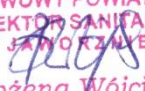

**INFORMACJA
PAŃSTWOWEGO POWIATOWEGO INSPEKTORA SANITARNEGO
W JAWORZNIE**

**O STANIE BEZPIECZEŃSTWA MIASTA JAWORZNA
W 2021 ROKU**

Zatwierdził:

PAŃSTWOWY POWIATOWY
INSPEKTOR SANITARNY
W JAWORZNIE

Bożena Wójcik

Szanowni Państwo

Przedstawiam Państwu informację o stanie bezpieczeństwa sanitarno-epidemicznego powiatu - miasta Jaworzna w roku 2021.

Rok 2021 r. związany był przede wszystkim z epidemią Covid-19. Wszystkie działania Inspekcji Sanitarnej w głównej mierze opierały się na działalności na rzecz ochrony zdrowia i życia mieszkańców poprzez przeciwdziałanie zakażeniom wirusem SARS-CoV-2 i działalności przeciwepidemicznej, poprawy komfortu życia mieszkańców miasta Jaworzna oraz związane były z nadzorem nad obiektami w aspekcie przestrzegania reżimu sanitarnego i zasad określonych w rozporządzeniach, wytycznych Głównego Inspektora Sanitarnego oraz Ministra Zdrowia.

Państwowa Inspekcja Sanitarna w Jaworznie wykonuje zadania sprawując zapobiegawczy i bieżący nadzór sanitarny w obiektach opieki zdrowotnej, użyteczności publicznej, zakładach pracy, obiektach branży spożywczej i żywnościowo-żywnościowych, placówkach oświatowych każdego szczebla, obiektach wypoczynku i rekreacji oraz prowadząc działalność zapobiegawczą oraz przeciwepidemiczną w zakresie chorób zakaźnych, a także działalność w zakresie promocji zdrowia. Opracowanie zawiera informacje dotyczące prowadzenia działalności oświatowo-zdrowotnej dedykowanej różnym grupom wiekowym mieszkańców miasta, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci i młodzieży. Poprzez realizowanie programów edukacyjnych i organizowanie akcji prozdrowotnych popularyzowano głównie podstawowe zasady higieny, sposoby zapobiegania zachorowaniem na choroby zakaźne, zasady racjonalnego żywienia, promowano zdrowy styl życia. Opracowanie zawiera ponadto informacje o interwencjach mieszkańców naszego miasta, którzy zwrócili się do nas o pomoc w rozwiązywaniu swoich problemów, a będących w kompetencji Państwowej Inspekcji Sanitarnej.

Przy ocenie bezpieczeństwa żywności i wody korzystano z wyników badań laboratoryjnych próbek wody i żywności pobranych na terenie miasta Jaworzna w ramach urzędowej kontroli i monitoringu krajowego. Badania próbek wykonywane były w Zintegrowanej Bazie Laboratoryjnej Państwowej Inspekcji Sanitarnej województwa śląskiego.

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Jaworznie, realizując w 2021r. zadania w zakresie ochrony zdrowia, współpracował z władzami lokalnymi, w tym z Wydziałem Zdrowia oraz Wydziałem Zarządzania Kryzysowego i Ochrony Ludności Urzędu Miejskiego w Jaworznie, jak również z Komendą Miejską Policji w Jaworznie, Inspekcją Weterynaryjną, Inspekcją Farmaceutyczną i innymi inspekcjami oraz z lokalnymi mediami.

Mam nadzieję, iż informacja niniejsza umożliwi Państwu zapoznanie się z działaniami Państwowej Inspekcji Sanitarnej na rzecz poprawy zdrowia publicznego naszej lokalnej społeczności, a także znajdziecie w niej zagadnienia interesujące z punktu widzenia mieszkańca miasta.

Spis treści

Sekcja Epidemiologii	9
I. Choroby zakaźne	9
1.COVID-19	10
II. Szczepienia ochronne	17
III. Higiena lecznictwa	21
1.Podmioty lecznicze stacjonarne	21
2.Podmioty lecznicze ambulatoryjne	21
IV. Zabiegi deratyzacyjne	23
Sekcja Higieny Komunalnej i Środowiska	23
I. Stan sanitarny zakładów świadczących usługi medyczne	23
1. Podmioty lecznicze ambulatoryjne niepubliczne	23
2. Inne podmioty lecznicze:	24
3. Szpitale i wybrane komórki szpitalne	24
4.Wnioski:	25
II. Stan sanitarny obiektów użyteczności publicznej	25
III. Stan sanitarny środków transportu	29
IV. Interwencje	30
V. Wnioski oraz inne informacje obrazujące stan sanitarny nadzorowanego obszaru w zakresie Higieny Komunalnej	31
VI. Ocena jakości sanitarnej wody na nadzorowanym terenie	31
1.Nadzór sanitarny nad jakością wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi.	31
2. Nadzór sanitarny nad jakością wody ciepłej.	36
3. Nadzór sanitarny nad jakością wody w miejscu wykorzystywanym do kąpieli....	37
4. Nadzór sanitarny nad jakością wody w pływalniach.....	38
Sekcja Higieny Żywności, Żywienia i Przedmiotów Użytku	38
I. Stan sanitarny obiektów żywności, żywienia i przedmiotów użytku i jakość zdrowotna środków spożywczych	38
1. Ocena stanu sanitarnego obiektów żywności, żywienia i przedmiotów użytku	39
2. Jakość zdrowotna środków spożywczych	42
II. Ocena żywienia pacjentów w Szpitalu Wielospecjalistycznym	43
III. Ocena sposobu żywienia w zakładach zamkniętych żywienia zbiorowego	43
IV. Ocena sposobu realizacji wymagań rozporządzenia „sklepikowego”	43
V. Nadzór nad wyrobami mającymi kontakt z żywnością, kosmetykami	44

VI. Nadzór nad wytwarzaniem bezpiecznych produktów produkcji pierwotnej	44
VII. Działania ukierunkowane problemowo.....	45
VIII. RASFF / RAPEX.....	47
IX. Nadzór nad importem/eksportem	48
X. Nadzór nad żywnością prozdrowotną	48
XI. Wnioski i interwencje	49
XII. Podsumowanie	49
Sekcja Higieny Pracy	51
I. Warunki sanitarno-higieniczne środowiska pracy	51
1. Narażenie zawodowe pracujących	51
II. Nadzór nad chemikaliami.....	57
III. Środki zastępcze, tzw. „dopalacze”	58
IV. Choroby zawodowe.....	59
V. Podsumowanie	61
Sekcja Higieny Dzieci i Młodzieży	62
I. Stan sanitarny w szkołach i innych placówkach oświatowo – wychowawczych oraz w placówkach wypoczynku dla dzieci i młodzieży	62
1. Nadzór nad placówkami oświatowo-wychowawczymi w okresie pandemii COVID-19.....	63
2. Stan sanitarny żłobków/klubów malucha.....	64
3. Stan sanitarny przedszkoli.....	65
4. Stan sanitarno-techniczny szkół	65
5. Nadzór nad placówkami z pobytem dziennym i placówkami rekreacyjnymi	68
II. Podsumowanie i wnioski.....	68
ZAPOBIEGAWCZY NADZÓR SANITARNY	68
II. Zagadnienie polegające na uzgodnieniu przedsięwzięć na etapie decyzji o uwarunkowaniach środowiskowych	69
III. Uzgodnienia dokumentacji projektowej i koncepcji	70
IV. Uczestnictwo w dopuszczeniu do użytkowania obiektów.....	70
V. Podsumowanie pracy Zapobiegawczego Nadzoru Sanitarnego za 2021r.	71
OŚWIATA ZDROWOTNA	74
I. Zakres działań	74
II. Programy edukacyjne	74
1. Program edukacyjny pt. „Trzymaj Formę!”	74

2. Krajowy Program Zwalczania AIDS i Zapobiegania Zakażeniom HIV	74
3. Program edukacyjny „Ars, czyli jak dbać o miłość?”	74
4. Projekt KIK/68 „Profilaktyczny program w zakresie przeciwdziałania uzależnieniu od alkoholu, tytoniu i innych środków psychoaktywnych” w tym kampania społeczna „Nie pozwól odlecieć swojemu szczęściu”	75
5. Program profilaktyczny „Smak życia, czyli debata o dopalaczach”	75
6. Program edukacji antytytoniowej „Bieg po zdrowie”	75
7. Program „Klub Zdrowego Przedszkolaka”	75
8. Program profilaktyki WZW B i C „Podstępne WZW”	76
9. Program „Wybierz Życie - Pierwszy Krok”	76
10. „Czyste Powietrze wokół nas”	76
11. „Skąd się biorą produkty ekologiczne?”	76
12. Światowy Dzień Zdrowia – 7 kwietnia	76
13. Akcja wojewódzka Dopalamce – Wypalamce „groźne narkotyki”	76
14. „Brązowo, ale czy zdrowo?”	77
15. Akcja „Znamię! Znam je?”	77
16. Akcja informacyjna „Zaszczep w sobie chęć szczepienia” oraz „#SzczepimySię”	77
17. Europejski Dzień Wiedzy o Antybiotykach	77
18. Bezpieczeństwo dzieci podczas wypoczynku letniego oraz zimowego	78
19. Profilaktyka zatruc grzybami (bezpieczne grzybobranie)	78
20. Profilaktyka wad postawy p. „Lekki tornister”	78
21. Akcja informacyjno-edukacyjna „Koronawirus. Przestrzegaj podstawowych zasad bezpieczeństwa i higieny”	78
22. Akcja informacyjno – edukacyjna pt. „Wirusochrona”	78
III. Podsumowanie	79

Sekcja Epidemiologii

Głównym kierunkiem działania Sekcji Epidemiologii było prowadzenie działalności przeciwepidemicznej oraz nadzór w zakresie zakażeń i chorób zakaźnych, w szczególności występujących ogniskowo, nadzór nad uodpornieniem populacji w ramach obowiązkowych szczepień ochronnych, zapewnienie właściwych warunków przechowywania, przyjmowania, wydawania i transportu preparatów szczepionkowych.

I. Choroby zakaźne

W 2021 roku na terenie Jaworzna zarejestrowano ogółem 54307 zachorowań na choroby zakaźne, liczba ta jest o 57% większa niż w roku ubiegłym. Najwięcej przypadków stanowiły zachorowania na grypę i zakażenia grypopodobne – 46357 (85% ogółu zachorowań). Jednak to nie grypa, a pandemia zakażeń spowodowanych wirusem SARS-CoV-2 zdominowała sytuację epidemiologiczną w mieście. Do końca 2021 roku na terenie nadzorowanym przez PPIS w Jaworznie odnotowano 7227 przypadków zachorowań na COVID-19.

Choroby wieku dziecięcego (340 przypadków) w minionym roku stanowiły niewielki odsetek ogółu zachorowań (1%). W tej grupie chorób najliczniejszą grupę stanowiła, analogicznie jak w roku 2020, ospa wietrzna – 328 zgłoszeń, co stanowi ponad 96% ogółu tych zachorowań. W 2021 roku 421 pacjentów, u których stwierdzono chorobę zakaźną wymagało hospitalizacji, z czego największy odsetek (61%) stanowili chorzy z potwierdzonym zakażeniem wirusem SARS-CoV-2.

W 2021 roku zarejestrowano, nie notowaną do tej pory na terenie objętym nadzorem przez PPIS w Jaworznie, liczbę zgonów z powodu choroby zakaźnej. Zmarły 222 osoby, we wszystkich przypadkach przyczyną zgonu było zachorowanie na COVID-19.

Przeprowadzono 7622 wywiady epidemiologiczne. Tak gwałtowny wzrost liczby przeprowadzonych dochodzeń epidemiologicznych w porównaniu z latami poprzednimi, był spowodowany trwającą od 2020 roku pandemią zakażeń spowodowanych wirusem SARS-CoV-2.

Mniej niż w 2020 roku notowano przypadków: płonicy, Salmonelloz, róży, gruźlicy, biegunek i zapaleń żołądkowo-jelitowych BNO o prawdopodobnie zakaźnym pochodzeniu.

Więcej niż w 2020 roku stwierdzono przypadków: zachorowań na COVID-19, bakteryjnych zakażeń jelitowych wywołanych *Clostridium difficile*, ospy, boreliozy.

Na podobnym poziomie jak w roku 2020 utrzymywała się liczba zachorowań na świnkę, WZW B, WZW C oraz choroby przenoszone drogą płciową.

Nie zarejestrowano: zachorowań na krztusiec, różyczkę, odrę oraz WZW A.

W związku z trwającym, od 2020 roku, stanem pandemii zakażeń spowodowanych wirusem SARS-CoV-2, liczba zachorowań na inne choroby zakaźne, raportowane przez PSSE w sprawozdaniach MZ-56, może być niedoszacowana w porównaniu z rzeczywistą liczbą przypadków. Na fakt ten złożyło się kilka czynników m.in.: funkcjonowanie placówek POZ w trybie teleporad, mniejsza liczba pacjentów zgłaszających się do lekarza, mniejsza liczba rozpoznawanych przez lekarzy zakażeń, mniejsza liczba zlecanych przez lekarzy badań diagnostycznych, a także brak możliwości opracowania (a co za tym idzie wykazania w sprawozdaniu Mz-56) przez PSSE wszystkich zgłoszonych zachorowań.

1.COVID-19

Trwający od marca 2020 roku na terytorium Polski stan epidemii zakażeń wirusem SARS-CoV-2, zdeterminował działania Sekcji Epidemiologii w zakresie nadzoru nad chorobami zakaźnymi. Zakażenia wirusem SARS-CoV-2, wywołujące chorobę COVID-19 miały decydujący wpływ na sytuację epidemiologiczną na terenie Jaworzna w 2021 roku.

W minionym roku w Jaworznie zarejestrowano 7227 przypadków zakażeń wirusem SARS-CoV-2. Wyraźnie dało się zauważyć dwa szczyty zachorowań:

- ✓ falę wiosenną, w trakcie której zarejestrowano 3371 przypadków (tj. 46% ogółu zachorowań) i która przypadła na miesiące marzec i kwiecień, oraz

- ✓ falę jesienną, w trakcie której wystąpiło 2747 zachorowań (tj. 38% wszystkich odnotowanych zakażeń) i przypadła ona na miesiące listopad i grudzień.

W skali całego roku miesiącem o największej odnotowanej liczbie zakażeń był marzec – 1759 przypadków, co stanowi 24% wszystkich zachorowań. W miesiącach od maja do października zaobserwowano wyraźny spadek liczby zakażeń, z całkowitym wyhamowaniem epidemii w miesiącach letnich od czerwca do sierpnia, kiedy to rejestrowano tylko pojedyncze zachorowania.

Rozkład zachorowań ze względu na płeć przedstawiał się następująco: 54% zakażonych (tj. 3902 przypadków) stanowiły kobiety, w 46% (tj. 3325 przypadków) zachorowania dotyczyły mężczyzn. Chorowały głównie osoby dorosłe – 90,8 % wszystkich zakażeń, dzieci i młodzież do 18 roku życia stanowiły 9,2% chorych, tj. 665 przypadków wszystkich zidentyfikowanych zakażeń. W związku z zakażeniem 257 pacjentów wymagało hospitalizacji, co stanowi 3,5% ogółu zachorowań. W zdecydowanej większości hospitalizacji poddawane były osoby dorosłe, w pięciu przypadkach hospitalizacja dotyczyła dziecka. Wskaźnik zapadalności (na 100 tys. mieszkańców) dla Jaworzna wyniósł 7997,29 i był wyższy niż dla Polski (7374,37). Przebieg choroby był bardzo różny: od bezobjawowego nosicielstwa, poprzez lekkie objawy, aż do stanu ciężkiego. Odnotowano również 222 zgony, w których jedną z przyczyn było zakażenie wirusem SARS-CoV-2. Współczynnik śmiertelności liczony jako iloraz liczby zgonów do liczby zachorowań wyniósł dla Jaworzna 0,03. Ze względu na płeć liczba zgonów rozłożyła się następująco: zmarło 121 mężczyzn i 101 kobiet. Struktura wiekowa osób zmarłych przedstawia się następująco:

- 201 zmarłych (tj. 90 %) to osoby powyżej 60 roku życia,
- 15 zmarłych (tj. 6,7 %) to osoby w przedziale wiekowym 50-59 lat,
- 3 osoby (tj. 1,3 %) to osoby w przedziale wiekowym 40-49 lat,
- 3 osoby (tj. 1,3 %) to osoby w przedziale wiekowym 30-39 lat.

W zdecydowanej większości tj. w 187 przypadkach (84% wszystkich zgonów) osoby zmarłe były dodatkowo obciążone chorobami współistniejącymi. Ponad 90% (tj. 201 osób) przypadków śmiertelnych spowodowanych wirusem SARS-CoV-2 dotyczyło osób nieszczepionych.

Zachorowania na COVID-19 występowały zarówno sporadycznie, jak i w ogniskach. W 2021 roku, w porównaniu z rokiem poprzednim, obserwowano znaczny wzrost liczby ognisk rodzinnych (nie rejestrowanych przez PPIS), szczególnie podczas fali zimowej, kiedy to do Polski zaczął wkraczać wariant wirusa o dużej zakaźności. Rejestrowane i opracowywane przez PPIS są natomiast ogniska instytucjonalne, których w minionym roku zarejestrowano 81. Rozkład występowania tych ognisk na terenie Jaworzna przedstawia się następująco:

- 33 ogniska w placówkach nauczania i wychowania (szkoły, przedszkola, żłobki);
- 25 ognisk w zakładach pracy (m.in. Tauron Wydobycie, Tauron Wytwarzanie, UM);
- 11 ognisk zakażenia szpitalnego na oddziałach Szpitala Wielospecjalistycznego;
- 5 ognisk w zakładach produkcyjnych (m.in. Turbotec, Graffiti, Chemistik);
- 2 ogniska w placówkach pobytu osób starszych i niesamodzielnych (DPS, Dom Seniora Jesień na Letniej);
- 2 ogniska w jednostkach MSWiA (Komenda Miejska Policji w Jaworznie);
- 2 ogniska w ośrodkach opiekuńczo-wychowawczych (SOSW, Środowiskowy Dom Samopomocy);
- 1 ognisko w placówce medycznej (przychodnia).

Na dzień 31.12.2021 r. w Jaworznie było zarejestrowanych 8870 ozdrowieńców i 631 aktywnych przypadków zachorowań. Pacjenci dodatni, nie wymagający hospitalizacji, odbywali izolację w warunkach domowych bądź korzystali z izolatoriów.

W związku z nadzorem nad zakażeniami spowodowanymi wirusem SARS-CoV-2 w 2021 roku przeprowadzono 7227 wywiadów epidemiologicznych z osobami zakażonymi oraz 81 dochodzeń epidemiologicznych przy opracowywaniu zakażeń ogniskowych.

1.1 Grypa i zakażenia grypopodobne – w 2021 roku stanowiły 85% wszystkich zarejestrowanych zachorowań na choroby zakaźne. Rejestracja zachorowań na grypę i zakażenia grypopodobne odbywa się w ciągu całego roku, w oparciu o cotygodniowe meldunki o zachorowaniach i podejrzeniach zachorowań na grypę (MZ-55), sporządzane przez podmioty lecznicze. W meldunku zgodnie z definicją przyjętą na potrzeby nadzoru epidemiologicznego nad chorobami zakaźnymi w krajach UE wykazuje się:

- grypę (rozpoznaną klinicznie i/lub laboratoryjnie) oraz
- wszystkie rozpoznane klinicznie zachorowania grypopodobne i ostre zakażenia dróg oddechowych spełniające następujące kryteria:

zachorowania grypopodobne:

nagłe wystąpienie objawów oraz co najmniej jeden z następujących objawów ogólnych: gorączka lub stan podgorączkowy, złe samopoczucie, bóle głowy, bóle mięśniowe oraz co najmniej jeden z następujących objawów oddechowych: kaszel, ból gardła, duszność;

ostre zakażenia dróg oddechowych:

nagłe wystąpienie objawów oraz co najmniej jeden z następujących czterech objawów oddechowych: kaszel, ból gardła, duszność, nieżyt śluzowy nosa oraz w opinii klinicysty, infekcyjny charakter choroby.

Zgodnie z powyższą definicją w Jaworznie w 2021 roku zarejestrowano 46357 przypadków grypy i zachorowań grypopodobnych, z czego 42% dotyczyło dzieci do 14 roku życia. W porównaniu z rokiem 2020 liczba chorych wzrosła o 48%. Grypa występowała w ciągu całego roku. Biorąc po uwagę sezonowy rozkład liczby zachorowań tj. 46% wszystkich zgłoszonych do PSSE przypadków odnotowano w miesiącach wrzesień - grudzień. Spadek liczby chorych przypadków na miesiące letnie lipiec i sierpień, co wskazuje na sezonowość zachorowań na grypę i zakażenia grypopodobne.

W 2021 roku przeciwko grypie zaszczepiły się 3662 osoby, co stanowi 4,23% populacji miasta. W ciągu ostatnich pięciu lat (2017-2021) był to wynik najwyższy. Największy odsetek zaszczepionych (tj. 48%) stanowią seniorzy powyżej 65 roku życia.

1.2 Choroby wieku dziecięcego

Ospa wietrzna

W 2021 roku zarejestrowano 328 przypadków zachorowań na ospę wietrzną. W porównaniu z rokiem poprzednim liczba ta wzrosła o 45%. Wskaźnik zapadalności dla Jaworzna wyniósł 362,92 i był wyższy niż dla Polski. Rozkład zachorowań ze względu na płeć rozłożył się niemal równomiernie: zachorowało 162 mężczyzn i 159 kobiet. Dwie z chorych osób wymagały hospitalizacji. Najliczniejszą grupę chorych stanowiły dzieci młodsze, do 7 roku życia, u których zarejestrowano 279 przypadków tj. 85% ogółu zachorowań na tę chorobę. Przypadki ospy były rejestrowane w ciągu całego roku, ponad 86% wszystkich zarejestrowanych przypadków wystąpiło w miesiącach styczeń-kwiecień oraz październik-grudzień. Miesiącami o największej liczbie zachorowań były styczeń, marzec i grudzień. Wyraźny spadek liczby chorych (zaledwie 18 zachorowań) odnotowano w miesiącach czerwiec-wrzesień.

Spośród ogółu chorych tylko 6 osób było wcześniej szczepionych p/ospie, trzy osoby dwiema dawkami i trzy osoby jedną dawką. Na terenie Jaworzna po raz pierwszy od trzech lat odnotowano wzrost liczby zachorowań w porównaniu z rokiem poprzednim. Jest to związane z cyklicznością zachorowań na tę chorobę – średnio co cztery lata występuje znaczny wzrost liczby chorych (u nas rok 2017), po czym przez kolejne 3, 4 lata następuje systematyczny spadek zachorowań. W Polsce dostępna jest szczepionka przeciw ospie wietrznej, zawiera ona żywy, lecz pozbawiony zjadliwości (atenuowany) szczep wirusa. Szczepieniem obowiązkowym objęte są dzieci do 12 roku życia ze wskazań medycznych i dzieci narażone na zakażenie ze względów środowiskowych (np. przebywające w domach dziecka lub uczęszczające do żłobków i klubów dziecięcych). Pozostałym dzieciom szczepienie jest zalecane, jednak rodzice sporadycznie sięgają po ten rodzaj profilaktyki. Szczepienia nie miały wpływu na sytuację epidemiologiczną ospy w Jaworznie. W 2021 roku zaszczepiło się 186 osób, z czego 57% (tj. 106 osób) w ramach szczepień obowiązkowych osób narażonych, a 80 w ramach szczepień zalecanych.

Świnka

Zarejestrowano 3 przypadki zachorowań czyli liczba chorych pozostała na identycznym poziomie jak w 2021 roku. Zachorowały 2 kobiety i 1 mężczyzna. Wskaźnik zapadalności wyniósł 3,31 i był ponad dwukrotnie wyższy niż dla Polski. Choroba przebiegała bez powikłań, chorzy nie wymagali hospitalizacji. Przypadki świnki rejestrowano w miesiącach jesiennych – od września do listopada. Dwa zachorowania dotyczyły grupy wiekowej do 18 roku życia, w jednym przypadku zachorowała osoba dorosła (wcześniej nie szczepiona). Po wprowadzeniu obowiązkowych szczepień ochronnych przeciw odrze, śwince i różyczce dla całej populacji, obserwuje się wyraźny spadek liczby przypadków (od 2006 roku), a sytuacja epidemiologiczna tej choroby jest stabilna.

Płonica

W 2021 roku zarejestrowano 9 przypadków zachorowań na płonicę, o 71% mniej niż w 2020 roku. Wskaźnik zapadalności dla Jaworzna wyniósł 9,95 i był o 3,04 wyższy niż dla Polski. Ze względu na płeć zachorowania rozłożyły się niemalże równomiernie – chorych było

5 kobiet i 4 mężczyzn. Zachorowania na płonicę były zgłaszane przez lekarzy na podstawie objawów klinicznych i przypadki te zostały zaklasyfikowane, zgodnie z definicją przyjętą na potrzeby nadzoru epidemiologicznego, jako „płonica możliwa”. Nie chorują osoby dorosłe, wszyscy pacjenci – to dzieci do 9 życia. Najliczniejszą grupę chorych stanowią dzieci przedszkolne, w przedziale wiekowym od 2 do 6 lat (ponad 77% ogółu zachorowań).

Pojedyncze przypadki płonicy rejestrowano w ciągu całego roku, nie odnotowano wyraźnej sezonowości zachorowań.

Warto podkreślić, iż w przypadku płonicy, nie jest możliwe nabycie odporności dzięki szczepieniu. U noworodków istnieje odporność bierna, uzyskana od matki, która ustępuje pod koniec pierwszego roku życia. Odporność czynną nabywa się wraz z wiekiem poprzez częste ekspozycje na zakażenie. Powtórne zachorowania są niezwykle rzadkie.

1.3 Zatrucia i zakażenia pokarmowe

W 2021 roku zarejestrowano 185 zatruc i zakażeń pokarmowych, o 42 (tj. o 29%) przypadki więcej niż w roku poprzednim. 83% chorych było hospitalizowanych w związku z zakażeniem. Biegunki i zatrucia pokarmowe cały czas stanowią istotną przyczynę chorobowości u dzieci do lat dwóch, 31,9% wszystkich zarejestrowanych przypadków dotyczyło tej grupy wiekowej. Do zachorowań u dzieci dochodzi wyłącznie w środowisku domowym. Ze względu na czynnik etiologiczny rozkład częstości występowania zatruc i zakażeń pokarmowych przedstawiał się następująco:

- 43,2% stanowiły zakażenia bakteryjne,
- 32,4% czynnik etiologiczny nie został ustalony i zachorowania te zostały zaklasyfikowane jako bliżej nieokreślone (BNO) o prawdopodobnie zakaźnym pochodzeniu,
- 24,3% przypadków czynnikiem etiologicznym okazały się wirusy.

1.3.1 Biegunki i zapalenia żołądkowo – jelitowe BNO o prawdopodobnie zakaźnym pochodzeniu

Biegunki u dzieci do lat 2 – liczba zachorowań utrzymywała się na podobnym poziomie jak w roku ubiegłym, odnotowano 27 przypadków z czego 16 pacjentów (59%) wymagało hospitalizacji. Ze względu na płeć zachorowania rozkładały się niemalże identycznie: zachorowało 14 chłopców i 13 dziewczynek. W 40% (tj. u 11 pacjentów) biegunek przeprowadzono diagnostykę laboratoryjną w kierunku obecności biologicznych czynników chorobotwórczych: bakterii i/lub wirusów, która nie określiła co było czynnikiem etiologicznym zachorowania.

Biegunki u osób powyżej 2 lat - 33 zachorowania z czego 16 pacjentów (48%) wymagało hospitalizacji. Rozkład zachorowań ze względu na płeć przedstawia się następująco: zachorowało 20 mężczyzn, co stanowi 60% ogółu zachorowań i 13 kobiet. Zachorowania występowały w ciągu całego roku, wyraźny spadek liczby zachorowań nastąpił w miesiącach letnich od lipca do września.

1.3.2 Zakażenia o etiologii wirusowej

W 2021 roku zarejestrowano 45 przypadków zachorowań i liczba ta była wyższa o ponad 70% niż w roku 2020. Wszyscy pacjenci byli hospitalizowani. 51% ogółu zakażonych stanowiły

dzieci do lat 2. Czynnikiem etiologicznym w 23 przypadkach zachorowań były rotawirusy, 16 zachorowań wywołały norowirusy, a w 6 przypadkach czynnikiem zakażenia okazał się adenowirus. U małych dzieci w przebiegu choroby na ogół występują wymioty i biegunka co może prowadzić do odwodnienia.

Ze względu na płeć rozkład zachorowań przedstawiał się następująco: zachorowało 33 mężczyzn i 12 kobiet. Zdecydowana większość zakażeń (91%) wystąpiło u dzieci w przedziale wiekowym od 0 do 5 lat, w dwóch przypadkach zachorowania dotyczyły osób dorosłych. Zakażenia wirusowe rejestrowano w ciągu całego roku, nie zaobserwowano sezonowości zachorowań.

W Polsce dostępne są doustne szczepionki przeciwko zakażeniom wywołanym przez rotawirusy, zawierająca żywe, atenuowane szczepy wirusa. Szczepienie przeciw zakażeniom rotawirusowym w populacji ogólnej jest obowiązkowe (finansowane z budżetu Ministra Zdrowia) dla dzieci urodzonych po dniu 31 grudnia 2020 r., w latach ubiegłych szczepienia te funkcjonowały jako szczepienia zalecane. Szczepienie przeprowadza się w schemacie dwu lub trzydawkowym, co wynika z rodzaju dostępnej szczepionki. W zależności od realizowanego schematu, ukończenie pełnego cyklu szczepień zaleca się przed ukończeniem przez dziecko 16 lub 22 tygodnia życia.

1.3.3 Zakażenia o etiologii bakteryjnej

W 2021 roku zarejestrowano 80 zatruc i zakażeń jelitowych o etiologii bakteryjnej, to dwukrotnie więcej niż w roku ubiegłym. Rozkład zachorowań ze względu na czynnik je wywołujący rozkładał się następująco:

- 75 przypadki zakażeń czynnikiem: *Clostridium difficile*,
- 5 przypadków zakażeń czynnikiem: *Salmonella*.

Salmonellozy – w roku 2021 zarejestrowano 5 przypadków salmonelloz, o 3 zachorowania mniej niż w roku poprzednim. Ze względu na płeć zachorowania rozłożyły się w sposób następujący: zachorowały 3 kobiety i 2 mężczyzn. Czynnikiem etiologicznym we wszystkich przypadkach *Salmonella Enteritidis*. Nie zaobserwowano sezonowości w rozkładzie zachorowań. Wskaźnik zapadalności wyniósł 5,53 i był prawie czterokrotnie niższy niż dla polski niższy niż dla Polski (20,79). Wszyscy chorzy wymagali hospitalizacji. Trzy przypadki zachorowań wystąpiły u dzieci, z który najstarsze miało 12 lat, natomiast 2 zachorowania dotyczyły osób dorosłych.

Zakażenia *Clostridium difficile* – w roku 2021 zarejestrowano ponad dwukrotny wzrost liczby tych zakażeń w porównaniu z rokiem ubiegłym. Wskaźnik zapadalności wyniósł 82,9 i był o 27,83 wyższy niż dla Polski. Ze względu na płeć rozkład zachorowań przedstawiał się następująco: 42 zgłoszenia dotyczyły mężczyzn, 33 kobiet. Zachorowania rejestrowano w ciągu całego roku, miesiącami o największej liczbie zarejestrowanych przypadków były: kwiecień, maj i grudzień. We wszystkich przypadkach do zachorowania dochodzi w związku z długim okresem hospitalizacji i stosowaniem u pacjentów długotrwałej antybiotykoterapii. Miesiące o największej liczbie zachorowań pokrywają się z występowaniem wiosennej i jesiennej fali zachorowań na Covid-19, a co za tym idzie zwiększonej liczby osób hospitalizowanych i długotrwale leczonych antybiotykami. 90% zachorowań dotyczyło osób powyżej 50 roku życia. Wystąpiły 3 ogniska zakażeń spowodowanych *C. difficile*, zarejestrowane w oddziałach Szpitala Wielospecjalistycznego w Jaworznie.

1.3.4 Zatrucia środkami zastępczymi

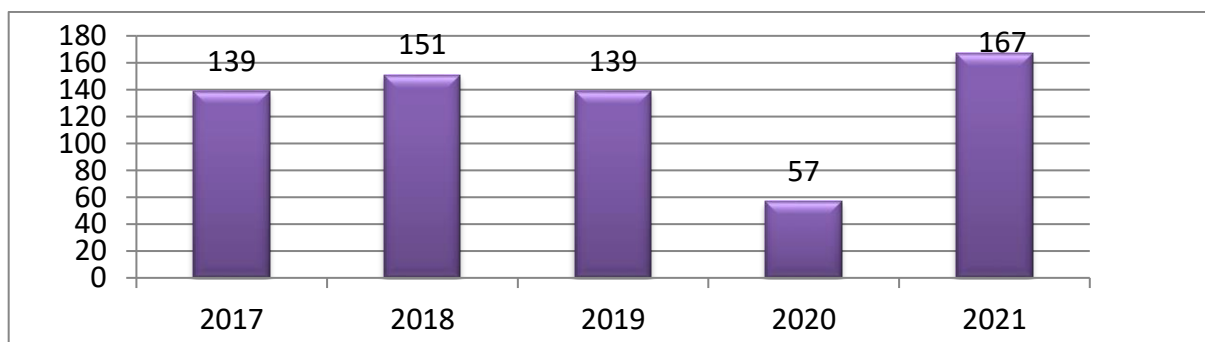
Realizując zadania w celu ochrony zdrowia ludzkiego, w tym zagrożenia zdrowia publicznego stwarzanego przez środki zastępcze tzw. „dopalacze” prowadzono monitoring tych zatruć. W 2021 roku zgłoszono do PPIS w Jaworznie 1 przypadek zatrucia środkami zastępczymi, do którego doszło na terenie miasta. Zatrucie dotyczyło młodej kobiety, przypadek nie był hospitalizowany, pomocy udzielono w trybie porady ambulatoryjnej w Zespole Szpitali Miejskich w Chorzowie. Zgodnie z Planem Zasadniczych Zamierzeń dla sekcji epidemiologii na rok 2021 zatrucia środkami zastępczymi są rejestrowane w systemie SMIOD.

1.4 Borelioza – liczba zareportowanych przypadków w 2021 roku wyniosła 167 i była o 110 zachorowań wyższa niż w roku poprzednim. Znaczny wzrost liczby przypadków boreliozy wykazanych w sprawozdaniu Mz-56 za rok 2021 jest spowodowany koniecznością opracowywania i wykazywania również tych zgłoszeń, które wpłynęły do PPIS w 2020 roku. Według płci zachorowania rozłożyły się w następujący sposób – w 54% przypadków choroba wystąpiła u kobiet, 46% przypadków zachorowań dotyczyło mężczyzn. Wskaźnik zapadalności dla Jaworzna wyniósł 184,7. Zachorowania odnotowywano w różnych grupach wiekowych, z czego najczęściej u osób powyżej 50 roku życia (56% zachorowań). Dzieci i młodzież do 19 roku życia stanowiły 13% wszystkich chorych.

Największy odsetek chorych stanowili emeryci i renciści – 40% ogółu zachorowań. Pierwszym objawem zakażenia w 95% przypadków był rumień wędrujący. U pozostałych chorych wystąpiły objawy kliniczne fazy późnej takie jak: bóle i obrzęki stawów, nawracające zapalenie stawów lub dotyczące układu nerwowego. Dwie osoby w związku z zachorowaniem wymagały hospitalizacji, u jednej z nich w przebiegu boreliozy rozwinęło się zapalenie opon mózgowo-rdzeniowych.

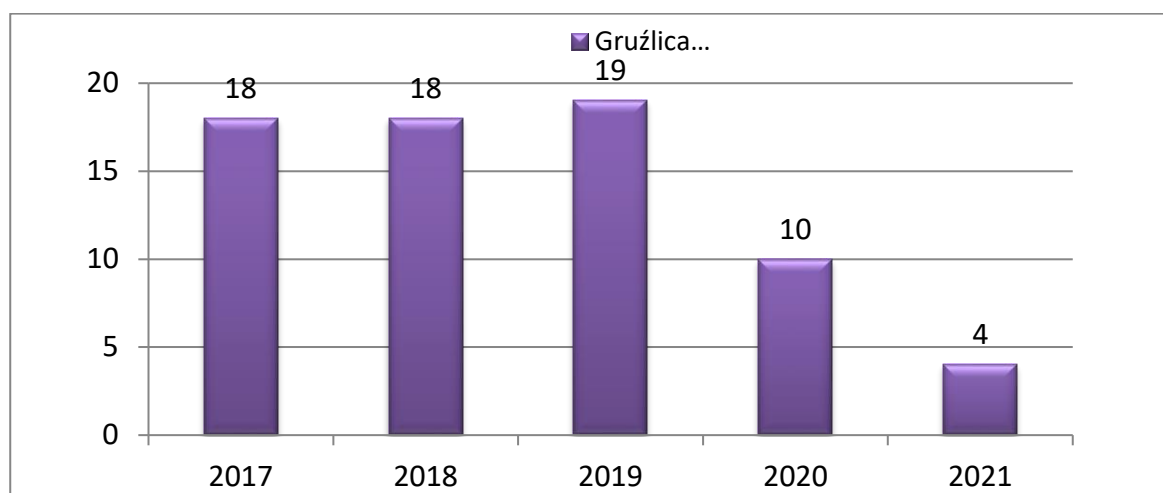
40% chorych zauważyło kleszcza, najczęściej ukąszenia miały miejsce w lesie, obejściu wokół domu, ogrodzie, nadziałce lub terenie rekreacyjnym. Choroba nie wystąpiła u osób w związku z narażeniem zawodowym.

Do PPIS wpłynęły również zgłoszenia zachorowań, które nie spełniły definicji przypadku boreliozy opracowanej na potrzeby nadzoru epidemiologicznego (np. brak objawów choroby, brak badań) i nie zostały one wykazane w sprawozdaniu Mz-56. Sytuacja epidemiologiczna boreliozy w Jaworznie jest stabilna, od kilku lat liczba zachorowań utrzymuje się na stałym poziomie.

Wykres 7. Liczba przypadków boreliozy w latach 2017 – 2021 w Jaworznie.

1.5 Gruźlica – odnotowano 4 przypadki, u wszystkich chorych rozwinęła się gruźlica płuc. Liczba przypadków była o 6 zachorowań niższa niż w roku ubiegłym. W ostatnim dziesięcioleciu to najniższa liczba przypadków gruźlicy zarejestrowana na terenie nadzorowanym przez PPIS w Jaworznie. Tak mała ilość zgłoszonych zachorowań za rok 2021 jest najprawdopodobniej spowodowana pandemią wirusa SARS-CoV-2, która w znaczny sposób ograniczyła bezpośredni dostęp pacjentów do placówek medycznych, a co za tym idzie spowodowała spadek wykrywalności i możliwości diagnozowania innych jednostek chorobowych, w tym gruźlicy. Wskaźnik zapadalności dla Jaworzna wyniósł 4,42. Wszyscy pacjenci to mężczyźni, najmłodszy z nich miał 27 lat, najstarszy 72. Wszystkie zgłoszenia dotyczyły nowych zachorowań, nie zarejestrowano wznowy choroby. Wszyscy chorzy byli hospitalizowani. Nie odnotowano zgonu z powodu gruźlicy.

Wykres 8. Liczba zachorowań na gruźlicę w latach 2016 - 2020 w Jaworznie.

1.6 Neuroinfekcje

Liczba zachorowań na neuroinfekcje w 2021 roku wyniosła 3, tj. o 4 przypadki mniej niż w roku poprzednim. Ze względu na czynnik etiologiczny zarejestrowano następujące zachorowania:

- 2 zapalenia opon mózgowo – rdzeniowych o etiologii wirusowej,
- 1 zapalenie opon mózgowo – rdzeniowych o etiologii bakteryjnej (odnotowane w przebiegu neuroboreliozy).

W zakażeniach pochodzenia wirusowego nie prowadzono dalszej diagnostyki, celem identyfikacji wirusa. W przypadku etiologii bakteryjnej badanie poziomu przeciwciał przeciwko *Borrelia* w płynie mózgowo-rdzeniowym potwierdziło, że czynnikiem etiologicznym była ta bakteria.

Zachorowało 2 mężczyzn i 1 kobieta, wszystkie przypadki były hospitalizowane. Zachorowania rejestrowano w miesiącach lipiec i wrzesień. W jednym przypadków zachorowanie dotyczyło dziecka w wieku przedszkolnym, dwa przypadki dotyczyły osób dorosłych, w przedziale wiekowym 30 – 60 lat.

1.7 Wirusowe zapalenie wątroby – zarejestrowano:

WZW B	2 zachorowania
WZW C	3 zachorowania

W sumie zarejestrowano 5 zachorowań, liczba ta była o 2 przypadki większa niż w roku 2020. W związku z zachorowaniem pacjenci nie wymagali hospitalizacji. Ze względu na płeć rozkład zachorowań przedstawiał się następująco: zachorowało czterech mężczyzn i jedna kobieta.

WZW B:

Zarejestrowano 2 przypadki przewlekłego wirusowego zapalenia wątroby typu B, zachorowań ostrych nie odnotowano. Wskaźnik zapadalności dla Jaworzna wyniósł 2,21 i był prawie dwukrotnie niższy niż dla Polski (3,98). W zdecydowanej większości przypadków przewlekłego WZW B nie da się precyzyjnie określić daty zachorowania, ponieważ przebieg choroby jest bezobjawowy i najczęściej nosicielstwo wirusa jest stwierdzane przy okazji wykonywania przez pacjenta innych badań. Na podstawie wywiadu epidemiologicznego ustalono, że do zakażenia mogło dojść w wyniku przeprowadzonych w przeszłości zabiegów przerwania ciągłości tkanek w związku z udzielaniem świadczeń zdrowotnych. Osób z najbliższego otoczenia chorej nie kierowano do szczepienia p/WZW B, ponieważ wcześniej zostały zaszczepione pełnym cyklem.

WZW C:

Zarejestrowano 3 przypadki, tj. o 1 więcej niż w roku poprzednim. Chorowali wyłącznie mężczyźni, w przedziale wiekowym 27 – 48 lat. Wskaźnik zapadalności dla Jaworzna wyniósł 3,31 i był na podobnym poziomie jak zapadalność dla Polski (3,21). Nie odnotowano zachorowań ogniskowych. W przypadku wirusowych zapaleń wątroby przenoszonych drogą krwi, nie obserwujemy korelacji wzrostu zachorowań z porą roku.

Osoby chore zgodnie z obowiązującym Programem Szczepień Ochronnych podlegają szczepieniu przeciw WZW B. Pacjenci byli zaszczepieni w przeszłości pełnym cyklem szczepień. Na podstawie wywiadów epidemiologicznych ustalono, że do zakażenia mogło dojść w wyniku przeprowadzonych w przeszłości zabiegów przerwania ciągłości tkanek w związku z udzielaniem świadczeń zdrowotnych. Osoby z najbliższego otoczenia chorych są objęte nadzorem lekarza POZ.

1.8 Choroby przenoszone drogą płciową

W 2021 roku zgłoszono 5 zachorowań na kiłę, wskaźnik zapadalności dla Jaworzna wyniósł 5,53 i był o 2,6 wyższy niż dla Polski. Zachorowało czterech mężczyzn i jedna kobieta. Zarejestrowano także 1 zachorowanie na rzeżączkę, które wystąpiło u mężczyzny.

W 2021 roku liczba zachorowań na choroby przenoszone drogą płciową utrzymywała się na podobnym poziomie jak w roku ubiegłym. Na choroby przenoszone drogą kontaktów seksualnych w większości przypadków chorowały osoby młode, w przedziale wiekowym od 27 do 48 lat.

II. Szczepienia ochronne

Szczepienia są najskuteczniejszym narzędziem w walce z niebezpiecznymi, często śmiertelnymi chorobami zakaźnymi zagrażającymi zdrowiu i życiu. Głównym celem szczepionki jest ochrona przed ciężkim przebiegiem choroby i powikłaniami, których nie da się przewidzieć. Po zaszczepieniu 90-95% populacji wytwarza się tzw. odporność

zbiorowiskowa, która ogranicza epidemiczne rozprzestrzenianie się patogenów. Dzięki odporności zbiorowiskowej szczepienie chroni nie tylko osobę zaszczepioną, ale dodatkowo również najbliższych, którzy nie mogą być zaszczepieni ze względu na przeciwwskazania.

Szczegółowe wskazania dotyczące poszczególnych szczepień, wynikające z aktualnej sytuacji epidemiologicznej, publikowane są w formie komunikatu Głównego Inspektora Sanitarnego - Programie Szczepień Ochronnych na dany rok, w terminie do dnia 31 października roku poprzedzającego realizację tego programu. W 2021 roku na terenie miasta Jaworzna funkcjonowały 22 punkty szczepień przeprowadzające zarówno obowiązkowe, jak i zalecane szczepienia ochronne, z czego 4 działające w poradniach dla dorosłych i 17 w poradniach D, gdzie opieką objętych zostało w sumie 15889 dzieci i młodzieży do 20 roku życia. Dodatkowo przy Szpitalnym Oddziale Ratunkowym funkcjonuje 1 punkt szczepień.

Realizując Program Szczepień Ochronnych w 2021 roku w ramach szczepień obowiązkowych podanych zostało 11865 dawek szczepionek finansowanych z budżetu państwa (zakupionych przez Ministra Zdrowia), w tym 10169 dawek podanych w ramach obowiązkowych szczepień ochronnych dzieci i młodzieży do 19 roku życia. Dodatkowo, w związku ze zwolnieniem przez Ministra Zdrowia z rezerwy preparatów szczepionkowych i przekazanie ich podmiotom leczniczym nieodpłatnie, w 2021 roku podano poza Programem Szczepień Ochronnych 15 dawek szczepionki przeciwko meningokokom grupy C (NeisVac-C) dzieciom przebywającym w placówce opiekuńczo-wychowawczej i rodzinnym domu dziecka oraz 153 dawki szczepionki przeciwko WZW B dla dorosłych (Euvax B) pensjonariuszom Domu Pomocy Społecznej, jak również innym potrzebującym osobom starszym, przewlekle chorym.

W 2021 roku Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Jaworznie wydała do podległych punktów szczepień 12917 ampułek/fiolek preparatów szczepionkowych. Transport i przechowywanie szczepionek odbywały się z zachowaniem łańcucha chłodniczego. W Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Jaworznie funkcjonuje całodobowy monitoring temperatury w chłodni przeznaczonej do przechowywania szczepionek. Rejestracja temperatury prowadzona jest przy użyciu elektronicznego rejestratora temperatury, który wysyła dane do komputera, gdzie są archiwizowane. W przypadku przekroczenia zadanych zakresów temperatur alarm przekazywany jest na telefon komórkowy osób odpowiedzialnych. Chłodnia jest co roku poddawana konserwacji.

2.1 Analiza stanu zaszczepienia roczników podlegających obowiązkowym szczepieniom ochronnym

Szczepienia przeciwko wirusowemu zapaleniu wątroby typu B

W 2021 roku w stosunku do roku 2020 nastąpił spadek z 38,84% do 35,76% stopnia zaszczepienia dzieci w pierwszym roku życia przeciwko wirusowemu zapaleniu wątroby typu B. Poziom zaszczepienia w drugim roku życia przeciwko WZW B osiągnął 87,04%.

Szczepienia przeciwko błonicy, tężcowi, krztuścowi, *poliomyelitis* oraz *Haemophilus influenzae* typ b

Zaobserwowano znaczny spadek w stanie zaszczepienia dzieci w pierwszym i drugim roku życia przeciwko błonicy, tężcowi, krztuścowi, *poliomyelitis* i *Haemophilus influenzae* typ b,

w pierwszym roku życia o ponad 6%, a w drugim roku życia o prawie 10% w porównaniu z rokiem poprzednim. Tak słaba wyszczepialność podstawowa przeciwko tym chorobom jest niska z powodu wzrastającej liczby dzieci, których rodzice uchylają się od obowiązku szczepień ochronnych, a także coraz częściej pojawiających się przypadków dłuższych czasowo odroczeń od przeprowadzenia szczepień, spowodowanych niestabilnym stanem zdrowia dziecka lub skierowaniem do konsultacji specjalistycznej ds. szczepień.

Szczepienia przypominające przeciwko błonicy i tężcowi, krztuścowi oraz *poliomyelitis*

Podobnie, analizując podane dawki przypominające przeciwko błonicy, tężcowi i krztuścowi oraz *poliomyelitis*, zaobserwowano spadek stanu zaszczepienia w stosunku do roku 2020: ok. 4% w przypadku zaszczepienia pierwszą dawką przypominającą dzieci w 6 roku życia, 3% w przypadku drugiej dawki przypominającej przeciwko błonicy, tężcowi i krztuścowi w 14 roku życia oraz 1% w przypadku zaszczepienia młodzieży w 19 roku życia trzecią dawką przypominającą przeciwko błonicy i tężcowi.

Szczepienia przeciwko *Streptococcus pneumoniae*

W 2021 roku stan zaszczepienia dzieci przeciwko zakażeniom pneumokokowym utrzymywał się na poziomie zbliżonym do roku poprzedniego i wyniósł 55,38% wyszczepialności pierwotnej w pierwszym roku życia oraz 48,01% stanu zaszczepienia dawką uzupełniającą w drugim roku życia.

Szczepienia przeciwko odrze, śwince i różyczce

W 2021 roku przeciwko odrze, śwince i różyczce szczepieniem podstawowym objęto 61,97% dzieci w 2 roku życia (o 5% mniej niż w roku 2020), a w wyniku uzupełnienia brakujących szczepień z roku poprzedniego osiągnięto poziom 86,35% zaszczepienia dzieci w 3 roku życia. Natomiast dawką przypominającą przeciwko odrze, śwince i różyczce zaszczepiono 32,54% dzieci będących w 6 roku życia (podobnie do roku poprzedniego) oraz 55,82% dzieci w 10 roku życia (o 2% więcej niż w roku 2020).

Szczepienia przeciwko gruźlicy

W 2021 roku nastąpił wzrost stanu zaszczepienia przeciwko gruźlicy w ciągu 24 godzin po urodzeniu - zaszczepiono 65,98% noworodków (o 7,2% więcej niż w roku poprzednim), Szczepienia te zostały uzupełnione w ciągu roku do poziomu 96,20%. Duża liczba noworodków opuszcza jednak oddziały szpitalne bez wykonania szczepień przeciwko gruźlicy z powodu braku zgody rodziców na szczepienia. W 2021 roku 24 dzieci pozostało bez szczepienia BCG.

Szczepienia przeciwko zakażeniom rotawirusowym

W 2021 roku do „Kalendarza szczepień” wprowadzono obowiązkowe szczepienie przeciw zakażeniom wywołanym przez rotawirusy w populacji ogólnej dla dzieci urodzonych po dniu 31 grudnia 2020 r. Szczepienie to obejmuje dzieci po ukończeniu 6 tygodnia życia do ukończenia 32 tygodnia życia. W ciągu całego roku pełnym cyklem podstawowym zaszczepiono 55,70% podlegającej populacji. Porównując z rokiem ubiegłym, kiedy szczepienia przeciwko zakażeniom rotawirusowym były szczepieniami zalecanymi (komercyjnymi) i stan zaszczepienia w 2020 roku szacował się na poziomie 39%,

wprowadzenie szczepień obowiązkowych spowodowało znaczny wzrost wyszczepialności przeciwko tym zakażeniom.

Stan wykonania szczepień obowiązkowych w 3 roku życia

W 3 roku życia dzieci nie posiadające przeciwwskazań zdrowotnych do szczepień ochronnych powinny mieć zakończony pełny cykl szczepień podstawowych przeciwko wirusowemu zapaleniu wątroby typu B, błonicy, tężcowi, krztuścowi, *poliomyelitis*, zakażeniom *Haemophilus influenzae* typu b, zakażeniom *Streptococcus pneumoniae* oraz przeciwko odrze, śwince i różyczce. Stan zaszczepienia dzieci będących w 3 roku życia (rocznik 2019) jedynie w przypadku WZW B osiągnął poziom powyżej 90%, natomiast pozostałe szczepienia szacują się na poziomie około 70-80%, a w przypadku szczepienia przeciwko odrze, śwince i różyczce około 86%. W 2021 roku tylko 70,92% dzieci będących w 3 roku życia otrzymało wszystkie dawki szczepionek wymaganych w tym wieku przeciw wszystkim chorobom uwzględnionym w „Kalendarzu szczepień”, natomiast u 22 dzieci (2,81%) wykazano brak jakichkolwiek szczepień. Spadek wyszczepialności tej grupy wiekowej spowodowany jest dużą liczbą dzieci, których rodzice nie wyrażają zgody na żadne szczepienia. W stosunku do roku poprzedniego liczba osób uchylających się od obowiązku poddania swoich dzieci szczepieniom ochronnym wzrosła ze 194 do 229 rodziców, z powodu braku zgody na szczepienie 220 dzieci nie posiada szczepień podstawowych (w roku 2020 było ich 188). Znaczna ilość osób uchylających się od obowiązku szczepień ochronnych znajduje się pod wpływem ruchów antyszczepionkowych. Jeśli spadek liczby zaszczepionych w populacji będzie się pogłębiał, dojdzie do powrotu chorób, które dotychczas były skutecznie zwalczane, a nawet istniała nadzieja na ich wyeliminowanie.

2.2 Niepożądane odczyny poszczepienne

W 2021 roku zarejestrowano 92 niepożądane odczyny poszczepienne (NOP), o 83 przypadki więcej niż w roku poprzednim. Ten duży wzrost spowodowany jest przeważającą ilością (80 przypadków) niepożądanych odczynów zgłoszonych po podaniu szczepionek p/COVID-19. Stwierdzono 50 NOP po preparacie szczepionkowym Comirnaty (firmy Pfizer), 14 NOP po AstraZeneca, 11 NOP po szczepionce Janssen oraz 4 po preparacie szczepionkowym Moderna. Wśród 80 niepożądanych odczynów poszczepiennych stwierdzonych po podaniu preparatów szczepionkowych p/covid-19: 3 zakwalifikowano jako ciężkie (w tym 2 nagłe zgony z nieznaną przyczyną), 6 jako poważne (z objawami natury kardiologicznej lub neurologicznej), pozostałe 83 jako łagodne. 2 przypadki (po szczepionce Comirnaty) wymagały hospitalizacji. 54 przypadki NOP po szczepionce p/covid-19 wystąpiły u kobiet, 26 u mężczyzn, 10 to odczyny wyłącznie miejscowe, 70 jako reakcje ogólne (głównie gorączka ok. 38°C utrzymująca się do 24 godzin, ból głowy i bóle mięśniowe). Pozostałe 12 niepożądanych odczynów poszczepiennych stwierdzono u dzieci po szczepionkach podawanych w ramach szczepień obowiązkowych Programu Szczepień Ochronnych – wszystkie zakwalifikowano jako łagodne, nie wymagające hospitalizacji, objawiające się głównie gorączką i nasilonym odczynem miejscowym, wszystkie zakończyły się pełnym powrotem do zdrowia.

III. Higiena lecznictwa

1.Podmioty lecznicze stacjonarne

Na dzień 31.12.2021r. w ewidencji podmiotów leczniczych lecznictwa zamkniętego znajdowały się 2 podmioty lecznicze publiczne: SP ZOZ Szpital Wielospecjalistyczny w Jaworznie i Zakład Pielęgnacyjno-Opiekuńczy, oraz 2 podmioty lecznicze niepubliczne: Nefrolux i Hospicjum Homo-Homini.

1.1 SP ZOZ Szpital Wielospecjalistyczny

W ramach prowadzonego bieżącego nadzoru sanitarnego w 2021 r. nie przeprowadzono kontroli sanitarnej w SP ZOZ Szpitalu Wielospecjalistycznym w Jaworznie w konsekwencji wykonywania przez PSSE w Jaworznie nadrzędnych działań w związku z obowiązującym stanem epidemii wywołanym wirusem SARS-CoV-2.

Zarządzeniami Dyrektora, w Szpitalu powołane są Komitet oraz Zespół Kontroli Zakażeń Szpitalnych. Monitorowanie zakażeń odbywa się w sposób czynny. W 2021 r. w szpitalu wystąpiło 15 ognisk epidemicznych: 12 związanych z wystąpieniem zachorowań wywołanych przez wirus SARS-CoV-2 oraz 3 związane z wystąpieniem zachorowań wywołanych przez *Clostridium difficile*. W przypadku każdego ogniska otrzymano raport końcowy z wygaszenia ogniska epidemicznego.

W 2021 r. nie wydano żadnej decyzji stwierdzającej wystąpienie nieprawidłowości. Mandatów nie nałożono.

1.2 NEFROLUX

Podobnie jak w przypadku SP ZOZ Szpitala Wielospecjalistycznego w Jaworznie, w ramach prowadzonego bieżącego nadzoru sanitarnego w 2021 r. nie przeprowadzono kontroli sanitarnej w placówce "NEFROLUX" Lucjan Sobieraj, Wojciech Kamiński Sp. J. przy ul. Chełmońskiego 28 w Jaworznie. Jest to konsekwencją wykonywania przez PSSE w Jaworznie nadrzędnych działań w związku z obowiązującym stanem epidemii wywołanym wirusem SARS-CoV-2. Decyzji administracyjnej nie wydano, mandatów nie nałożono.

1.3. Zakład Pielęgnacyjno – Opiekuńczy

W ramach prowadzonego bieżącego nadzoru sanitarnego w 2021 r. w podmiocie nie przeprowadzono kontroli. Jest to konsekwencją wykonywania przez PSSE w Jaworznie nadrzędnych działań jak powyżej.

1.4. Hospicjum Homo-Homini

W ramach prowadzonego bieżącego nadzoru sanitarnego w 2021 r. w podmiocie nie przeprowadzono kontroli. Jest to konsekwencją wykonywania przez PSSE w Jaworznie nadrzędnych działań jak powyżej.

2.Podmioty lecznicze ambulatoryjne

2.1 Zakłady Opieki Zdrowotnej

Na dzień 31.12.2021r. w ewidencji ambulatoryjnych podmiotów leczniczych znajdowało się 25 podmiotów leczniczych publicznych oraz 1 podmiot leczniczy niepubliczny.

W 2021 r. na terenie miasta Jaworzna objęto nadzorem epidemiologicznym 15 podmiotów należących do lecznictwa ambulatoryjnego, przeprowadzając łącznie 40 kontroli sanitarnych, w tym 2 kontrole interwencyjne. Nie stwierdzono nieprawidłowości, nie wydano decyzji administracyjnych. Mandatów nie nałożono.

Podmioty lecznicze posiadają opracowane i wdrożone plany higieny, w których zawarte są między innymi procedury: postępowania w przypadku podejrzenia lub wystąpienia zakażenia COVID-19 u pacjentów i u personelu, higieny rąk, postępowania poekspozycyjnego, dekontaminacji narzędzi, sprzętu medycznego i powierzchni, postępowania z odpadami medycznymi oraz postępowania w przypadku skażenia materiałem biologicznym.

Dobór stosowanych preparatów dezynfekcyjnych oraz deklarowane parametry dezynfekcji w danych obszarach medycznych nie budziły zastrzeżeń. Preparaty posiadały szerokie spektrum działania, przechowywane były w oryginalnych opakowaniach z zachowaniem aktualnych dat ważności w wydzielonych miejscach. Roztwory robocze są sporządzane i stosowane zgodnie z zaleceniami producentów. W przypadku przeprowadzania sterylizacji, skuteczność każdego procesu jest sprawdzana przy zastosowaniu chemicznych testów paskowych. Regularnie przeprowadzane są biologiczne kontrole skuteczności sterylizacji testem Sporal A. Oceniane są również parametry fizyczne procesów. Wyniki kontroli skuteczności procesów sterylizacji są dokumentowane i archiwizowane.

Wśród skontrolowanych podmiotów proces sterylizacji narzędzi wielokrotnego użytku jest przeprowadzany wyłącznie we własnym zakresie w 7 podmiotach leczniczych przy użyciu sterylizatorów wodno - parowych. W 7 podmiotach, w związku z wykonywaniem zabiegów związanych z przerwaniem ciągłości tkanek, stosowany jest wyłącznie sprzęt jednorazowego użytku, natomiast 1 podmiot zleca sterylizację wyłącznie jako usługę zewnętrzną. Zaopatrzenie w sprzęt jednorazowego użytku, odzież ochronną, środki ochrony osobistej i preparaty dezynfekcyjne - w wystarczającej ilości. Podczas kontroli sanitarnych sprawdzany jest m. in. obowiązek wynikający z realizacji *Ustawy z dnia 9 listopada 1995r. o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych – art. 13 ust. 1 pkt.2 oraz ust. 2*. Realizację obowiązków nałożonych w/w ustawą sprawdzono w 13 spośród skontrolowanych podmiotów. Nie stwierdzono nieprawidłowości.

2.2 Prywatne gabinety lekarskie i pielęgniarskie

Na dzień 31.12.2021r. w ewidencji prywatnych gabinetów lekarskich, praktyk pielęgniarek oraz innych usługowych obiektów medycznych znajdowało się:

- 126 prywatnych gabinetów lekarskich;
- 2 praktyki pielęgniarek;
- 2 obiekty świadczące inne usługi medyczne.

Nadzór w 2021r. obejmował 28 indywidualnych praktyk lekarskich. Łącznie przeprowadzono 28 kontroli sanitarnych, z czego 2 kontrole zostały przeprowadzone na wniosek strony – do wydania opinii sanitarnej. W 2021r. nie wydano decyzji administracyjnych w wyniku stwierdzenia nieprawidłowości. Mandatów nie nałożono.

Dobór stosowanych preparatów dezynfekcyjnych oraz deklarowane parametry dezynfekcji w danych obszarach medycznych nie budziły zastrzeżeń. Preparaty posiadały szerokie

spektrum działania, przechowywane były w oryginalnych opakowaniach z zachowaniem aktualnych dat ważności w wydzielonych miejscach. Roztwory robocze są sporządzane i stosowane zgodnie z zaleceniami producentów.

Wśród skontrolowanych podmiotów sterylizacja narzędzi wielokrotnego użytku przeprowadzana jest lokalnie, w obrębie praktyki w 22 podmiotach leczniczych. W 3 praktykach stosowany jest wyłącznie sprzęt jednorazowy. Każdorazowo przeprowadzana jest wewnętrzna kontrola skuteczności sterylizacji - przy zastosowaniu chemicznych testów paskowych oraz regularnie przy zastosowaniu testów Sporal A (biologiczna kontrola skuteczności sterylizacji). Na bieżąco prowadzona jest ocena parametrów fizycznych każdego procesu. Wyniki kontroli są dokumentowane i archiwizowane. W podmiotach opracowane są m. in. procedury postępowania w przypadku podejrzenia lub wystąpienia zakażenia COVID-19 u pacjentów i u personelu, standardy higieny rąk, procedury postępowania z odpadami medycznymi, procedury dekontaminacji narzędzi, sprzętu medycznego i powierzchni, postępowania w przypadku skażenia materiałem biologicznym oraz postępowania poekspozycyjnego. Zaopatrzenie w sprzęt jednorazowego użytku, odzież ochronną, środki ochrony osobistej i preparaty dezynfekcyjne – w wystarczającej ilości. Realizację obowiązków nałożonych *Ustawą o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych* sprawdzono w 26 spośród skontrolowanych obiektów. Nie stwierdzono nieprawidłowości.

IV. Zabiegi deratyzacyjne

Zgodnie z Uchwałą Rady Miejskiej Nr XXIII/309/2020 w sprawie Regulaminu utrzymania czystości i porządku na terenie miasta Jaworzna (Dz. Urz. Woj. Śl. z 2020 r. poz. 6332), w 2021 r. przeprowadzono i nadzorowano dwie powszechne akcje deratyzacyjne: wiosenną oraz jesienną. Wystosowano łącznie 66 pism do zarządców nieruchomości. W 2021 r. do PPIS w Jaworznie nie zgłoszono interwencji dotyczących obecności gryzoni w budynkach mieszkalnych i przestrzeni użyteczności publicznej.

Sekcja Higieny Komunalnej i Środowiska

I. Stan sanitarny zakładów świadczących usługi medyczne

1. Podmioty lecznicze ambulatoryjne niepubliczne

Przychodnie, ośrodki, poradnie, ambulatoria

Na koniec 2021 r. w ewidencji znajdowało się 16 podmiotów leczniczych ambulatoryjnych. Przeprowadzono 2 kontrole, wydano 2 decyzje prolongujące. Decyzje dotyczyły jednego pomiotu leczniczego. Mandatów nie nałożono.

Zakłady badań diagnostycznych i medyczne laboratoria diagnostyczne - 1 obiekt, niezaplanowany do kontroli w roku sprawozdawczym.

Zakłady rehabilitacji leczniczej niepubliczne - 2 obiekty, przeprowadzono 1 kontrolę.

Zakłady rehabilitacji leczniczej publiczne - 1 obiekt, niezaplanowany do kontroli w roku sprawozdawczym.

Inne ogółem - niepubliczne: 9 obiektów (2 poradnie leczenia paliatywnego, 6 podmiotów leczniczych stomatologicznych, 1 transport środków do przewozu chorych.) Skontrolowano 1 obiekt stomatologiczny, przeprowadzono 1 kontrolę.

Inne ogółem - publiczne: 1 obiekt (pogotowie ratunkowe) nieskontrolowany w 2021 r.

Skontrolowane obiekty podłączone są do miejskiej sieci wodno-kanalizacyjnej. Odpady komunalne gromadzone są prawidłowo, odbierane na podstawie złożonych deklaracji. Odpady medyczne odbierane przez firmy specjalistyczne. Wstępne magazynowanie ww. odpadów zgodnie z rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 5 października 2017 r. w sprawie szczegółowego sposobu postępowania z odpadami medycznymi. Stosowana wyłącznie bielizna jednorazowego użytku, zapas wystarczający, przechowywany w higienicznych warunkach. Zaopatrzenie w środki dezynfekcyjne i czystości w wystarczającej ilości.

2. Inne podmioty lecznicze:

Zakłady pielęgnacyjno-opiekuńcze – 1 obiekt. W roku sprawozdawczym nie przeprowadzono kontroli. Prolongowano 1 decyzję.

Hospicja stacjonarne – 1 obiekt. Przeprowadzono 1 kontrolę. Obiekt zlokalizowany w budynku trzykondygnacyjnym, wyposażonym w dźwig osobowy. Źródłem zaopatrzenia w wodę jest wodociąg sieciowy. Nieczystości ciekłe odprowadzane są do sieci kanalizacyjnej. Zaopatrzenie w sprzęt jednorazowego użytku oraz odzież ochronną i środki ochrony indywidualnej w wystarczającej ilości. Stosowana bielizna jednorazowego oraz wielokrotnego użycia. Pranie brudnej bielizny odbywa się w pralni zewnętrznej na podstawie umowy. Transport z pralni do obiektu oraz z obiektu do pralni odbywa się przez podmiot świadczący usługi pralnicze. Odpady pochodzenia medycznego gromadzone są prawidłowo. Odbiór z urządzeń chłodniczych świadczy firma specjalistyczna na podstawie umowy. Transport ww. odpadów zapewnia firma specjalistyczna. Odpady typu komunalnego gromadzone są prawidłowo, odbiór na podstawie złożonej deklaracji. Zapewnione są środki dezynfekcyjne oraz higieniczne w wystarczającej ilości. Zwłoki osób zmarłych w podmiocie leczniczym na podstawie opracowanej procedury po stwierdzeniu zgonu przez lekarza kierowane są do pomieszczenia pro-morte, z którego odbierane są przez firmę pogrzebową wskazaną wcześniej przez rodzinę osoby zmarłej.

3. Szpitale i wybrane komórki szpitalne

Szpital publiczny -1 obiekt, w 2021 r. kontroli nie przeprowadzono.

Szpital niepubliczny - 1 obiekt, w 2021 r. kontroli nie przeprowadzono.

Przychodnie przyszpitalne wchodzące w skład szpitala - 1 obiekt składający się z 19 poradni. Poradnie przyszpitalne obejmuje swoim nadzorem Sekcja Epidemiologii.

Prosektoria wchodzące w skład szpitala – 1 obiekt, niezaplanowany do kontroli w roku sprawozdawczym.

Inne - 5 obiektów (4 pracownie protetyczne oraz 2 obiekty pod nadzorem Sekcji Epidemiologii). Skontrolowano 1 obiekt, przeprowadzono 1 kontrolę. Skontrolowany obiekt podłączony jest do miejskiej sieci wodno-kanalizacyjnej. Odpady komunalne gromadzone są prawidłowo, odbierane na podstawie złożonej deklaracji. Stosowana wyłącznie bielizna jednorazowego użytku, zapas wystarczający, przechowywany w higienicznych warunkach. Zaopatrzenie w środki dezynfekcyjne i czystości w wystarczającej ilości.

4. Wnioski:

W związku z epidemią SARS-CoV-2 w roku 2021 przeprowadzano pięć planowanych kontroli obiektów. Ze względu na zwiększone wydatki na zakup środków myjąco-dezynfekujących oraz środków ochrony osobistej pracowników placówek podmioty, na które nałożono decyzje dotyczące niewłaściwego stanu higieniczno-sanitarnego zwracały się z prośbą do PPIS w Jaworznie o prolongatę terminów ich wykonania ze względu na ograniczone środki finansowe w tymże zakresie. Z uwagi na raportowanie o ogniskach zakażeń COVID-19 w Hospicjach, Zakładach Opiekuńczo-Lecznicznych i Zakładach Pielęgnacyjno-Opiekuńczych pozostawano w ciągłym kontakcie z przedstawicielami ww. placówek. W 2021 roku nie wydano opinii o wpływie niespełnienia wymagań dotyczących pomieszczeń lub urządzeń przez podmioty lecznictwa na bezpieczeństwo pacjentów. W nadzorowanych placówkach opracowane są standardy higieny rąk, postępowania po ekspozycji na materiał potencjalnie skażony, instrukcje gospodarki odpadami medycznymi, procedury dezynfekcji narzędzi i sprzętu medycznego oraz sterylizacji materiału. W obiektach przestrzegany jest zakaz palenia wyrobów tytoniowych i e-papierosów. Podmioty posiadają umowy na odbiór, transport i unieszkodliwianie odpadów medycznych uwzględniające każdy kod odpadów, które podmioty wytwarzają. Opracowane są procedury postępowania z odpadami medycznymi uwzględniające selektywne zbieranie, transport i magazynowanie odpadów. W 2021 r. podmioty wytwarzające odpady medyczne nie zgłaszały do PPIS w Jaworznie problemów dotyczących ich magazynowania w związku z epidemią SARS-CoV-2, a w szczególności w kontekście rodzaju odpadów medycznych i czasu ich magazynowania.

II. Stan sanitarny obiektów użyteczności publicznej

Ustępy publiczne i ogólnodostępne – 11 obiektów, przeprowadzono 9 kontroli w 8 obiektach, 2 obiekty były nieczynne, 1 obiekt niezaplanowany do kontroli w br. sprawozdawczym. Obiekty podłączone są do miejskiej sieci wodociągowo-kanalizacyjnej. Odpady komunalne gromadzone są w pojemnikach i usuwane przez firmę specjalistyczną na podstawie złożonych deklaracji. Obiekty w przeważającej większości dostosowane są dla osób niepełnosprawnych. Zapewnione są podstawowe środki czystości, higieny (mydło w płynie, ręczniki jednorazowe i papier toaletowy) i dezynfekcyjne w ilościach wystarczających.

Pływalnie kryte, odkryte i mieszane – 3 obiekty (kryta pływalnia oraz 2 baseny rehabilitacyjne wchodzące w skład innych obiektów).

W roku 2021 przeprowadzono 1 kontrolę krytej pływalni. Baseny rehabilitacyjne w bieżącym roku sprawozdawczym pozostawały wyłączone z użytkowania. Kryta pływalnia zlokalizowana

jest w budynku wolnostojącym i składa się z części suchej i mokrej. Źródłem zaopatrzenia w wodę jest wodociąg sieciowy. Nieczystości płynne odprowadzane są do sieci kanalizacyjnej miejskiej. Odpady stałe gromadzone są prawidłowo. Obiekt dostosowany jest dla osób niepełnosprawnych. Prowadzony jest proces uzdatniania i dezynfekcji wody. PPIS w Jaworznie sprawuje bieżący nadzór sanitarny nad jakością wody, a zarządca w ramach kontroli wewnętrznej prowadzi monitoring jakości wody basenowej. Węzły sanitarno - higieniczne wyposażone są w: dozowniki z mydłem w płynie, pojemniki na odpady i papier toaletowy oraz suszarki do rąk. Do dezynfekcji stosowane są środki o odpowiednim spektrum działania, oprócz tego stosowane są środki myjące i odtłuszczające. Punkt medyczny wyposażony jest w jednorazowe prześcieradła i rękawiczki, jałowe kompresy itp. w ilościach prawidłowych.

Domy Pomocy Społecznej - 1 obiekt, niezaplanowany do kontroli w br. sprawozdawczym, przeprowadzono 3 kontrole sprawdzające wykonanie zarządzeń decyzji wydanych przez WSSE w Katowicach. Stwierdzono wykonanie ww. decyzji.

Inne jednostki organizacyjne pomocy społecznej – 4 obiekty, przeprowadzono 4 kontrole w 4 obiektach. Działalność statutowa skontrolowanych 2 obiektów polega na tworzeniu warunków do współuczestnictwa ludzi starszych w życiu społecznym. Obiekty przeznaczone są na dzienny pobyt emerytów i rencistów. Natomiast w pozostałych 2 obiektach, które przeznaczone są na dzienny pobyt osób od 18 roku życia, prowadzona jest działalność m.in. na rzecz wyrównywania szans osób z niepełnosprawnością intelektualną. Obiekty podłączone są do miejskiej sieci wodociągowo - kanalizacyjnej. Odpady stałe gromadzone są prawidłowo i odbierane przez specjalistyczne firmy na podstawie deklaracji. Magazyn bielizny czystej i brudnej urządzono prawidłowo. Bielizna brudna prana jest przez podmiot zewnętrzny. W ww. grupie obiektów dezynfekcję koców, materacy i poduszek przeprowadziła specjalistyczna firma. Zapas środków czystościowych i dezynfekcyjnych był prawidłowy.

Placówki zapewniające całodobową opiekę – 1 obiekt, przeprowadzono 1 kontrolę. Wydano 1 decyzję administracyjną z dnia 10.08.2021 r., prolongującą termin wykonania zarządzenia do dnia 31.12.2021 r. Należy nadmienić, że w związku z interwencją na nieprawidłowy stan sanitarny w obiekcie toczy się drugie postępowanie administracyjne.

W obiekcie źródłem zaopatrzenia w wodę jest wodociąg sieciowy, nieczystości płynne odprowadzane są do ekologicznej oczyszczalni ścieków, usytuowanej na posesji.

Przedmiotowy budynek oraz oddany do użytkowania w dniu 10.12.2020 r. drugi budynek zaopatrzone są w instalację wentylacji grawitacyjnej i mechanicznej oraz w klimatyzację. Odbiór odpadów zmieszanych realizowany jest na podstawie deklaracji, którą złożono do MZNK w Jaworznie. Stanowisko na ww. odpady jest urządzone prawidłowo. Natomiast odpady, które miały kontakt z materiałem biologicznym mieszkańców zbierane są prawidłowo w miejscu ich powstawania (gabinet medycznej pomocy doraźnej). Odbiór ww. odpadów świadczy firma specjalistyczna z Jaworzna.

Bielizna czysta przechowywana jest w oddzielnym magazynie, a odzież całodzienna, wierzchnia itp. przechowywana jest w szafach, które usytuowane są w pokojach mieszkańców. Pranie brudnej bielizny świadczy podmiot zewnętrzny. Obecnie realizowany jest przez inwestorów projekt budowy pralni. Wydzielono pomieszczenie do przechowywania środków czystości i dezynfekcyjnych oraz sprzętu do utrzymania czystości. Stosowane środki do

dezynfekcji posiadają aktualne daty ważności. W obiekcie obowiązuje zakaz palenia tytoniu i e – papierosów oraz przestrzegane są obostrzenia ustanowione w związku z wystąpieniem stanu epidemii.

W 2021 roku obiekt skontrolowano w związku z wniesioną do PPIS interwencją. Interwencja dotyczyła niewłaściwych warunków sanitarnych w Domu Seniora w Jaworznie. Przeprowadzona kontrola związana z ustaleniem zasadności złożonej interwencji wykazała uchybienia w zakresie technicznym oraz higieniczno-sanitarnym.

W związku z powyższym wydano zalecenia oraz nałożono mandat karny w wysokości 100,00 zł za brak bieżącej czystości ww. Ponadto wydano decyzję administracyjną nakazującą usunięcie nieprawidłowości z terminem realizacji do dnia 31.01.2022 r.

Noclegownie i domy dla bezdomnych - 2 obiekty, przeprowadzono 2 kontrole. Wydano 1 decyzję administracyjną prolongującą termin wykonania zarządzeń, mandatów nie nałożono. W skontrolowanych obiektach przebywają osoby bezdomne z terenu Jaworzna, których stan zdrowia nie zagraża zdrowiu osób przebywających w placówce i które nie są pod wpływem alkoholu lub substancji psychoaktywnych. Osoby otrzymują środki higieniczne w postaci mydła i papieru toaletowego. Zapewnione są według potrzeby ręczniki jednorazowe i wielorazowego użytku, szampon do włosów oraz proszek do prania odzieży. Obiekty podłączone są do miejskiej sieci wodno – kanalizacyjnej. Nieczystości stałe gromadzone są prawidłowo i odbierane są przez specjalistyczną firmę na podstawie złożonych deklaracji. Pranie brudnej bielizny i transport do pralni oraz przywóz czystej bielizny z pralni świadczą podmioty zewnętrzne na podstawie zawartych umów. W obiektach stosowane są środki dezynfekcyjne, posiadające aktualne daty ważności. Zapasy środków czystości, dezynfekcyjnych i higieny są prawidłowe. Opracowano procedury dotyczące postępowania w przypadku stwierdzenia u osoby bezdomnej zakażenia pasożytniczego (świerzbowca lub wszawicy). Placówki posiadają zapas środków, które mają na celu wyeliminowanie ww. zakażeń. W roku 2021 specjalistyczna firma przeprowadziła dezynfekcję pomieszczeń wraz z ich wyposażeniem m.in. materacami łóżkowymi, kocami i poduszkami, w jednym ze skontrolowanych obiektów.

Hotele - spośród 4 nadzorowanych obiektów zaplanowano i zrealizowano kontrole w dwóch. Skontrolowane obiekty podłączone są do miejskiej sieci wodociągowo-kanalizacyjnej. Odpady komunalne gromadzone są prawidłowo w pojemnikach i kontenerach. Odbiór odpadów świadczy specjalistyczna firma na podstawie złożonych deklaracji. Brudna bielizna pościelowa transportowana jest do pralni przez podmioty, które wykonują usługi pralnicze i posiadają odpowiednie zezwolenia. Obiekty posiadają wydzielone magazyny bielizny czystej i brudnej – urządzone prawidłowo. Sanitariaty ogólnodostępne zostały wydzielone osobno dla mężczyzn i kobiet oraz dla osób niepełnosprawnych. Wyposażone są w umywalki z bieżącą ciepłą i zimną wodą. Zapewnione są środki higieny (mydło, ręczniki jednorazowego użytku, papier toaletowy) i suszarki do rąk.

Inne obiekty, w których świadczone są usługi hotelarskie – 8 obiektów bez nadanej kategoryzacji, w tym 3 czynne wyłącznie w okresie letnim. W bieżącym roku sprawozdawczym do kontroli zostało zaplanowanych 6 obiektów. Wszystkie skontrolowane obiekty zostały podłączone do miejskiej sieci wodociągowej. Odprowadzenie ścieków komunalnych w 3 obiektach odbywa się do zbiorników bezodpływowych, w pozostałych do kanalizacji miejskiej.

Odpady stałe gromadzone są prawidłowo i odbierane przez specjalistyczną firmę na podstawie złożonej deklaracji. Magazyny bielizny czystej i brudnej urządzone są prawidłowo. Bielizna brudna prana jest w pralniach zewnętrznych. W tej grupie obiektów dezynfekcję koców, materacy, poduszek itp. wyposażenia przeprowadziły specjalistyczne firmy. Zapas środków czystości i dezynfekcyjnych był prawidłowy.

Zakłady fryzjerskie, Zakłady kosmetyczne, Zakłady tatuażu, Zakłady odnowy biologicznej oraz Zakłady, w których są świadczone łącznie więcej niż jedna z ww. usług – 154 obiekty, w trakcie roku sprawozdawczego liczba obiektów była zmienna, przeprowadzono 97 kontroli w 97 obiektach. W ww. grupie 57 obiektów nie zostało skontrolowanych, ponieważ są to obiekty nowo powstałe, niezaplanowane do kontroli lub obiekty, które zawiesiły w 2021 r. działalność. W obiektach tych obowiązuje zakaz palenia tytoniu i e – papierosów oraz przestrzegane są obostrzenia ustanowione w związku z wystąpieniem stanu epidemii. Wszystkie obiekty zaopatrzone są w wodę przeznaczoną do spożycia z wodociągu miejskiego. W skontrolowanych obiektach nieczystości płynne odprowadzane są do kanalizacji miejskiej. Odpady stałe gromadzone i usuwane są prawidłowo. Wszystkie zakłady zaopatrzone są w środki higieny typu: mydło w płynie, ręczniki jednorazowe i papier toaletowy oraz środki dezynfekcyjne, które posiadały aktualne daty ważności. Stosowana była bielizna jednorazowa typu: prześcieradła, peleryny i ręczniki lub bawełniana – prana poza zakładami. Narzędzia wielokrotnego użytku lub ich części, których stosowanie powodowało lub mogło spowodować naruszenie ciągłości tkanek, po każdym użyciu poddawane były dezynfekcji, myciu, pakowaniu i sterylizacji na miejscu lub w SP ZOZ Szpitalu Wielospecjalistycznym w Jaworznie.

Dworce, stacje kolejowe – 1 obiekt, 1 kontrola. Obiekt składa się z 3 peronów (1 wyłączony z użytkowania), torowiska, przejścia podziemnego i 2 dźwigów osobowych. Obiekt utrzymywany jest w bieżącej czystości, natomiast sprzątanie odbywa się m.in. przy użyciu urządzenia typu Karcher. Odpady stałe gromadzone prawidłowo i odbierane przez specjalistyczną firmę na podstawie złożonej deklaracji do MZNK w Jaworznie. Na terenie obiektu obowiązuje zakaz palenia tytoniu i dokarmiania ptaków. Do dezynfekcji powierzchni typu: poręcze przy zejściach, wnętrza dźwigów osobowych stosowany był środek na bazie 70% alkoholu. Sprzątanie i dezynfekcję wykonuje firma zewnętrzna, natomiast za prawidłowy stan techniczny obiektu odpowiedzialny jest ZLK w Sosnowcu Sekcja Eksploatacji z Jaworzna.

Tereny rekreacyjne – 10 obiektów w tym: 1 plaża, 4 parki, 2 tereny rekreacyjne i 3 place zabaw (1 wodny). Przeprowadzono 6 kontroli w 6 obiektach. Jeden obiekt był nieczynny, pozostałe 3 nie zostały zaplanowane do kontroli w 2021 r. Skontrolowane obiekty wyposażone są w toalety ogólnodostępne, kosze na odpady, ławki, urządzenia do ćwiczeń oraz w typowe wyposażenie placów zabaw. Wykonywano badania jakości wody, a ich wyniki przedstawiano PPIS w Jaworznie. Stosowane środki do uzdatniania wody oraz do dezynfekcji powierzchni posiadały aktualne daty ważności. Wywóz odpadów komunalnych świadczyła specjalistyczna firma na podstawie złożonej deklaracji.

Cmentarze – 10 obiektów, przeprowadzono 2 kontrole. Obiekty ogrodzone, ciągi pieszo - jezdne utwardzone, zieleń ma charakter izolacyjny. Oprócz miejsc grzebalnych obiekty wyposażone są w kolumbaria. Odpady komunalne gromadzone i usuwane były w sposób

prawidłowy. Zaplecza sanitarne wyposażone w środki dezynfekcyjne, czystości i higieny w ilościach prawidłowych. Woda bieżąca z wodociągu miejskiego. Nieczystości płynne odprowadzane są do zbiorników bezodpływowych.

Domy przedpogrzebowe – 2 obiekty, przeprowadzono 2 kontrole. Zakres działalności obejmuje: transport zwłok i szczątków ludzkich, przechowywanie zwłok (chłodnia ze stanowiskiem przygotowywania zwłok do pochówku), wystawianie zwłok w kaplicy, sprzedaż trumien i obsługę pogrzebów. Gospodarka odpadami prowadzona jest w sposób prawidłowy, odpady odbierane są przez firmy posiadające stosowne zezwolenie na prowadzenie tego typu działalności. Stwierdzono wystarczający zapas środków czystości oraz dezynfekcyjnych. Stosowane środki dezynfekcyjne posiadają szerokie spektrum biobójcze. Opracowane są stosowne procedury dotyczące mycia i dezynfekcji pomieszczeń, wyposażenia oraz środków transportu.

Apteki – 34 obiekty (2 obiekty uległy likwidacji), przeprowadzono 17 kontroli w 17 obiektach. Pozostałe obiekty niezaplanowane do kontroli w 2021 r. Obiekty urządzone i wyposażone w sposób nowoczesny, posiadają podjazdy dla osób niepełnosprawnych. Prawidłowo prowadzona jest gospodarka odpadami, zapasy środków: dezynfekcyjnych, czystości i higieny w ilości wystarczającej.

Obiekty sportowe - 7 obiektów, przeprowadzono 6 kontroli w 4 obiektach, 1 obiekt nieczynny, 2 obiekty nie zostały zaplanowane do kontroli w br. sprawozdawczym. Obiekty skontrolowane są podłączone do miejskiej sieci wodociągowej. Ścieki odprowadzane do kanalizacji miejskiej. Odpady stałe gromadzone i usuwane są prawidłowo. Zapas środków czystości i dezynfekcyjnych - prawidłowy.

Obiekty kulturalno - widowiskowo - rozrywkowe - 8 obiektów (1 nowy), nie zaplanowano do kontroli w 2021 r.

Stacje paliw - 13 obiektów, przeprowadzono 7 kontroli w 7 obiektach, pozostałe nie zostały zaplanowane do kontroli w roku 2021. Obiekty wyposażone są w środki higieny typu: mydło w płynie, ręczniki jednorazowe, suszarki do rąk oraz środki dezynfekcyjne w ilości wystarczającej. Gospodarka odpadami komunalnymi prowadzona była prawidłowo. W obiektach obowiązuje zakaz palenia tytoniu i e – papierosów oraz przestrzegane są obostrzenia ustanowione w związku z wystąpieniem stanu epidemii.

Sklepy z odzieżą używaną - 3 obiekty, których nie zaplanowano do kontroli w br. sprawozdawczym.

Lokal komisji poborowej - 1 obiekt, przeprowadzono 1 kontrolę w trakcie trwania poboru. Budynek zaopatrzony w wodę ciepłą i zimną. Nieczystości płynne odprowadzane są prawidłowo. Stosowana bielizna wyłącznie jednorazowego użytku - zapas wystarczający. Zapewnione są środki dezynfekcyjne. Gospodarka odpadami komunalnymi prawidłowa.

III. Stan sanitarny środków transportu

Środki transportu publicznego. W roku sprawozdawczym nie zaplanowano do kontroli.

Środki transportu do przewozu chorych. W roku 2021 kontroli nie przeprowadzono.

Środki transportu do przewozu zwłok. Na terenie miasta Jaworzna znajdują się 4 firmy posiadające samochody do przewozu zwłok. W czasie 3 kontroli zakładów pogrzebowych sprawdzono 7 samochodów. Samochody są trwale oznakowane w sposób wskazujący na ich przeznaczenie. Kabiny kierowców i przestrzeń ładunkowa oddzielone są od siebie. Posiadają zabezpieczenia przed przesuwaniem się trumny lub pojemnika na zwłoki albo szczątki ludzkie podczas przewozu. Pojazdy wewnątrz wyłożone materiałem łatwo zmywalnym, umożliwiającym mycie i dezynfekcję. Do dezynfekcji stosuje się preparaty o działaniu bakteriobójczym, grzybobójczym i wirusobójczym. Garażowanie pojazdów pod zabudowaną wiatą oraz w garażu zaopatrzonym w bieżącą wodę. Środki dezynfekcyjne w wystarczającej ilości. Opracowane są instrukcje dotyczące mycia i dezynfekcji samochodów. Zapisy z przeprowadzonych zabiegów prowadzone na bieżąco.

Inne środki transportu – 1 obiekt. W roku sprawozdawczym niezaplanowany do kontroli.

IV. Interwencje

W 2021 r. wpłynęły interwencje, których przedmiotem były:

- Niewłaściwy stan sanitarny mieszkań i związane z tym uciążliwości – 1 interwencja, dotyczyła złego stanu sanitarnego w gminnym lokalu mieszkalnym (bieżący stan sanitarny), interwencja została przekazana bez wstępnego rozpatrzenia do Miejskiego Zarządu Nieruchomości Komunalnych w Jaworznie.
- Niewłaściwy stan sanitarny innych pomieszczeń przeznaczonych na pobyt ludzi - 1 interwencja, dotyczyła niewłaściwych warunków sanitarnych w Domu Seniora Jesień na Letniej w Jaworznie. Przeprowadzona kontrola związana z ustaleniem zasadności złożonej interwencji wykazała uchybienia w zakresie technicznym oraz higieniczno-sanitarnym. W związku z powyższym wydano zalecenia oraz nałożono mandat karny w wysokości 100,00 zł za brak bieżącej czystości ww. obiekcie Kolejna kontrola sprawdzająca wykonanie bieżących zaleceń wykazała ich usunięcie. Ponadto wydano decyzję administracyjną nakazującą usunięcie nieprawidłowości z terminem realizacji do dnia 31.01.2022 r. Przedmiotowa decyzja dotyczyła doprowadzenia do właściwego stanu sanitarno-higienicznego: powierzchni ścian, sufitów, podłóg, armatury łazienkowej. Złożona interwencja uznana została za zasadną.
- Uciążliwości powodowane przez niewłaściwą gospodarkę odpadami komunalnymi – 1. Interwencja, dotyczyła zbyt bliskiego usytuowania stanowiska kontenerowego na odpady w stosunku do budynku wielorodzinnego. Interwencja została przekazana bez wstępnego rozpatrzenia do Powiatowego Inspektora Nadzoru Budowlanego w Jaworznie.
- Nieprzestrzeganie przepisów przeciwepidemicznych - 2 (zgłoszone elektronicznie), Interwencje dotyczyły nieprzestrzegania przepisów przeciwepidemicznych podczas zebrania Wspólnoty Mieszkaniowej oraz nieprzestrzegania ww. przepisów podczas zabiegów w gabinecie kosmetycznym. Interwencje ww. rozpatrzono, a zebrane i przesłane informacje nie potwierdziły nieprawidłowości – interwencje niezasadne.
- Inne (zgłoszone drogą elektroniczną) – 4. Jedna z nich dotyczyła nieprawidłowości podczas wykonywania zabiegu manicure w gabinecie kosmetycznym. Interwencję rozpatrzono, a przeprowadzona kontrola sanitarna nie potwierdziła nieprawidłowości –

interwencja niezasadna. Pozostałe trzy związane były z jakością wody przeznaczonej do spożycia w budynkach mieszkalnych. Po dokonaniu analizy przedstawionych wyników badań jakości wody stwierdzono bezzasadność wniesionych interwencji. Woda odpowiadała wymaganiom.

V. Wnioski oraz inne informacje obrazujące stan sanitarny nadzorowanego obszaru w zakresie Higieny Komunalnej

W 2021 roku wydano 2 opinie sanitarne przed zorganizowaniem imprez masowych na podstawie obowiązku wynikającego z treści art. 25 ust. 1 pkt. 2 ustawy o bezpieczeństwie imprez masowych z dnia 20 marca 2009 r.

W ramach bieżącego nadzoru sanitarnego wydano 13 decyzji zezwalających na przeprowadzenie ekshumacji oraz wykonywano kontrole w trakcie ich realizacji.

W związku z panującą sytuacją epidemiologiczną oraz działaniami mającymi na celu ograniczenie rozprzestrzeniania się wirusa Sars-CoV-2 pracownicy Sekcji wspomagali działania Sekcji Epidemiologii w zakresie raportowania, zbierania danych oraz bieżących potrzeb. Ponadto pracownicy sekcji Higieny Komunalnej brali udział w kontrolach tematycznych oraz wizytacjach z udziałem funkcjonariuszy Komendy Miejskiej Policji w Jaworznie w obiektach użyteczności publicznej oraz infrastruktury transportowej, m.in. kontroli przestrzegania przepisów w związku z przestrzeganiem przepisów rozporządzenia Rady Ministrów w sprawie ustanowienia określonych ograniczeń, nakazów i zakazów w związku z wystąpieniem stanu epidemii w środkach transportu zbiorowego, infrastruktury kolejowej, obiektach kulturalno-sportowych i obiektach usługowych. Przeprowadzono 30 kontroli tematycznych w ww. zakresie oraz ok. 90 wizytacji.

Działania prowadzone przez pracowników sekcji potwierdziły dobry stan sanitarny i techniczny większości nadzorowanych obiektów. Obiekty te dostosowały się do obowiązujących przepisów związanych z zachowaniem bezpieczeństwa w przestrzeni publicznej celem ograniczenia rozprzestrzeniania się wirusa SARS-CoV-2. W kontrolowanych obiektach obowiązuje zakaz palenia tytoniu i e – papierosów.

VI. Ocena jakości sanitarnej wody na nadzorowanym terenie

1. Nadzór sanitarny nad jakością wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi.

Nadzór nad jakością wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi był sprawowany w 2021 r. przez PPIS w Jaworznie, podobnie jak w latach wcześniejszych, na podstawie ustawy z dnia 14 marca 1985 r. o Państwowej Inspekcji Sanitarnej (Dz. U. z 2021 r., poz. 195) oraz art. 13 ustawy z dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków (Dz.U. z 2020 r., poz. 2028). Podstawą nadzoru nad jakością wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi była ocena zgodności z wymaganiami określonymi w rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2017 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz.U. z 2017 r., poz. 2294).

Ocena jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi w 2021 r. każdorazowo oparta była na wynikach badań laboratoryjnych i uwzględniała oszacowanie ryzyka bezpieczeństwa zdrowotnego.

Konsumenci z terenu miasta Jaworzna w 2021 roku byli zaopatrywani w wodę do spożycia przez jej lokalnego producenta i dystrybutora tj. Wodociągi Jaworzno Sp. z o.o., z siedzibą przy ul. Św. Wojciecha 34. W ubiegłym roku produkcja wody do spożycia w przeważającej mierze została pokryta przy pomocy ujęć własnych, w ilości 4 941 556 m³/rok (tj. ok. 97 % rocznego zaopatrzenia w wodę). Dodatkowo część wody Wodociągi Jaworzno Sp. z o.o. zakupiły ze źródeł zewnętrznych (niżej wymienione) - w ilości 154 677 m³/rok, co stanowi ok. 3 % rocznego zaopatrzenia w wodę. Liczba mieszkańców Jaworzna zaopatrywanych w wodę w 2021 r. wyniosła ok. 90 tys. osób. Natomiast długość sieci wodociągowej z uwzględnieniem przyłączy wodociągowych wynosi ok. 825 km.

Woda przeznaczona do spożycia pochodzi z pięciu ujęć podziemnych: „Galmany”, „Dobra”, „Jarosław Dąbrowski”, „Bielany” (działające wyłącznie okresowo) oraz jednego ujęcia powierzchniowego – „Piaskownia”.

Woda do spożycia rozprowadzana przez wodociągową sieć rozdzielczą produkowana jest przez 5 miejskich stacji uzdatniania wody (wg ewidencji z 31.12.2021 r.), o różnej wydajności:

- SUW „Dobra”: produkcja wody - ok. 711,44 m³/dobę, liczba ludności zaopatrywanej przez wodociąg - ok. 6 708 osoby, stosowane środki i metody uzdatniania - chemiczna dezynfekcja końcowa podchlorynem sodu.
- SUW „Galmany”: produkcja wody - ok. 3 733,09 m³/dobę, liczba ludności zaopatrywanej przez wodociąg - ok. 20 527 osób, stosowane środki i metody uzdatniania - chemiczna dezynfekcja końcowa podchlorynem sodu, dodatkowo w każdej ze studni zamontowano lampy UV.
- SUW „Jarosław Dąbrowski”: produkcja wody - ok. 777,21 m³/dobę, liczba ludności zaopatrywanej przez wodociąg - ok. 9 315 osób, stosowane środki i metody uzdatniania - odwrócona osmoza, aeracja, utlenianie wstępne ozonem resztkowym, odżelazianie, odmanganianie, dezynfekcja lampami UV oraz dezynfekcja końcowa podchlorynem sodu.
- SUW „Bielany”: produkcja wody - ok. 146,10 m³/dobę, liczba ludności zaopatrywanej przez wodociąg - ok. 2 481 osób, stosowane środki i metody uzdatniania - chemiczna dezynfekcja końcowa podchlorynem sodu.
- SUW „Piaskownia Wodociągi Jaworzno”: produkcja wody - ok. 8 115,87 m³/dobę, liczba ludności zaopatrywanej przez wodociąg - ok. 22 689 osoby, stosowane środki i metody uzdatniania – cedzenie na kracie sitowej, sedymentacja w piaskowniku, aeracja i desorpcja w wieży desorpcji, koagulacja koagulantem glinowym PAX, sedymentacja zawiesin w separatorze lamelowym, utlenianie wstępne ozonem resztkowym wytwarzanym z tlenu gazowego, filtracja na filtrach piaskowych otwartych oraz filtrach ciśnieniowych z węglem aktywnym, dezynfekcja lampami UV, dezynfekcja końcowa podchlorynem sodu wytwarzanym na miejscu z soli kuchennej.

W tym miejscu należy zaznaczyć, że funkcjonuje dodatkowo tzw. Układ Zbiorników „Warpie”, gdzie następuje głównie mieszanie wody pochodzącej z ujęcia głębinowego „Galmany” i ujęcia powierzchniowego „Piaskownia” w stosunku 50% do 50%. Tutaj również ma miejsce mieszanie wody ze Zbiorników Warpie i wody od zewnętrznego dostawcy GPW Katowice - Maczki. W sumie woda mieszana ze Zbiorników „Warpie” trafia do ok. 32 057 mieszkańców.

W 2021 r. podobnie jak we wcześniejszych latach Wodociągi Jaworzno Sp. z o.o. nie były w stanie pokryć w 100% zapotrzebowania mieszkańców na wodę przeznaczoną do spożycia.

W związku z czym część wody przeznaczanej do spożycia dla ludności miasta Jaworzna pochodzi spoza terenu i jest produkowana przez:

- Miejskie Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o. o., 41 – 404 Mysłowice, ul. Fabryczna 10 – zaopatruje ok. 151 mieszkańców Osiedla Wysoki Brzeg w Jaworznie, ilość zakupywanej wody to ok. 50 541 m³, co stanowi ok. 1 % rocznego zaopatrzenia w wodę ogółem,
- Górnośląskie Przedsiębiorstwo Wodociągów S. A., 40 – 026 Katowice, ul. Wojewódzka 19 (Wydział Badania Wody Laboratorium Maczki ul. Wodociągi 4, 41-217 Sosnowiec) - zaopatruje ok. 28 379 mieszkańców Jaworzna, ilość zakupywanej wody to ok. 97 989 m³ rocznie, co stanowi ok. 1,9 % rocznego zaopatrzenia w wodę ogółem,
- Wodociągi Chrzanowskie Sp. z o. o., 32 – 500 Chrzanów, ul. Jagiellońska 8 – zaopatruje ok. 68 mieszkańców Jaworzna, ilość zakupywanej wody to ok. 5 020 m³ rocznie, co stanowi ok. 0,1 % rocznego zaopatrzenia w wodę ogółem.
- Sosnowieckie Wodociągi S.A., 41-200 Sosnowiec, ul. Ostrogórska 43 – zaopatruje ok. 39 mieszkańców Jaworzna (budynek wielorodzinny przy ul. Mostowej), ilość zakupywanej wody to ok. 1 127 m³ rocznie, stanowi ok. < 0,1 % rocznego zaopatrzenia w wodę ogółem.

Na obszarze nadzorowanym przez PPIS w Jaworznie funkcjonuje również stacja uzdatniania wody Zakładu Górniczego Sobieski Tauron Wydobyć S.A. zlokalizowana przy ul. Sulińskiego 2 w Jaworznie. Stacja ta uzdatnia wodę przeznaczoną do spożycia wyłącznie na potrzeby zakładu z zastosowaniem aeracji filtracji oraz systemu odwróconej osmozy. Do dezynfekcji końcowej stosuje się podchloryn sodu. W ciągu 2021 r. oszacowano wielkość produkcji wody na poziomie 60 218 m³.

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Jaworznie w 2021 r. sprawował bieżący nadzór sanitarny nad jakością wody w oparciu o rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2017 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz.U. z 2017 r., poz. 2294). W ramach monitoringu jakości wody:

- pobierano i zlecano wykonanie urzędowych badań próbek wody zgodnie z przyjętym harmonogramem,
- pobierano i zlecano wykonanie urzędowych badań próbek wody w ramach rekontroli, w przypadku stwierdzenia niezgodności z normatywem, po przeprowadzeniu przez przedsiębiorstwo wodociągowe działań naprawczych,
- prowadzono i uaktualniano wykazy: przedsiębiorstw wodociągowo - kanalizacyjnych, miejsc pobierania próbek wody objętych monitoringiem jakości wody,
- uzgadniano przedkładane przez przedsiębiorstwa wodociągowo-kanalizacyjne harmonogramy pobierania próbek wody do badań laboratoryjnych wykonywanych w ramach kontroli wewnętrznej oraz systematycznie egzekwowano jego wykonanie,
- pozyskiwano od przedsiębiorstw wodociągowo - kanalizacyjnych wyniki badań jakości wody prowadzonych w ramach kontroli wewnętrznej (dot. Wodociągi Jaworzno Sp. z o.o. nadzorowanego przez PPIS w Jaworznie oraz zewnętrznych dostawców wody nadzorowanych przez inne stacje sanitarno-epidemiologiczne),
- gromadzono, analizowano i oceniano dane uzyskiwane w wyniku prowadzonego monitoringu jakości wody (baza danych), zarówno dane pochodzące z kontroli urzędowej, jak i dane pochodzące z kontroli wewnętrznej,

- systematycznie przekazywano dane pochodzące z monitoringu jakości wody (baza danych „Excel-Woda”) do Śląskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego,
- systematycznie informowano Prezydenta Miasta Jaworzna o jakości wody przeznaczonej do spożycia na nadzorowanym terenie oraz współpracowano z Wydziałem Zarządzania Kryzysowego Urzędu Miasta w Jaworznie,
- dokonano zatwierdzenia systemu jakości badań wody w zakresie 25 metodyk badawczych wykonywanych przez Dział Analiz Laboratoryjnych Wodociągów Jaworzno Sp. z o.o., ul. Dąb 105, w oparciu o załącznik nr 6 do rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2017 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz. U. z 2017 r., poz. 2294),
- prowadzono działania w związku ze składanymi do PPIS w Jaworznie skargami na złą jakość wody. W 2021 r. złożono trzy skargi, które po przeprowadzonych badaniach jakości wody okazały się bezzasadne.

Badania jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi w ramach bieżącego nadzoru prowadzono według harmonogramu opracowanego na 2021 r. W związku z powyższym na terenie miasta Jaworzna do badań laboratoryjnych pobierano próbki wody w 33 stałych punktach monitoringowych oraz 9 dodatkowych punktach. Łącznie pobrano 62 próbki wody przeznaczonej do spożycia. Podczas pobierania próbek wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi wykonano pomiary temperatury i oznaczono wolny chlor.

W ramach bieżącego nadzoru wykonano badania:

- 54 próbek wody pod względem fizykochemicznym;
- 62 próbek wody pod względem mikrobiologicznym.

Z powodu przekroczeń parametrów fizykochemicznych kwestionowano 2 próbki wody.

Podobnie w przypadku parametrów mikrobiologicznych.

W zakresie parametrów mikrobiologicznych badanych w próbkach wody pobranej przez PIS zakwestionowano dwie spośród 62 analizowanych próbek. Stwierdzono obecność bakterii grupy coli na poziomie 1 jtk/100 ml w jednej próbce oraz ogólnej liczby mikroorganizmów w 22°C na poziomie >300 jtk/ml w drugiej próbce. W każdym z przypadków nie wykryto przekroczenia pozostałych parametrów zarówno fizykochemicznych, jak i mikrobiologicznych. Wobec powyższego stwierdzono warunkową przydatność wody do spożycia, a przedsiębiorstwo wodociągowo-kanalizacyjne podjęło działania mające na celu przywrócenie odpowiedniej jakości wody.

W zakresie parametrów fizykochemicznych zgłoszone zostały przekroczenia parametrów takich jak selen (w jednej próbce) oraz mętność i żelazo (druga próbka). W związku z określoną niepewnością pomiaru dla parametru selen odstąpiono od postępowania, a wyniki badań kontrolnych przedstawione przez Wodociągi Jaworzno nie wykazały przekroczenia ww. parametru. Natomiast w przypadku przekroczenia żelaza oraz mętności w analizowanej próbce wody stwierdzono warunkową przydatności wody do spożycia w analizowanym punkcie.

Każdorazowo w przypadku stwierdzenia przekroczenia badanych parametrów fizykochemicznych lub mikrobiologicznych podmiot odpowiedzialny za zapewnienie wymaganej jakości wody przeznaczonej do spożycia był zobowiązany przez PPIS w Jaworznie do:

- ustalenia przyczyny powstania zanieczyszczenia,
- podjęcia działań naprawczych mających na celu doprowadzenie jakości wody do wymagań określonych w rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 07 grudnia 2017 r.

w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz. U. z 2017 r., poz. 2294),

- poinformowania PPIS w Jaworznie o podjętych i przeprowadzonych działaniach naprawczych.

Po uzyskaniu informacji o przeprowadzonych działaniach naprawczych wykonywane były ponowne badania w ramach nadzoru sanitarnego lub kontroli wewnętrznej celem potwierdzenia skuteczności tych działań i doprowadzenia jakości wody do obowiązujących wymogów prawnych.

Wodociągi Jaworzno Sp. z o.o. poddały analizie 951 próbek wody (w tym 80 próbek wynikających z zatwierdzonego harmonogramu) w ramach kontroli wewnętrznej obejmującej zakresem monitoring parametrów grupy A i grupy B ww. rozporządzenia. W większości analizowanych przypadków woda spełniała wymagania rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2017 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz. U. z 2017 r., poz. 2294). Odnotowane przez Wodociągi Jaworzno Sp. z o.o. przekroczenia dotyczące pogorszenia jakości wody wyłącznie w zakresie fizykochemii stanowią 1,4 % ogólnego poboru prób. Przekroczenia odnotowane wyłącznie w zakresie mikrobiologii stanowiły 3,6 % ogólnego poboru prób. Natomiast próbki wody, w których wykryto przekroczenia zarówno fizykochemiczne jak i mikrobiologiczne wynoszą 0,1 % ogólnego poboru prób. Wodociągi Jaworzno Sp. z o.o. realizowały zatwierdzony przez PPIS w Jaworznie harmonogram pobierania próbek wody w ramach kontroli wewnętrznej zaplanowany przez przedsiębiorstwo na rok 2021.

W odniesieniu do realizacji zatwierdzonego przez PPIS w Jaworznie harmonogramu pobierania próbek wody przekazywane przez GPW S.A. sprawozdania wykazały jego realizację. Na podstawie dostarczonych sprawozdań stwierdzono, że przebadane zostało 25 próbek wody w zakresie parametrów grupy A oraz 12 próbek wody w zakresie parametrów grupy B. Jedno sprawozdanie z badań jakości wody wykonanych w zakresie parametrów grupy A wykazało przekroczenie wartości parametrycznej dotyczącej chloroformu i bromodichlorometanu.

W ramach kontroli wewnętrznej prowadzonej przez Tauron Wydobycie S.A. Zakład Górniczy Sobieski, na podstawie zatwierdzonego przez PPIS harmonogramu pobierania próbek wody na rok 2021, przekazano do oceny 10 sprawozdań wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi. Jedna z analizowanych próbek wykazała przekroczenie parametrów fizykochemicznych.

Wodociągi Chrzanowskie Sp. z o.o. przekazały 26 sprawozdań monitoringu parametrów grupy A i B, dotyczących zakupywanej wody. Miejskie przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji w Mysłowicach przekazało 3 sprawozdania monitoringu parametrów grupy A dotyczące zakupywanej wody.

W ramach kontroli wewnętrznej prowadzonej przez producentów wody na nadzorowanym obszarze odnotowano następujące przekroczenia parametrów:

W połowie 2021 roku Wodociągi Jaworzno powiadomiły PPIS w Jaworznie o wystąpieniu przekroczenia parametrów mikrobiologicznych podczas analiz próbek wody wykonywanych w ramach kontroli wewnętrznej przedsiębiorstwa. Z powodu występowania bakterii gr. coli podjęto decyzję o warunkowej przydatności wody oraz braku przydatności wody w zależności od uzyskanych wyników badań na obszarze miasta objętym przekroczeniem do czasu otrzymania prawidłowych wyników. Obszar ten obejmował ulicę Hetmańską. Przedsiębiorstwo wodociągowe podjęło działania polegające na zabezpieczeniu mieszkańców

ulicy objętej przekroczeniem w aseptyczne worki z wodą przeznaczoną do spożycia. Prowadzono dezynfekcje i płukanie sieci wodociągowej, a także na bieżąco prowadzono badania jakości wody.

W sierpniu GPW SA powiadomiło o przekroczeniu parametrycznej wartości chloroformu oraz bromodichlorometanu w jednej z analizowanych próbek wody przeznaczonej do spożycia, zakupywanej na potrzeby zasilania mieszkańców Jaworzna. W związku z powyższym Spółka zdecydowała się na wzmożenie monitoringu tychże parametrów w analizowanym punkcie wody. Przeprowadzona rekontrola nie wykazała przekroczeń ww. parametrów.

Podczas badań realizowanych w ramach kontroli wewnętrznej przez Tauron Wydobycie S.A. wody produkowanej w stacji uzdatniania wody Zakładu Górniczego Sobieski stwierdzono przekroczenie wartości chloru wolnego oraz mętności. W ramach działań naprawczych dostosowano dozowanie podchlorynu oraz zastosowano płukanie filtrów żwirowych wraz z rurociągiem. Skuteczność przeprowadzonych działań naprawczych potwierdzono wynikami badań kontrolnych.

W 2021 r. Wodociągi Jaworzno Sp. z o.o. odnotowały ogółem 198 awarii wodociągowych oraz przyjęły 126 zgłoszeń o złej jakości wody. Awarie w dużej mierze związane były z uszkodzeniami sieci wodociągowej powstałymi podczas prowadzenia prac remontowo-budowlanych sieci wod-kan. Obszar gdzie najczęściej dochodziło do ww. awarii obejmował dzielnice takie jak Śródmieście, Dąbrowa Narodowa, Osiedle Stałe, Łubowiec oraz Ciężkowice. Podczas usuwania awarii mieszkańcy miasta zaopatrywani byli w wodę przeznaczoną do spożycia, dostarczaną beczkowozami oraz w postaci jednostkowych aseptycznych opakowań. Z kolei zgłoszenia o pogarszaniu się jakości wody w większości przypadków dotyczyły nieprawidłowych wskaźników fizykochemicznych. Najczęściej odnotowane zgłoszenia pochodziły z dzielnic: Jeleń, Byczyna i Góra Piasku.

W związku z powyższym, po przeanalizowaniu wyników badań wody zawartych w sprawozdaniach od 1 stycznia 2021 r. do 31 grudnia 2021 r., Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Jaworznie stwierdza, że w roku 2021 r. mieszkańcy Jaworzna korzystali z wody do spożycia o jakości odpowiadającej stawianym jej wymaganiom. Działania realizowane zarówno przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Jaworznie, jak i podejmowane przez lokalnych producentów i dystrybutorów wody, przekładają się na konkretne rezultaty w postaci ciągłego, skutecznego nadzoru nad jakością wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi.

2. Nadzór sanitarny nad jakością wody ciepłej.

W związku z wymaganiami mikrobiologicznymi, jakim powinna odpowiadać ciepła woda, określonymi w załączniku nr 5A do rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2017 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz. U. z 2017 r., poz. 2294), PPIS w Jaworznie wykonywał badania w kierunku obecności bakterii typu *Legionella* sp. w ramach nadzoru bieżącego w budynkach zamieszkania zbiorowego i przedsiębiorstwach podmiotu wykonującego działalność leczniczą w rodzaju stacjonarne i całodobowe świadczenia zdrowotne na nadzorowanym terenie. Na podstawie harmonogramu poboru próbek w ramach bieżącego nadzoru sanitarnego pobrano 40 próbek wody ciepłej w 8 obiektach:

- Szpital Wielospecjalistyczny w Jaworznie, ul. Chełmońskiego 28 (5 próbek);

- Powiatowa Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza Jaworzno, ul. Hetmańska 21 (5 próbek);
- NZOZ Nefrolux, ul. Chełmońskiego 28 (5 próbek);
- Hospicjum Homo-Homini Jaworzno, ul. Górnicza 30 (5 próbek);
- Dom Seniora „Jesień na Letniej” w Jaworznie, ul. Letnia 1d (5 próbek);
- Specjalny Ośrodek Szkolno- Wychowawczy w Jaworznie, ul. Wolności 11 (5 próbek);
- Dom Pomocy Społecznej w Jaworznie, ul. Obrońców Poczty Gdańskiej 63 (5 próbek);
- Zakład Pielęgnacyjno-Opiekuńczy w Jaworznie ul. Zawiszy Czarnego 4 (5 próbek).

W 8 obiektach analizowane próbki wody spełniały wymagania rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2017 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz. U. z 2017 r., poz. 2294); załącznik nr 5A: „Wymagania mikrobiologiczne, jakim powinna odpowiadać woda ciepła”. Natomiast w Szpitalu Wielospecjalistycznym w Jaworznie stwierdzono skażenie na poziomie średnim jednego z 5 analizowanych punktów monitoringowych. Jednakże instalacja ciepłej wody w ww. obiekcie nie została skolonizowana i nie uległa skażeniu. Zarządca obiektu podjął działania mające na celu obniżenie ilości bakterii *Legionella* sp. w badanym punkcie do prawidłowego poziomu.

3. Nadzór sanitarny nad jakością wody w miejscu wykorzystywanym do kąpieli.

Nadzór nad jakością wody w kąpielisku lub miejscu wykorzystywanym okazjonalnie do kąpieli jest realizowany przez organy PPIS na podstawie zapisów ustawy Prawo Wodne z dnia 20 lipca 2017 r. (DZ. U. z 2020 r., poz. 310 z późn. zm.). Na nadzorowanym przez PPIS terenie miasta Jaworzna, w sezonie letnim 2021 r., utworzone zostało kąpielisko pn. „Plaża nad Sosiną 2”, zlokalizowane na obszarze OWR „Sosina” przy ul. Bukowskiej w Jaworznie. Zgodnie z uchwałą Rady Miejskiej w Jaworznie nr XXX/394/2021, z dnia 25.03.2021 r., sezon kąpieliskowy obejmował okres od 15.06.2021 r. do 15.09.2021 r. Organizatorem ww. kąpieliska było Miejskie Centrum Kultury i Sportu w Jaworznie. Harmonogram poboru próbek wody oraz punkt poboru został ustalony przez organizatora w porozumieniu z Państwowym Powiatowym Inspektorem Sanitarnym w Jaworznie. Zakres badanych parametrów był zgodny z zał. nr 1 rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 17.01.2019 r. w sprawie nadzoru nad jakością wody w kąpielisku i miejscu okazjonalnie wykorzystywanym do kąpieli (Dz. U. z 2019 r. poz. 255). W sezonie letnim 2021 próbki wody z kąpieliska pobierane były w jednym punkcie z prawidłową częstotliwością zgodną z zatwierdzonym harmonogramem:

- 1 próbka przed sezonem (w ramach kontroli urzędowej) - 08.06.2021 r.;
- 3 próbki w trakcie sezonu (w ramach kontroli wewnętrznej) - 28.06.2021 r. 26.07.2021 r., 23.08.2021 r.

Równocześnie z pobieraniem próbki wody do badań mikrobiologicznych sporządzany był protokół z wizualnej oceny nadzorowania wody obejmujący parametry: zakwit sinic – powstanie smug, kożucha lub piany, rozmnażanie się makroalg lub fitoplanktonu, obecność w wodzie zanieczyszczeń takich jak materiały smoliste, szkło, tworzywa sztuczne guma oraz inne odpady. Organizator prowadził systematyczne wizualne nadzorowanie wody

w kąpielisku pod kątem występowania zanieczyszczeń niekorzystnie wpływających na jakość wody i stanowiących zagrożenie zdrowia kąpiących się osób oraz uzupełniał dane dotyczące codziennych warunków wodno-atmosferycznych na platformie Serwis Kąpieliskowy (dane obejmowały temperaturę wody i powietrza, prędkość wiatru oraz rodzaj wywieszanej flagi wraz z podaniem przyczyny). Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Jaworznie na podstawie rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 17.01.2019 r. w sprawie nadzoru nad jakością wody w kąpielisku i miejscu okazjonalnie wykorzystywanym do kąpieli, sprawozdań z badań oraz protokołów z ocen wizualnych wydał 4 oceny jakości wody w kąpielisku „Plaża nad Sosiną 2”. Wszystkie wydane oceny stwierdzały przydatność wody do kąpieli. Informacje o przydatności wody w kąpielisku umieszczano również na platformie Serwis Kąpieliskowy.

4. Nadzór sanitarny nad jakością wody w pływalniach.

W 2021 r. w związku z realizacją zapisów rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 9 listopada 2015 r. w sprawie wymagań, jakim powinna odpowiadać woda na pływalniach (Dz.U. z 2015 r., poz. 2016), na terenie miasta Jaworzna w ramach bieżącego nadzoru sanitarnego pobrano łącznie 6 próbek wody basenowej z jednej pływalni zasilanej w wodę wodociągową, tj.: Krytej Pływalni ViaSport, zlokalizowanej przy ul. Inwalidów Wojennych 2, zarządzanej przez K.I.G. Konsorcjum Inwestycji Gospodarczych Sp. z o.o., ul. Pukowca 15 w Katowicach.

Próbki wody z nitek oraz systemów cyrkulacji wody basenowej pobierane były także w ramach kontroli wewnętrznej jakości wody na pływalni, zgodnie z zatwierdzonym przez PPIS w Jaworznie harmonogramem pobierania próbek wody. Zarządca pływalni prowadził na bieżąco rejestr pomiarów w wodzie na pływalni oraz informował użytkowników basenu o bieżących wynikach jakości wody oraz ewentualnych przekroczeniach analizowanych parametrów.

W 2021 r. Basen Rehabilitacyjny w Jaworznie przy ul. Sulińskiego 41 oraz Basen Rehabilitacyjny SP ZOZ Szpitala Wielospecjalistycznego w Jaworznie zlokalizowanego przy ul. Chełmońskiego 28 pozostawały nieczynne.

Sekcja Higieny Żywności, Żywnienia i Przedmiotów Użytku

I. Stan sanitarny obiektów żywności, żywnienia i przedmiotów użytku i jakość zdrowotna środków spożywczych

Zakres nadzoru sanitarnego - prowadzenie nadzoru nad obiektami produkcji i obrotu żywnością, obiektami żywnienia zbiorowego oraz miejscami obrotu materiałami i wyrobami przeznaczonymi do kontaktu z żywnością, kosmetykami, a w szczególności:

- sprawowanie bieżącej urzędowej kontroli nad jakością zdrowotną produkowanej i wprowadzanej do obrotu żywności,
- kontrola przestrzegania warunków sanitarno-higienicznych w procesie produkcji i w obrocie tymi artykułami,
- oraz sprawowanie bieżącego nadzoru nad materiałami i wyrobami przeznaczonymi do kontaktu żywnością, kosmetykami.

1. Ocena stanu sanitarnego obiektów żywności, żywienia i przedmiotów użytku

W roku 2021 w ewidencji znajdowało się 1047 zakładów, z czego skontrolowano 379 - w tym 7 miejsc obrotu materiałami i wyrobami przeznaczonymi do kontaktu z żywnością.

Przeprowadzono 803 kontrole sanitarne, w tym 15 kontroli w miejscach obrotu materiałami i wyrobami przeznaczonymi do kontaktu z żywnością. W trakcie bieżącego nadzoru sanitarnego pobrano do badań laboratoryjnych 384 próbki żywności, 7 próbek materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością, 0 próbek kosmetyków i 10 próbek sanitarnych (razem 401 próbek). W wyniku przeprowadzonych kontroli stwierdzono, że 0 obiektów nie odpowiada ustalonym wymaganiom. Stanowi to 0 % w stosunku do wszystkich obiektów skontrolowanych. Wydano 9 decyzji administracyjnych w wyniku stwierdzenia naruszenia wymagań higienicznych i zdrowotnych, w tym 1 decyzję zakazu wprowadzania produktów do obrotu. Winnych uchybień ukarano 18 mandatami na łączną kwotę 4100 zł.

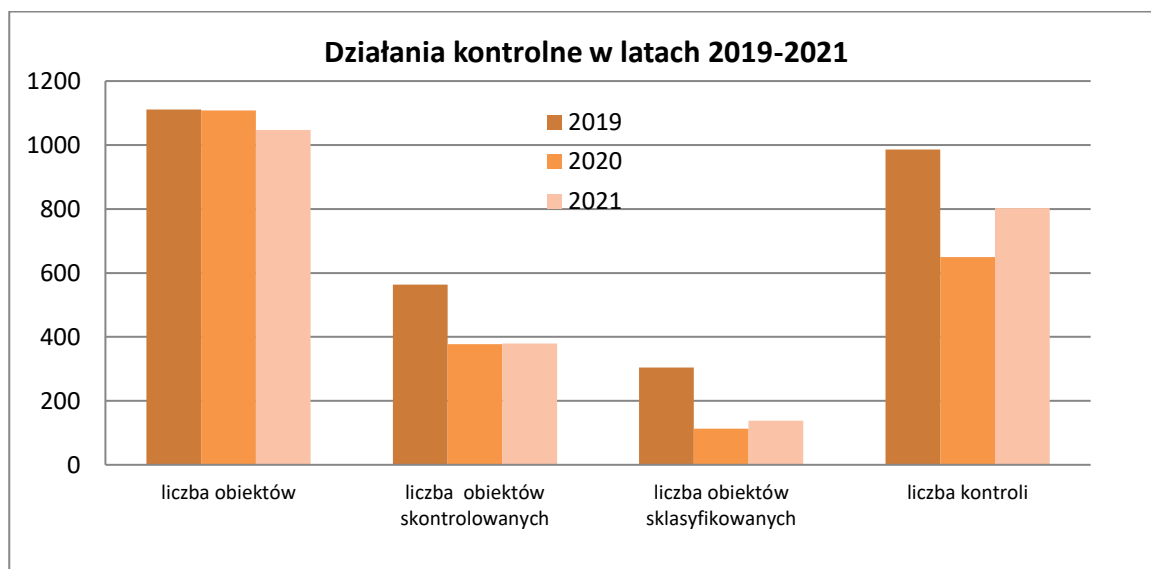
Tabela 1. Liczba obiektów objętych nadzorem w latach 2020 i 2021.

Rodzaj obiektów objętych nadzorem	Liczba obiektów w latach		Kierunek zmian (+/-)
	2020	2021	
Obiekty ogółem	1108	1047	-
Zakłady produkcji żywności	46	43	-
Obiekty obrotu żywnością	765	687	-
W tym: środki transportu żywności	122	132	+
Zakłady żywienia zbiorowego otwarte	151	188	+
W tym: zakłady małej gastronomii	68	130	+
Zakłady żywienia zbiorowego zamknięte	97	99	+
Zakłady usług cateringowych	-	2	+
Wytwórnice materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością	0	1	+
Miejsca obrotu materiałami i wyrobami przeznaczonymi do kontaktu z żywnością	33	27	-
Zakłady produkujące, konfekcjonujące kosmetyki (pod nadzorem HP)	5	6	+

Obiekty obrotu kosmetykami (pod nadzorem HP)	11	11	bez zmian
--	----	-----------	-----------

Tabela 2. Działania kontrolne w latach 2020 – 2021

Rok	Liczba obiektów Zarejestrowanych	Skontrolowano obiektów	%	Sklasyfikowano obiektów	%	Obiekty uznane za złe	%	Liczba kontroli	Wskaźnik częstości kontroli
2020	1108	377	34	113	10	0	0	650	1,7
2021	1047	379	36	138	13	0	0	803	2,1

W wyniku przeprowadzonych kontroli sanitarnych zgodnie z obowiązującą procedurą urzędowej kontroli żywności oraz materiałów i wyrobów do kontaktu z żywnością, żaden obiekt nie został oceniony negatywnie.

Mimo, to pewne nieprawidłowości nadal utrzymują się w następujących grupach obiektów:

- Zakładach Produkcji Żywności
- Zakładach Żywienia Zbiorowego
- Obiektach Obrotu Żywnością

Najczęściej stwierdzane nieprawidłowości

W Zakładach Produkcji Żywności

(27 skontrolowanych z 43 znajdujących się w ewidencji)

Najczęściej stwierdzane nieprawidłowości natury technicznej to m. in.:

- pomieszczenia produkcyjne i magazynowe nie były zachowane w dobrym stanie i kondycji technicznej, w tym ściany, sufity, podłogi, były w złym stanie i kondycji technicznej,

- elementy wyposażenia pozostające w kontakcie z żywnością oraz wyposażenia dodatkowego nie były utrzymane w dobrym stanie i kondycji technicznej, o powierzchniach trudnych do mycia, czyszczenia i dezynfekcji.

oraz natury higienicznej:

- wprowadzanie do obrotu środków spożywczych po upływie terminów, dat minimalnej trwałości,
- brak czystości i porządku w pomieszczeniach produkcyjnych i magazynowych,
- nieutrzymanie zasad GHP/GMP oraz HACCP.

W Zakładach Żywnienia Zbiorowego:

(123skontrolowanych z 289 znajdujących się w ewidencji)

- typu otwartego, zamkniętego

Najczęstsze nieprawidłowości natury technicznej:

- pomieszczenia żywnościowe, urządzenia, sprzęt do kontaktu z żywnością oraz wyposażenie dodatkowe nie były zachowane w dobrym stanie i kondycji technicznej (w złej kondycji technicznej ściany, sufity, podłogi, drzwi),

oraz natury higienicznej:

- niezachowanie bieżącej czystości i porządku w pomieszczeniach żywnościowych zakładu, nieutrzymanie w należytej czystości powierzchni wyposażenia dodatkowego oraz wyposażenia kontaktującego się z żywnością,
- niewłaściwe przechowywanie surowców, półproduktów i wyrobów gotowych, w tym brak właściwej segregacji surowców i półproduktów stosowanych do produkcji dań kulinarnych, przerwanie ciągłości łańcucha chłodniczego surowców i półproduktów,
- stosowanie do produkcji półproduktów po upływie dat minimalnej trwałości i terminów przydatności do spożycia,
- niewłaściwie prowadzone procesy mycia i dezynfekcji naczyń stołowych,
- nieutrzymanie zasad GHP/GMP oraz HACCP.

Mała gastronomia.

Nadzorowane obiekty w tej grupie to: zakłady – typu „fast – food”, pijalnie piwa, zakłady małej gastronomii prowadzące działalność w sezonie letnim.

Najczęściej stwierdzane uchybienia natury technicznej to:

- pomieszczenia żywnościowe, urządzenia do kontaktu z żywnością oraz wyposażenie dodatkowe nie były zachowane w dobrym stanie i kondycji technicznej (w złej kondycji technicznej ściany, sufity, drzwi),
- elementy wyposażenia pozostające w kontakcie z żywnością oraz wyposażenia dodatkowego nie były utrzymane w dobrym stanie i kondycji technicznej, o powierzchniach trudnych do mycia, czyszczenia i dezynfekcji.

Najczęściej stwierdzane uchybienia natury higienicznej to:

- narażenie półproduktów i wyrobów gotowych na zanieczyszczenia wewnętrzne wskutek nie zachowania należytej czystości i porządku oraz niewłaściwego magazynowania, zanieczyszczeń krzyżowych,

- stosowanie do produkcji półproduktów po upływie dat minimalnej trwałości i terminów przydatności do spożycia,
- niewłaściwie prowadzone procesy mycia i dezynfekcji naczyń stołowych,
- nieprawidłowe przechowywanie surowców i półproduktów, nieprzestrzeganie zasad segregacji;
- nieutrzymanie zasad GHP/GMP oraz HACCP.

W Obiektach Obrotu Żywnością:

(229 skontrolowanych z 687 znajdujących się w ewidencji)

Do nieprawidłowości najczęściej stwierdzanych w zakresie stanu technicznego zaliczyć można:

- pomieszczenia żywnościowe nie były zachowane w dobrym stanie i kondycji technicznej, w tym ściany, sufity, podłogi, były w złym stanie i kondycji technicznej,
- elementy wyposażenia pozostające w kontakcie z żywnością oraz wyposażenia dodatkowego nie były utrzymywane w dobrym stanie i kondycji technicznej, o powierzchniach trudnych do mycia, czyszczenia i dezynfekcji.

Nieprawidłowości natury higienicznej, mające istotny wpływ na jakość żywności oferowanej do sprzedaży, w dużej mierze zależne od niewłaściwych zachowań personelu, stanowiły głównie:

- nieprawidłowe przechowywanie środków spożywczych, głównie wynikające z przerywania ciągłości łańcucha chłodniczego,
- wprowadzanie do obrotu środków spożywczych po upływie terminów przydatności do spożycia lub dat minimalnej trwałości,
- brak czystości i porządku w pomieszczeniach sprzedażowych, magazynowych,
- nieprawidłowe przechowywanie surowców i półproduktów, nieprzestrzeganie zasad segregacji;
- narażenie żywności nieopakowanej i przeznaczonej do bezpośredniego spożycia na zanieczyszczenia krzyżowe oraz nieutrzymanie zasad GHP/GMP oraz HACCP.

2.Jakość zdrowotna środków spożywczych

A. JAKOŚĆ ZDROWOTNA KRAJOWYCH ŚRODKÓW SPOŻYWCZYCH

W 2021 roku przebadano laboratoryjnie 308 próbek krajowych środków spożywczych z różnego rodzaju obiektów żywnościowo – żywieniowych. Zakres badań obejmował parametry mikrobiologiczne, chemiczne, obecność ciał obcych, a także oznakowanie środków spożywczych.

Przebadano ogółem:

- pod względem mikrobiologicznym – 20 próbek,
- pod względem chemicznym - 65 próbek,
- pod względem organoleptycznym - 29 próbek,
- pod względem oznakowania – 213 próbek,
- pod względem obecności zanieczyszczeń – 14 próbka.

Zdyskwalifikowaniu uległa 1 próbka środka spożywczego, pod względem chemicznym - przekroczenie NDP pestycydu – flutriafolu,

W 2021 roku pod względem znakowania oceniono 213 krajowych próbek środków spożywczych, nie kwestionowano próbek.

B. JAKOŚĆ ZDROWOTNA ŚRODKÓW SPOŻYWCZYCH Z UE

W 2021 roku przebadano 56 próbek żywności z UE, w tym 14 pod względem parametrów chemicznych, 7 organoleptycznie, 35 pod względem parametrów mikrobiologicznych oraz 0 na obecność zanieczyszczeń.

Pod względem zgodności oznakowania z aktualnymi wymogami oceniono 47 próbek, nie kwestionowano próbek.

C. JAKOŚĆ ZDROWOTNA ŚRODKÓW SPOŻYWCZYCH Z IMPORTU

W 2021 roku przebadano 15 próbek żywności z importu, w tym 10 pod względem parametrów chemicznych, 5 pod względem parametrów mikrobiologicznych. Pod względem zgodności oznakowania z aktualnymi wymogami oceniono 15 próbek. Spośród wszystkich pobranych próbek zdyskwalifikowano 0.

II. Ocena żywienia pacjentów w Szpitalu Wielospecjalistycznym

W okresie od 01.07. – 29.10.2021 r. przeprowadzono zaplanowaną kontrolę w bloku żywienia oraz jakości żywienia pacjentów w szpitalu. Nie stwierdzano nieprawidłowości higieniczno-sanitarnych oraz nieprawidłowości dot. żywienia pacjentów. Nie nakładano mandatów karnych.

III. Ocena sposobu żywienia w zakładach zamkniętych żywienia zbiorowego

Teoretycznie oceniano jadłospisy dekadowe z 10 stołówek szkolnych (w tym 2 w systemie cateringowym), 13 przedszkoli (w tym 5 w systemie cateringowym) oraz 1 stołówkę w domu dziecka będących pod nadzorem PPIS w Jaworznie. Nie stwierdzano nieprawidłowości w placówkach żywiących dzieci przedszkolne i szkolne. Do oceny obliczeń składników pokarmowych w jadłospisach stosowano program WIKT 3.0.001 pro. Oceniono jadłospisy dekadowe z kuchni własnych 4 placówek przedszkolnych oraz 3 placówek szkolnych. Były one sporządzane prawidłowo, urozmaicone i zbilansowane zgodnie z normami IŻŻ. Pojawiającym się problemem w jadłospisach był nadal wysoki udział białka pochodzenia zwierzęcego. Sugerowano intendentom oraz dyrektorom szkół i przedszkoli zmniejszenie udziału produktów wysokobiałkowych (mięso) w dziennym żywieniu podopiecznych. Zalecano zwiększenie udziału produktów pochodzenia roślinnego, w tym olejów roślinnych.

W 2021 r. podczas bieżących kontroli zwracano uwagę na przestrzeganie przepisów rozporządzenia Rady Ministrów w sprawie ustanowienia określonych ograniczeń, nakazów i zakazów w związku z wystąpieniem stanu epidemii.

IV. Ocena sposobu realizacji wymagań rozporządzenia „sklepikowego”

W 2021 r. prowadzono działania w ramach nadzoru bieżącego w zakresie realizacji wymagań Rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 26 lipca 2016 r. w sprawie grup środków spożywczych przeznaczonych do sprzedaży dzieciom i młodzieży w jednostkach systemu

oświaty oraz wymagań, jakie muszą spełniać środki spożywcze stosowane w ramach żywienia zbiorowego dzieci i młodzieży w tych jednostkach. Przy kontrolach kompleksowych i tematycznych stołówek szkolnych (**10 kontroli**), przedszkolnych (**13 kontroli**), domu dziecka (**1 kontrola**) oraz sklepików szkolnych (**2 kontrole**) przeglądano asortyment surowców, półproduktów (szkoły, przedszkola) oraz wyrobów gotowych oferowanych do sprzedaży (sklepiki). W zakresie realizacji rozporządzenia w szkołach i przedszkolach zwracano uwagę, czy w tygodniu żywienia szkolnego podaje się rybę, nie więcej niż 2 razy w tygodniu potrawy smażone, przy czym do smażenia stosuje się olej roślinny rafinowany o zawartości kwasów jednonienasyconych powyżej 50 % oraz wielonienasyconych poniżej 40 %, czy w każdym posiłku jest dodatek owocu lub warzywa. A także, czy na całodienne żywienie składają się środki spożywcze pochodzące z różnych grup. Kontrolowano czy zupy, sosy oraz potrawy sporządzane były z naturalnych składników bez użycia koncentratów spożywczych z wyłączeniem koncentratów z naturalnych składników.

Kontrole w stołówkach szkolnych i przedszkolnych potwierdziły prawidłową realizację zgodnie z § 2.2 w/w rozporządzenia.

Kontrole w sklepikach szkolnych obejmowały m.in. nadzór nad asortymentem produktów oferowanych do sprzedaży. Należy podkreślić, iż większość sklepikarzy dostosowała się do wymogów rozporządzenia. Towary pozyskują z hurtowni, które oferują asortyment typowy dla sklepików. Nie stwierdzano nieprawidłowości w zakresie realizacji rozporządzenia sklepikowego.

W 2021 r. podczas bieżących kontroli zwracano uwagę na przestrzeganie przepisów rozporządzenia Rady Ministrów w sprawie ustanowienia określonych ograniczeń, nakazów i zakazów w związku z wystąpieniem stanu epidemii.

Na uwagę zasługuje fakt, iż większość sklepików była zamknięta lub krótko działała w związku z epidemią.

V. Nadzór nad wyrobami mającymi kontakt z żywnością, kosmetykami

Ocena stanu sanitarno-higienicznego tej grupy: nadzór nad przedmiotami użytku, obejmował ocenę znakowania w zakresie informacji o dopuszczeniu przedmiotów do kontaktu z żywnością oraz w ramach bieżącego nadzoru pobrano do badania 1 próbkę materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością, w tym 0 krajowych, 1 z krajów Unii Europejskiej i 0 pochodzących z importu. Nie stwierdzono nieprawidłowości w kontrolowanym zakresie.

W 2021 r. nadzór nad produktami kosmetycznymi prowadziła sekcja HP, która przeprowadziła 4 kontrole (2 w zakładzie wytwarzającym i konfekcjonującym produkty kosmetyczne, 2 w obiektach obrotu produktami kosmetycznymi). Oceniono produkty kosmetyczne w zakresie oznakowania i dokumentacji. Wydano 1 decyzję administracyjną wstrzymującą wprowadzanie do obrotu.

Główne problemy występujące w tej grupie obiektów – **brak**.

VI. Nadzór nad wytwarzaniem bezpiecznych produktów produkcji pierwotnej

Na nadzorowanym terenie brak przedsiębiorców prowadzących działalność w zakresie produkcji pierwotnej. W dalszym ciągu utrzymuje się współpracę z przedstawicielami Powiatowego Lekarza Weterynarii w Tychach pod kątem weryfikacji przedsiębiorców, którzy mogliby prowadzić działalność w zakresie produkcji pierwotnej. Podczas prowadzonego

bieżącego nadzoru sanitarnego w 2021 r., pracownicy zwracali uwagę na dostawców produktów pochodzenia roślinnego. Co więcej, w 2021 r. pracownicy Sekcji HŻŻiPU nawiązali współpracę z Wydziałem Ochrony Środowiska w celu rozpowszechniania wśród rolników - producentów pierwotnych, skupów owoców i warzyw oraz producentów mrożonych owoców i warzyw ulotki edukacyjnej pn: „Pięć kroków do bezpieczniejszej uprawy owoców i warzyw: promocja zdrowia poprzez zmniejszenie ryzyka skażenia mikrobiologicznego” opracowanej przez WHO. Ulotkę zamieszczono również na stronie internetowej Stacji oraz w mediach społecznościowych.

VII. Działania ukierunkowane problemowo

- Akcje tematyczne:

1. Akcja „Grzyby”

W wyniku prowadzonej w 2021 r. akcji dotyczącej nadzoru nad grzybami i przetworami grzybowymi znajdującymi się w obrocie, przetwórstwie oraz żywieniu zbiorowym przeprowadzono 5 kontroli w placówkach handlowych i nie stwierdzono nieprawidłowości. Grzyby wprowadzane były do obrotu w opakowaniach jednostkowych oraz luzem, oznakowane prawidłowo w sposób umożliwiający identyfikację produktu i jego producenta, posiadały niezbędne atesty.

2. Akcja „Szpitale”

W okresie od 01.07. – 29.10.2021 r. przeprowadzono zaplanowaną kontrolę w bloku żywienia oraz jakości żywienia pacjentów w szpitalu. Nie stwierdzano nieprawidłowości higieniczno – sanitarnych oraz nieprawidłowości dot. żywienia pacjentów. Nie nakładano mandatów karnych.

3. Akcja „Bambus”

W ramach przeprowadzonej unijnej akcji dotyczącej materiałów i wyrobów z tworzyw sztucznych przeznaczonych do kontaktu z żywnością, importowanych z państw trzecich, w szczególności z Chin, zawierających niedozwolony składnik – mielony lub sproszkowany bambus, skontrolowano 7 obiektów obrotu materiałami i wyrobami przeznaczonymi do kontaktu z żywnością. Przeanalizowano dokumentację produktów z bambusa i nie stwierdzono nieprawidłowości.

4. Akcja „Suplementy diety”

W ramach akcji dotyczącej m.in. weryfikacji aktualnie wprowadzanych do obrotu przez nadzorowanych przedsiębiorców suplementów diety, które podlegają obowiązkowi powiadomienia w trybie art. 29 ust. 1 ustawy z dn. 25.08.2006 r. o bezpieczeństwie żywności i żywienia (Dz. U. z 2020 r. poz. 2021 z późn. zm.) przeprowadzono 2 kontrole sanitarne w 2 obiektach zatwierdzonych w zakresie: produkcji z półproduktów oraz konfekcjonowania suplementów diety w postaci kropli, tabletek, kapsułek, proszków oraz produkcji tabletek z drożdży piwnych, co stanowi 100% skontrolowanych producentów suplementów na nadzorowanym terenie. Ustalono, iż wszystkie produkowane i wprowadzane do obrotu przez ww. producentów suplementy diety, zostały zgłoszone do GIS stosownym powiadomieniem o wprowadzeniu po raz pierwszy do obrotu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej (31 powiadomień w 2 nadzorowanych obiektach). Uzyskano oświadczenia

ww. przedsiębiorców (będących producentami suplementów), iż nie rezygnowali z wprowadzania do obrotu żadnego z suplementów diety, stąd nie przekazywali takiego faktu do wiadomości Głównego Inspektora Sanitarnego. W toku kontroli przedsiębiorcy zostali poinformowani o konieczności złożenia rezygnacji do GIS, w przypadku zaprzestania wprowadzania do obrotu suplementów diety. Ponadto pozyskano informacje, iż na nadzorowanym terenie obiekty, w których wprowadza się do obrotu suplementy diety dostarczane są z hurtowni krajowych, a przedsiębiorcy nie są pierwszymi wprowadzającymi do obrotu suplementy diety na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

5. Akcja „Gluten”

W ramach akcji „Gluten” przeprowadzono 16 kontroli. W zakładach produkcji pieczywa (piekarniach) ze szczególnym uwzględnieniem części sprzedażowej (9 kontroli). Z uwagi na brak produkowanego przez lokalnych przedsiębiorców asortymentu bezglutenowego przeprowadzono kontrole sanitarne w miejscach obrotu (duże sklepy sieciowe). W miejscach obrotu przeprowadzono 7 kontroli. Dokonano oceny oznakowania łącznie 16 sztuk asortymentu bezglutenowego. Nie stwierdzano nieprawidłowości.

6. Akcja „Lato”

W okresie od 20.06. – 30.09.2021 r. przeprowadzano doraźne i zaplanowane kontrole, w zakresie warunków sprzedaży żywności, żywienia zbiorowego otwartego oraz warunków przechowywania wód butelkowanych i napojów. W zakładach żywienia zbiorowego otwartego przeprowadzono 22 kontrole. Nałożono 7 mandatów karnych na kwotę 2200 zł. W zakładach obrotu żywnością skontrolowano 61 obiektów. Nałożono 5 mandatów karnych na kwotę 1100 zł. Wydano 5 decyzji administracyjnych nakazujących poprawę stanu sanitarno-technicznego w obiektach.

7. „Ochrona zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych”

W ramach współpracy z Oświatą Zdrowotną przekazywano systematycznie informacje do w/w komórki organizacyjnej nt. „Aktualna sytuacja w zakresie realizacji ustawy o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych na nadzorowanym terenie”.

Ogółem przeprowadzono 241 kontroli w obiektach żywieniowo – żywnościowych (lokalach gastronomicznych – rozrywkowych, jednostki organizacyjne systemu oświaty, inne pomieszczenia użytku publicznego) z uwzględnieniem przestrzegania przepisów ustawy o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych. W wyniku przeprowadzonych kontroli sanitarnych nieprawidłowości w powyższym zakresie nie stwierdzono.

8. Akcja „Tłuszcze smaźnicze”

W ramach akcji „Tłuszcz smaźniczy” pracownicy Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Jaworznie – przeprowadzali kontrole w zakładach żywienia zbiorowego oraz w zakładach produkcyjnych na terenie objętym nadzorem Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Jaworznie, pod kątem oceny jakości zdrowotnej tłuszczu smaźniczych metodą szybką, przy użyciu testera jakości oleju spożywczego – Testo 270. Skontrolowano 6 obiektów ciastkarni. W wyniku przeprowadzonych kontroli nie stwierdzano tłuszczów o niewłaściwej jakości.

9. Akcja „Mklik Próchniczek”

W ramach kontynuowanej akcji „Mklik Próchniczek” skontrolowano w 2021 r. - 5 obiektów (piekarnie, ciastkarnie) prowadzących działalność na nadzorowanym terenie. Przeprowadzono łącznie 5 kontroli. W w/w obiektach pobrano do badań 10 próbek sanitarnych. W wyniku przeprowadzonych kontroli nie stwierdzano nieprawidłowości.

10. Akcja „COVID – 19”

W 2021 r. podczas bieżących kontroli zwracano uwagę na przestrzeganie przepisów rozporządzenia Rady Ministrów w sprawie ustanowienia określonych ograniczeń, nakazów i zakazów w związku z wystąpieniem stanu epidemii. Przeprowadzono 757 kontroli żywieniowo-covidowych oraz 96 wizytacji Covid-19 w obiektach żywieniowo – żywnościowych będących pod nadzorem oraz w innych obiektach handlowych, usługowych. Kontrole były prowadzone przez pracowników HŻŻ przy współudziale Policji. Wszystkie kontrole realizowane w obiektach żywieniowo-żywnościowych sprawdzane były pod kątem realizowania obostrzeń Covid-19 (maseczki, płyny do dezynfekcji, limity osób itp.). Dodatkowo pracownicy przeprowadzali kontrole lokali w ramach akcji „OTWIERAMY SIĘ” wbrew obowiązującym na ten czas obostrzeniom Covidowym – kontrole dyskoteki oraz lokali gastronomicznych w godzinach późnowieczornych i nocnych. W 1 przypadku przedsiębiorca został ukarany karą pieniężną, która po odwołaniu została uchylona przez ŚPWIS w Katowicach. W 1 przypadku stwierdzono naruszenie przepisów w zakresie noszenia maseczek przez obsługę lokalu, określenia i egzekwowania limitu osób w lokalu - nałożono mandat karny na kwotę 200 zł.

Działania pozaplanowe:

- przeprowadzono **92** kontrole sanitarne obiektów celem wydania decyzji zatwierdzających obiekty żywieniowo – żywnościowe do prowadzenia działalności w określonym zakresie,
- przeprowadzono dodatkowo **16** szkoleń wewnętrznych w celu aktualizacji i podnoszenia wiedzy pracowników oraz **10** narad z pracownikami sekcji,
- sprawdzano wprowadzanie do obrotu produktów umieszczonych w ostrzeżeniach publicznych GIS podczas kontroli kompleksowych (łącznie **70 kontroli**),
- sprawdzano podczas nadzoru bieżącego czy dokonuje się zwrotów wycofanych/kwestionowanych/innych produktów pochodzenia zwierzęcego do ich dostawców, zwłaszcza do zakładów produkcyjnych lub do dużych dystrybutorów (hurtowników, magazynów centralnych) oraz sprawdzano czy przedsiębiorcy nie przekazują odpadów poprodukcyjnych i pokonsumpcyjnych na cele paszowe – łącznie przeprowadzono **52 kontrole**.

VIII. RASFF / RAPEX

Celem szybkiego informowania o incydentach w zakresie bezpieczeństwa żywności jest System Wczesnego Ostrzegania o Niebezpiecznej Żywności i Paszach (RASFF). W przypadku zidentyfikowania zagrożenia zdrowia konsumentów umożliwia on sprawne i szybkie przekazywanie informacji między Komisją Europejską, urzędami ds. kontroli żywności i pasz oraz organizacjami

celem sprawdzenia czy istnieje zagrożenie na danym terenie i ewentualne podjęcie działań zgodnie z obowiązującymi procedurami.

W 2021 roku otrzymano 33 powiadomienia alarmowe wymagające wycofania artykułów niebezpiecznych z rynku, 16 powiadomień informacyjnych oraz 1 typu News. W związku z powyższym podejmowano stosowne działania podczas planowych kontroli oraz przeprowadzono dodatkowo 325 kontroli sanitarnych w związku z otrzymaniem ww. powiadomień. W wyniku przeprowadzonych kontroli sanitarnych nie stwierdzono na nadzorowanym terenie wprowadzania do obrotu produktów niebezpiecznych.

IX. Nadzór nad importem/eksportem

W roku 2021 prowadzono działania nadzоровe nad importem żywności. Wydano 1 świadectwo spełnienia wymagań i dopuszczenia do obrotu 1 partii mąki owsianej bezglutenowej przywiezionej z UK oraz 9 świadectw spełnienia wymagań i dopuszczenia do obrotu 9 partii wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością przywiezionych z USA. Na wniosek importera dokonano kontroli partii towarów w miejscu ich składowania – magazynie środków spożywczych oraz w siedzibie PSSE w Jaworznie.

Nie prowadzono działań związanych z eksportem żywności.

X. Nadzór nad żywnością prozdrowotną

(suplementami diety, środkami spożywczymi specjalnego przeznaczenia żywieniowego oraz środkami spożywczymi wzbogacanymi witaminami lub składnikami mineralnymi), włącznie z nadzorem nad sprzedażą internetową.

Prowadzono nadzór bieżący i doraźny (60 kontroli) w odniesieniu do suplementów diety, środków spożywczych specjalnego przeznaczenia żywieniowego oraz środków spożywczych wzbogaczonych witaminami lub składnikami mineralnymi. Eksplorowano strony internetowe, przeglądano czasopisma lokalne pod kątem oferowania do sprzedaży w/w. Szczególną uwagę skupiono na wprowadzaniu do obrotu środków spożywczych zawierających chlorowodorek johimbiny oraz DHEA.

W ramach oceny oznakowania środków specjalnego przeznaczenia żywieniowego dla dzieci do lat 3 i przedmiotów do karmienia niemowląt oraz działań reklamowych prowadzonych przez ich producentów i dystrybutorów, przeprowadzono 2 kontrole w ramach nadzoru bieżącego. Kontynuowano współpracę z sekcją EP w w/w obszarze. Łącznie skontrolowano 15 obiektów (w tym 13 EP). W ramach bieżących kontroli sprawdzano wprowadzanie do obrotu suplementów diety (węglan wapnia, witamina D, innovit, inne suplementy) mogących potencjalnie zawierać niebezpieczny dla zdrowia ETO. W ramach przekazanych powiadomień alarmowych systemu RASFF (3 powiadomienia) przeprowadzono 24 kontrole w aptekach i punktach sprzedaży suplementów diety.

Ponadto, skontrolowano 2 producentów suplementów diety pod kątem weryfikacji aktualnie wprowadzanych do obrotu przez nadzorowanych przedsiębiorców suplementów diety, które podlegają obowiązkowi powiadomienia w trybie art. 29 ust. 1 ustawy z dn. 25.08.2006 r. o bezpieczeństwie żywności i żywienia (Dz. U. z 2020 r. poz. 2021 z późn. zm.), w zakresie: produkcji z półproduktów oraz konfekcjonowania suplementów diety w postaci kropli, tabletek, kapsułek, proszków oraz produkcji tabletek z drożdży piwnych. Nie stwierdzano w tym obszarze nieprawidłowości (2 kontrole). Ustalono, iż wszystkie produkowane i wprowadzane do obrotu przez ww. producentów suplementy diety, zostały zgłoszone do GIS stosownym powiadomieniem o wprowadzeniu po raz pierwszy do obrotu na terytorium

Rzeczypospolitej Polskiej (**31** powiadomień w **2** nadzorowanych obiektach). Uzyskano oświadczenia ww. przedsiębiorców (będących producentami suplementów), iż nie rezygnowali z wprowadzania do obrotu żadnego z suplementów diety, stąd nie przekazywali takiego faktu do wiadomości Głównego Inspektora Sanitarnego. W toku kontroli przedsiębiorcy zostali poinformowani o konieczności złożenia rezygnacji do GIS, w przypadku zaprzestania wprowadzania do obrotu suplementów diety. Ponadto pozyskano informacje, iż na nadzorowanym terenie obiekty, w których wprowadza się do obrotu suplementy diety dostarczane są z hurtowni krajowych, a przedsiębiorcy nie są pierwszymi wprowadzającymi do obrotu suplementy diety na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

W zakresie poboru próbek z grupy żywność prozdrowotna pobrano **59** próbek w kierunkach m. in. mikotoksyny, metale, GMO, zanieczyszczenie azotanami, mikrobiologia, na zawartość minerałów i składników mineralnych, niedeklarowane, aktywne farmakologicznie substancje oraz substancje zabronione (lista WADA). Próbkę pobrano z obiektów obrotu żywnością oraz punktów sprzedaży suplementów diety. Próby nie były kwestionowane.

XI. Wnioski i interwencje

W 2021 r. nie odnotowano skarg na bezczynność organu.

We własnym zakresie przeprowadzono **16** kontroli interwencyjnych wniesionych od ludności oraz przekazanych od innych Powiatowych Stacji Sanitarno – Epidemiologicznych, dotyczących:

- niewłaściwych warunków sanitarnych: m.in. zachowania czystości i porządku w obiekcie, przestrzegania zasad należytej segregacji, ochrony zakładu przed szkodnikami, higieny sprzedaży i personelu, posiadania książeczek zdrowia itp.,
- braku przestrzegania terminów przydatności do spożycia oraz dat minimalnej trwałości wprowadzanych do obrotu środków spożywczych,
- braku zachowanego w sposób należyty łańcucha chłodniczego, narażenie żywności na rozwój niekorzystnej mikroflory bakteryjnej, nieprawidłowe magazynowanie i ekspozycja wyrobów nietrwałych mikrobiologicznie, tj. poza ustalonym przez producenta ciągiem chłodniczym,
- niewłaściwych cech organoleptycznych – nieswoisty zapach, smak wyrobów gotowych,
- niewłaściwej higieny koszyków i wózków sprzedażowych,
- niewłaściwej odzieży ochronnej pracowników.

Wnioski rozpatrzono w terminach. Ogółem z **16** rozpatrywanych wniosków, **zasadnych było 5**. We własnym zakresie przeprowadzono 16 kontroli interwencyjnych. Ponadto, zgodnie z właściwością przekazano 1 sprawę zgodnie z właściwością rzeczową i miejscową do terenowo właściwego Powiatowego Inspektoratu Weterynarii w Tychach.

W wyniku przeprowadzonych kontroli interwencyjnych nałożono **5 mandatów karnych na kwotę 1600 zł.**, wydano 2 decyzje czasowego unieruchomienia i zaprzestania działalności zakładu w zakresie produkcji dań kulinarnych od surowca podawanych do konsumpcji. Skierowano również 1 wniosek o nałożenie kary pieniężnej przez SPWIS w Katowicach.

XII. Podsumowanie

Duża liczba zadań związana z ogłoszonym stanem epidemii COVID – 19, w tym oddelegowanie pracowników do sekcji EP oraz wykonywanie zadań w ramach Wirtualnej

Stacji woj. Śląskiego miała przełożenie na wykonywanie zaplanowanych zadań. Wprowadzenie zmianowości pracy, obsługa telefoniczna (mieszkańców Jaworzna i całego Śląska), obsługa systemów EWP, SEPIS, opracowywanie dokumentacji w postaci wywiadów epidemiologicznych oraz opracowywanie licznych meldunków sprawozdawczych – w ogromnym stopniu obciążała pracowników sekcji HŻŻ.

Zaznacza się, iż główne zadania pracowników sekcji HŻŻiPU opierały się na przeprowadzaniu wywiadów epidemiologicznych oraz zadaniach terenowych związanych z kontrolą obostrzeń covidowych w punktach handlowych, na targowiskach, marketach, galerii, lokalach żywienia zbiorowego itp. Część zadań wykonywano przy współudziale Policji – Akcja Galeria, kontrola marketów i punktów handlowych na targowiskach. Wszystkie kontrole realizowane z obiektach żywieniowo-żywnościowych sprawdzane były pod kątem realizowania obostrzeń Covid-19 (maseczki, płyny do dezynfekcji, limity osób itp.). Pełna gotowość do wykonywania tak licznych zadań powodowała znaczne obciążenie psychofizyczne pracowników. Dodatkowo ująć należy, że pracownicy sekcji HŻŻiPU przeprowadzali kontrole w ramach akcji „OTWIERAMY SIĘ” wbrew obowiązującym na ten czas obostrzeniom covidowym – kontrole dyskoteki oraz lokali gastronomicznych w godzinach późnowieczornych i nocnych.

Najważniejsze osiągnięcia to w dalszym ciągu:

1. Brak obiektów ocenionych zgodnie z arkuszem oceny stanu sanitarnego jako niezgodne z wymaganiami.
2. Na terenie powiatu nie było żadnego incydentu żywnościowego, który stanowiłby istotne zagrożenie dla zdrowia i życia ludzi.

Przestrzeganie reżimu sanitarnego związanego ze stanem epidemii w kontrolowanych obiektach było zadowalające. Przedsiębiorcy wdrożyli obowiązujące obostrzenia wynikające z aktualnych przepisów prawa. 2 kontrolowane obiekty prowadziły działalność mimo obowiązującego zakazu: Kawiarnia z konsumpcją na miejscu oraz dyskoteka w Clubie Nova (konsumpcja oraz udostępnienie miejsca do tańczenia). Natomiast w 1 obiekcie stwierdzono naruszenie obowiązujących przepisów dotyczących obowiązku noszenia maseczek przez personel, przestrzegania limitów konsumentów na sali oraz informowania o liczbie konsumentów mogących przebywać w części gastronomicznej.

W wyniku przeprowadzonych kontroli sanitarnych zgodnie z obowiązującą procedurą urzędowej kontroli żywności oraz materiałów i wyrobów do kontaktu z żywnością, żaden obiekt nie został oceniony jako niezgodny z wymaganiami. Wydano 2 decyzje czasowego unieruchomienia i zaprzestania działalności zakładu w zakresie produkcji dań kulinarnych od surowca podawanych do konsumpcji. Skierowano również 1 wniosek o nałożenie kary pieniężnej przez ŚPWIS w Katowicach.

W porównaniu do roku ubiegłego stwierdza się (opierając się na wynikach badań laboratoryjnych) nieznaczne polepszenie jakości zdrowotnej środków spożywczych.

W 2021 r. na 401 wszystkich zbadanych próbek 1 próbka uległa zakwestionowaniu tj. 0,2 %, podczas gdy w 2020 r. na 242 wszystkich zbadanych próbek 6 próbek uległo zakwestionowaniu, tj. 2,5 %.

Celem dalszej poprawy zarówno stanu sanitarno – higienicznego nadzorowanych obiektów, jak i poprawy bezpieczeństwa żywności produkowanej i wprowadzanej do obrotu przyjęto do realizacji na następny okres następujące zamierzenia:

- Nasilenie prowadzenia skutecznych działań kontrolnych nad zakładami, w których stwierdza się liczne nieprawidłowości sanitarno – higieniczne oraz kontynuowanie akcji

tematycznych.

- Wzmocnienie nadzoru w zakresie przestrzegania wymagań dotyczących znakowania środków spożywczych, prezentacji i reklamy żywności wzbogacanej, suplementów diety i środków specjalnego przeznaczenia medycznego.
- Zintensyfikowanie współpracy z innymi służbami kontrolującymi.
- Podnoszenie kwalifikacji zawodowych pracowników poprzez udział w szkoleniach zewnętrznych, wewnętrznych nt. „Aktualne zagadnienia z zakresu bezpieczeństwa żywności”.
- Doskonalenie działań w ramach systemu RASFF oraz współpraca w tym zakresie z innymi jednostkami.

Sekcja Higieny Pracy

I. Warunki sanitarno-higieniczne środowiska pracy

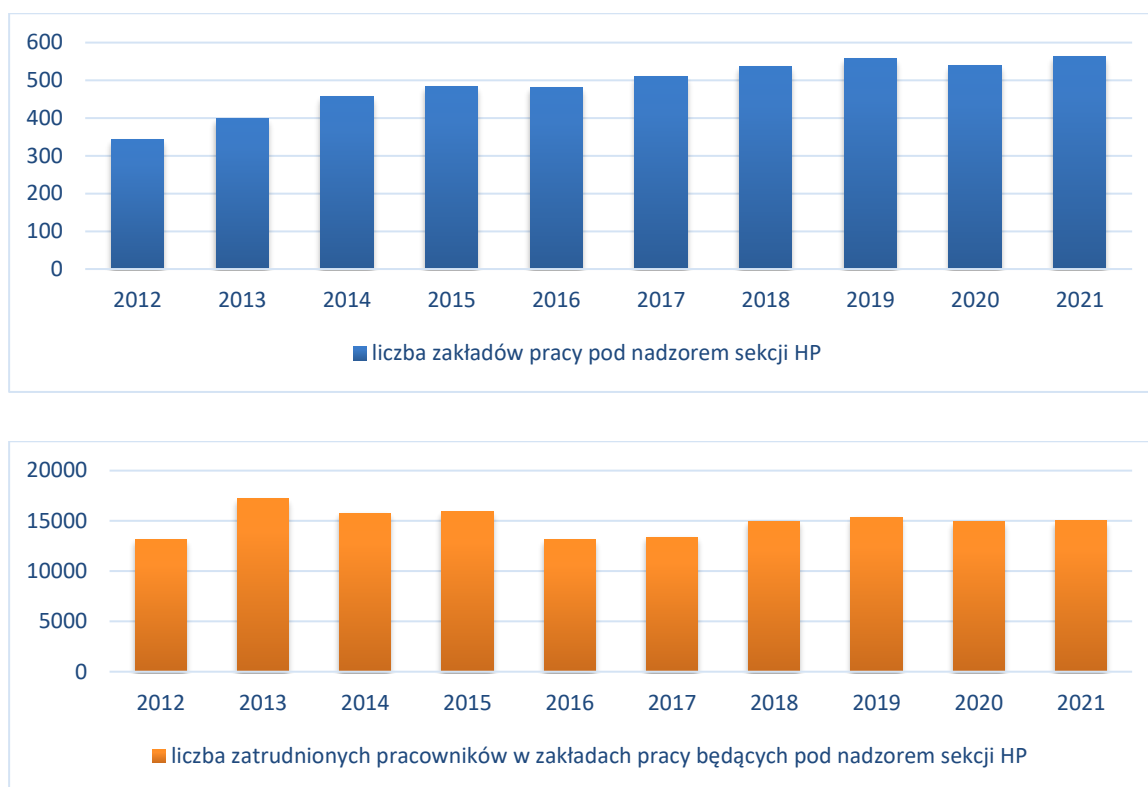
Sekcja Higieny Pracy Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Jaworznie prowadzi **nadzór nad warunkami zdrowotnymi środowiska pracy (bhp)**, celem wzmocnienia ochrony zdrowia pracowników przed negatywnym oddziaływaniem szkodliwych czynników występujących w miejscu pracy: hałasu pochodzącego od stosowanych maszyn i urządzeń, pyłów przemysłowych, drgań mechanicznych, promieniowania optycznego, substancji i mieszanin chemicznych stwarzających zagrożenie dla zdrowia, czynników o działaniu rakotwórczym, szkodliwych czynników biologicznych, w szczególności o charakterze zakaźnym, mogących w konsekwencji doprowadzić do powstania **chorób zawodowych**. Nadzoruje również **wprowadzanie do obrotu chemikaliów**, w tym m.in.: niebezpiecznych substancji chemicznych i ich mieszanin; produktów biobójczych; detergentów, prekursorów narkotyków kategorii 2 i kategorii 3 oraz produktów kosmetycznych.

Ponadto, w ramach bieżącego nadzoru egzekwuje przestrzeganie przepisów dotyczących zakazu wytwarzania i **wprowadzania do obrotu środków zastępczych tzw. „dopalaczy”**, przepisów dotyczących bezpiecznego użytkowania i usuwania **wyrobów zawierających azbest** oraz przepisów ustawy o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych na stanowiskach pracy.

1. Narażenie zawodowe pracujących

W roku 2021 Sekcja Higieny Pracy obejmowała nadzorem 564 zakłady pracy zatrudniające 15060 osób.

Na wykresach poniżej przedstawiono charakterystykę określającą liczbę zakładów pracy będących pod nadzorem Sekcji Higieny Pracy i liczbę zatrudnianych w nich pracowników, w latach 2012-2021.

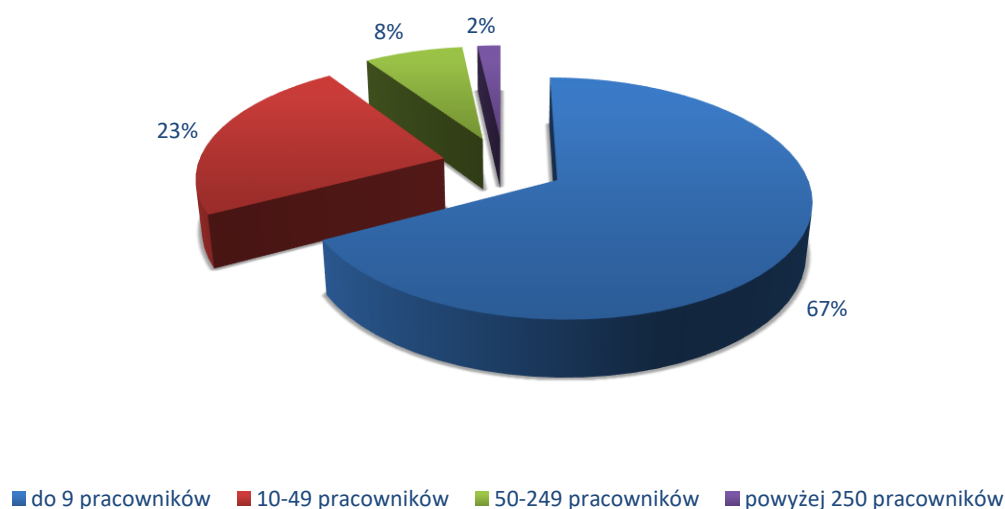

Wykres 1 i 2. Struktura zakładów pracy pod nadzorem PSSE w Jaworznie w latach 2012-2021 opisująca liczbę zakładów pracy i zatrudnionych w nich pracowników.

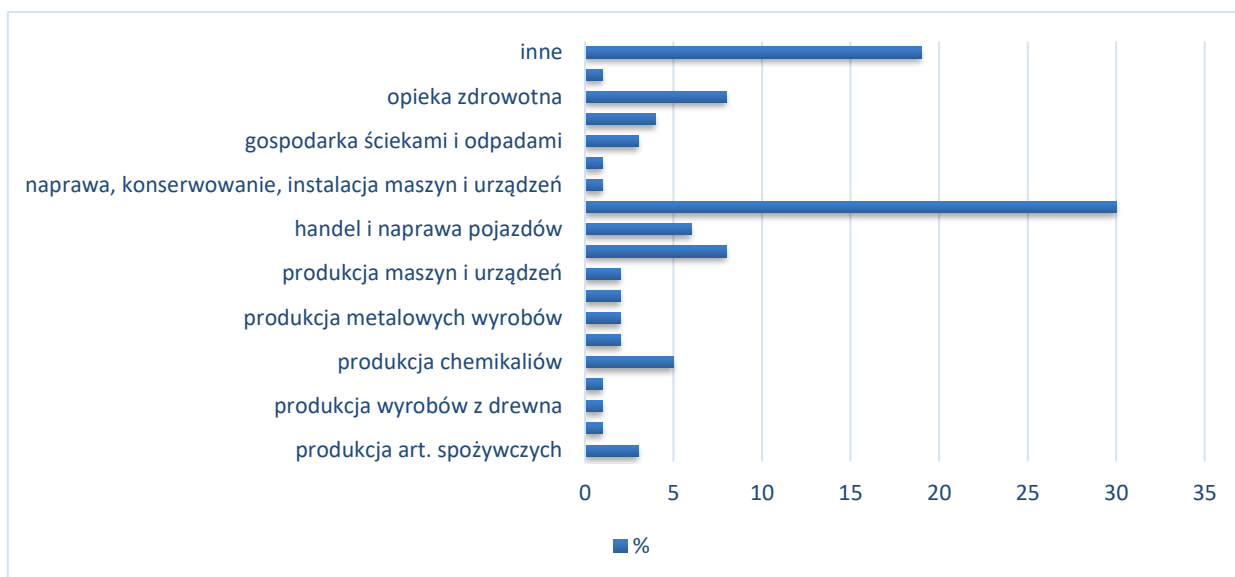
Większość podmiotów objętych nadzorem stanowią zakłady zatrudniające do 9 pracowników – aktualnie jest ich 511, z czego 379 zakładów zatrudnia do 9 pracowników.

Strukturę zakładów pracy w ewidencji Sekcji Higieny Pracy Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Jaworznie przedstawiono:

- według liczby zatrudnionych pracowników - na wykresie nr 3,
- według klasyfikacji działalności - na wykresie nr 4.

Wykres 3. Struktura zakładów pracy pod nadzorem PSSE w Jaworznie w 2021 r. według liczby zatrudnionych pracowników.

Wykres 4. Struktura zakładów pracy pod nadzorem PSSE w Jaworznie w 2021 r. według klasyfikacji działalności.

Stałym elementem działalności Sekcji Higieny Pracy PSSE w Jaworznie są kontrole w zakresie bieżącego nadzoru sanitarnego. Z uwagi na ogłoszony w kraju stan epidemii zagrożenia zakażeniem wirusem SARS-CoV-2, ograniczono ilość czynności kontrolnych do minimum. Pracownicy Sekcji Higieny Pracy przeprowadzili 65 kontrole.

W 17% skontrolowanych zakładów stwierdzono nieprawidłowości. **Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Jaworznie** w celu usunięcia stwierdzanych nieprawidłowości **wydał decyzje administracyjne, zawierające łącznie 92 nakazy.**

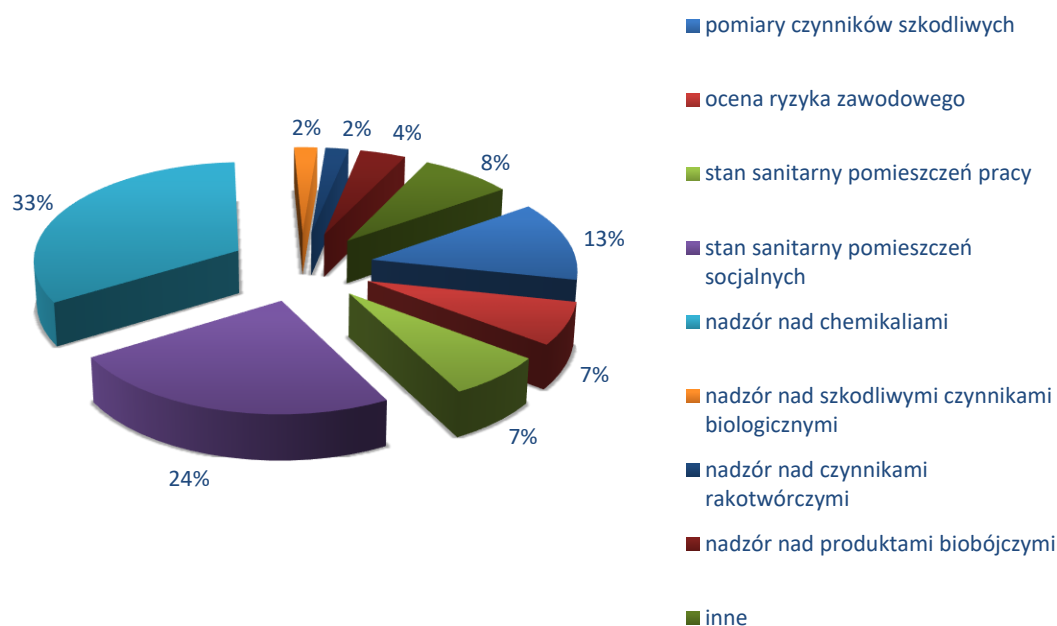
Nakazy te dotyczyły m.in.:

- przeprowadzenia aktualnych badań i pomiarów czynników szkodliwych dla zdrowia w środowisku pracy;
- przeprowadzenia i udokumentowania oceny ryzyka zawodowego na stanowiskach pracy;
- zapewnienia prawidłowego stanu higieniczno-sanitarnego pomieszczeń pracy;
- zapewnienia prawidłowego stanu higieniczno-sanitarnego pomieszczeń higieniczno-sanitarnych;
- usunięcia nieprawidłowości w zakresie stosowania i wprowadzania do obrotu chemikaliów;
- wypełniania obowiązków wynikających z zatrudniania pracowników w narażeniu na szkodliwe czynniki biologiczne;
- wypełniania obowiązków wynikających z zatrudniania pracowników w narażeniu na czynniki o działaniu rakotwórczym;
- usunięcia nieprawidłowości w zakresie wprowadzania do obrotu produktów biobójczych;
- usunięcia nieprawidłowości w zakresie wprowadzania do obrotu produktów kosmetycznych.

Łącznie wydanych zostało **17 decyzji administracyjnych**, zarówno nakazujących usunięcie stwierdzonych nieprawidłowości jak i przedłużających termin wykonania zarządzeń.

Nie stwierdzono nieprawidłowości wymagających unieruchomienia stanowiska bądź zamknięcia zakładu.

Zakres stwierdzanych nieprawidłowości w 2021 roku przedstawiono na wykresie 5.

Wykres 5. Analiza stwierdzonych nieprawidłowości podczas przeprowadzonych czynności kontrolnych w 2021 r.

Szczególnym nadzorem objęte są zakłady pracy, w których występują czynniki szkodliwe dla zdrowia zwiększające ryzyko powstawania choroby zawodowej u pracowników.

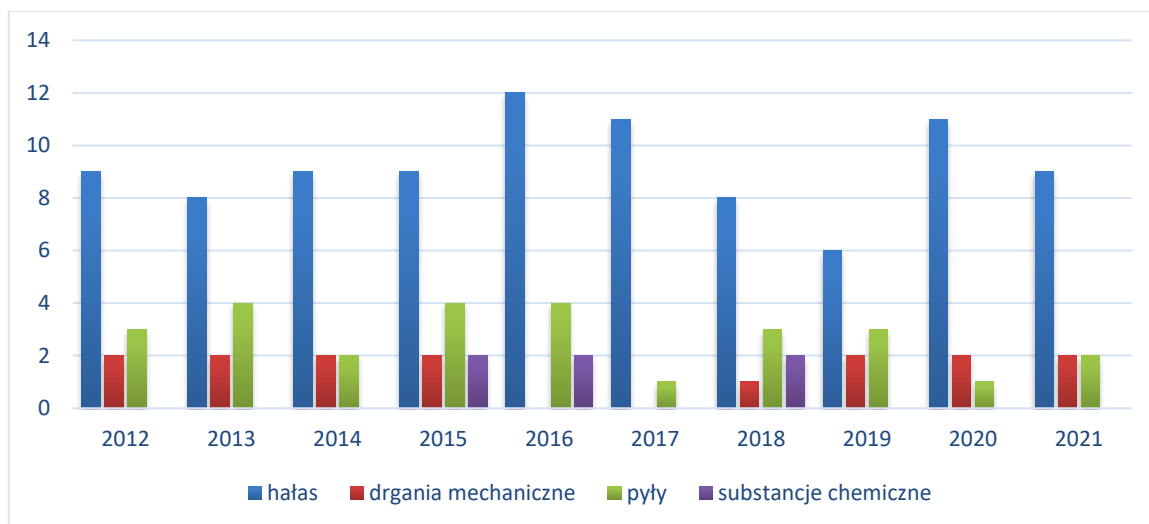
W 2021 roku, na terenie Jaworzna, 11 zakładów zatrudnia 786 pracowników pracujących w **przekroczeniach najwyższych dopuszczalnych stężeń i natężeń** czynników szkodliwych dla zdrowia w środowisku pracy – **pyłów oraz hałasu i drgań mechanicznych**. Zakłady te zajmują się w szczególności świadczeniem usług z zakresu robót budowlanych, wydobywaniem węgla, naprawą oraz konserwacją maszyn i urządzeń, produkcją wyrobów metalowych oraz wyrobów budowlanych z surowców mineralnych.

W zakładach, w których ze względów technologicznych nie ma możliwości wyeliminowania przekroczenia najwyższego dopuszczalnego natężenia (NDN) hałasu oraz progów drgań mechanicznych, wprowadzono w życie programy działań organizacyjno-technicznych zmierzających do ograniczenia narażenia, zastosowano środki techniczne obniżające natężenie hałasu, wydzielono strefy zagrożenia, ograniczono do nich dostęp, a pracowników wyposażono w odpowiednio dobrane środki ochrony indywidualnej.

Natomiast pracodawca, u którego w zakładzie stwierdzono przekroczenie najwyższego dopuszczalnego stężenia (NDS) pyłów na stanowisku pracy, po otrzymaniu decyzji PPIS w Jaworznie, zastosował środki organizacyjne i techniczne likwidując owo przekroczenie. Powyższe wskazuje, jak ważny jest systematyczny nadzór sanitarny nad zakładami pracy. Ponadto, stałe narażenie na ponadnormatywne zapylenie występuje na stanowiskach pracy bezpośrednio związanych z wydobywaniem węgla w podziemnym zakładzie górniczym.

W 2021 roku w żadnym skontrolowanym zakładzie pracy nie stwierdzono przekroczeń szkodliwych dla zdrowia substancji chemicznych na stanowiskach pracy.

Na poniższym wykresie przedstawiono liczbę zakładów pracy będących pod nadzorem sekcji HP w Jaworznie, w których stwierdzano przekroczenie dopuszczalnych norm poszczególnych czynników szkodliwych dla zdrowia na stanowiskach pracy w latach 2012-2021.

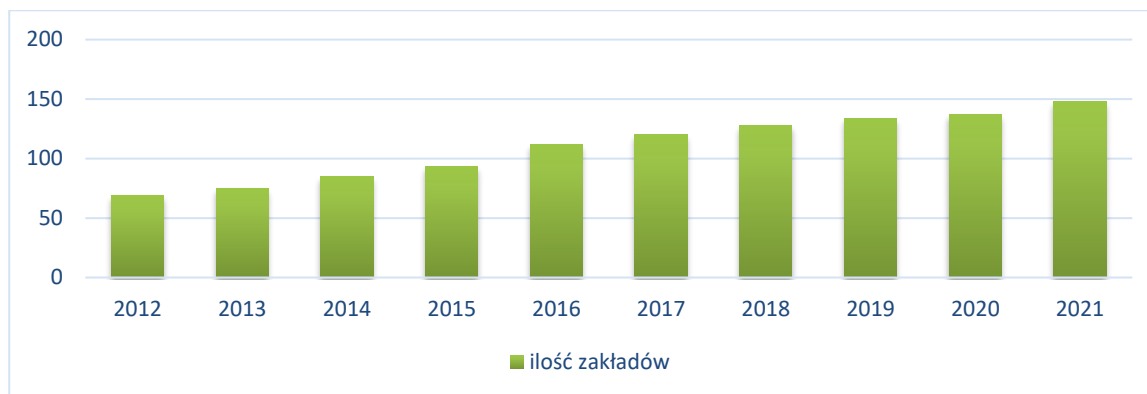
Wykres 6. Zakłady pracy, w których stwierdzono przekroczenia dopuszczalnych norm poszczególnych czynników.

W 2021 roku w ewidencji PSSE w Jaworznie odnotowano 148 zakładów pracy, w których 4464 pracowników jest narażonych na **szkodliwe czynniki biologiczne zaliczane do 2 i 3 grupy zagrożenia**, a więc m.in. na czynniki które mogą wywoływać u ludzi ciężkie choroby, są niebezpieczne dla pracowników, a rozprzestrzenianie ich w populacji ludzkiej jest bardzo prawdopodobne, jednakże istnieją w stosunku do nich skuteczne metody profilaktyki lub leczenia.

Do grupy 2 zagrożenia zaliczane są m.in: bakterie *Borrelia burgdorferi* wywołujące Boreliozę, laseczki tężca, bakterie *Escherichia coli*, wirusy grypy, natomiast do 3 grupy zagrożenia zaliczane są: wirusy zapalenia wątroby typu B i C, prątki gruźlicy, ludzkie wirusy nabytego niedoboru odporności (HIV), czy wirus wścieklizny. Z uwagi na trwającą epidemię, w wielu zakładach pracy stwierdzano występowanie narażenia na wirus SARS-CoV-2 zakwalifikowany do grupy 3 zagrożenia.

Wśród zakładów mieszczących się na terenie miasta Jaworzno, gdzie ryzyko narażenia pracownika na szkodliwe czynniki biologiczne jest duże, zalicza się głównie podmioty produkujące żywność (gr. 2 zagrożenia) oraz podmioty lecznicze (gr. 3 zagrożenia).

Z uwagi na trwającą w 2021 roku stan epidemii, ograniczono ilość kontroli. W ramach nadzoru nad przestrzeganiem przepisów prawnych mających na celu ochronę pracowników przed szkodliwymi czynnikami biologicznymi, w szczególności przed wirusem SARS-CoV-2, przeprowadzono 17 kontroli. Nieprawidłowości stwierdzono tylko w jednym zakładzie pracy. Charakterystyka, opisująca ilości zakładów pracy, będących pod nadzorem Sekcji Higieny Pracy PSSE w Jaworznie, w których pracodawca stwierdził narażenie na szkodliwe czynniki biologiczne w latach 2012-2021, przedstawia się następująco (wykres 7).

Wykres 7. Liczba zakładów pracy, w których stwierdzono narażenie na szkodliwe czynniki biologiczne.

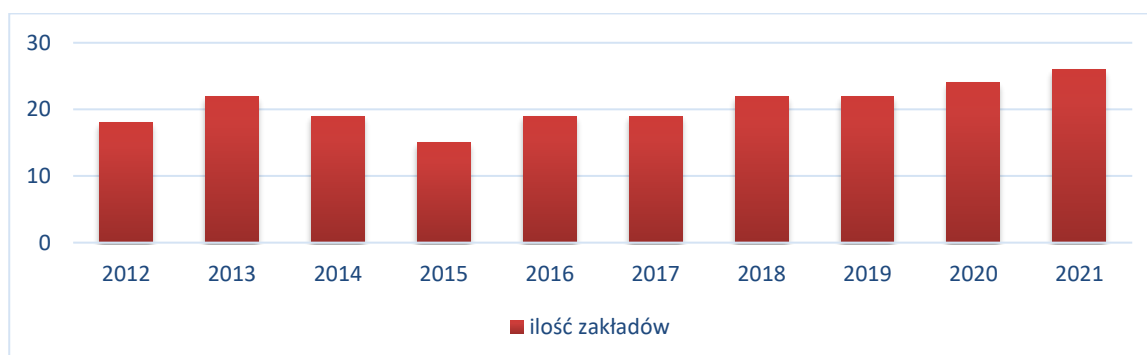
Na terenie miasta Jaworzna istnieje 26 zakładów pracy, zatrudniających 1308 osób na stanowiskach pracy, na których występują **procesy technologiczne i czynniki o działaniu rakotwórczym lub mutagennym**.

Narażenie występuje u pracowników:

- zatrudnionych w górnictwie w narażeniu na *promieniowanie jonizujące* naturalne oraz typu X i γ , a także wykonujących prace związane z narażeniem na *krzemionkę krystaliczną* – frakcję respirabilną powstającą w trakcie pracy;
- zatrudnionych w laboratoriach zakładowych w narażeniu na działanie m.in. związków *chromu (VI)*, *siarczan(VI)*, *kadmu(II)* i *związki arsenu* oraz *fenoloftaleinę*;
- zatrudnionych w firmach ogólnobudowlanych przy demontażu pokryć dachowych z *azbestu*;
- zatrudnionych przy pracach z wykorzystaniem paliw silnikowych zawierających *benzen*;
- wykonujących prace w narażeniu na *olej opałowy ciężki*;
- wykonujących prace w podmiotach leczniczych w narażeniu na *formaldehyd*;
- zatrudnionych w zakładach obróbki drewna w narażeniu na *pyły drewna*.

W 2021 roku w jednym ze skontrolowanych zakładów stwierdzono nieprawidłowości i w drodze decyzji administracyjnej nakazano ich usunięcie.

Na wykresie nr 8 przedstawiono analizę dotyczącą liczby zakładów pracy w Jaworznie w latach 2012-2021, w których istnieje narażenie pracowników na czynniki o działaniu rakotwórczym i mutagennym.

Wykres 8. Liczba zakładów pracy, w których stwierdzano narażenie na czynniki o działaniu rakotwórczym.

W 2021 roku odnotowano wzrost liczby zakładów pracy w Jaworznie, w których występuje narażenie pracowników na czynniki i procesy technologiczne o działaniu rakotwórczym, tym samym wzrosła liczba osób pracujących w narażeniu. Fakt ten można wiązać ze zmianą przepisów prawnych w tym zakresie. Nowymi procesami technologicznymi, w których dochodzi do uwalniania substancji o działaniu rakotwórczym są prace związane z narażeniem na krzemionkę krystaliczną – frakcję respirabilną powstającą w trakcie pracy oraz prace związane z narażeniem na pyły drewna (niezależnie od ich rodzaju).

Ponadto, prowadzi się kontrole **przestrzegania przepisów ustawy o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych** na stanowiskach pracy. W 2021 roku nie stwierdzono nieprawidłowości w tym zakresie.

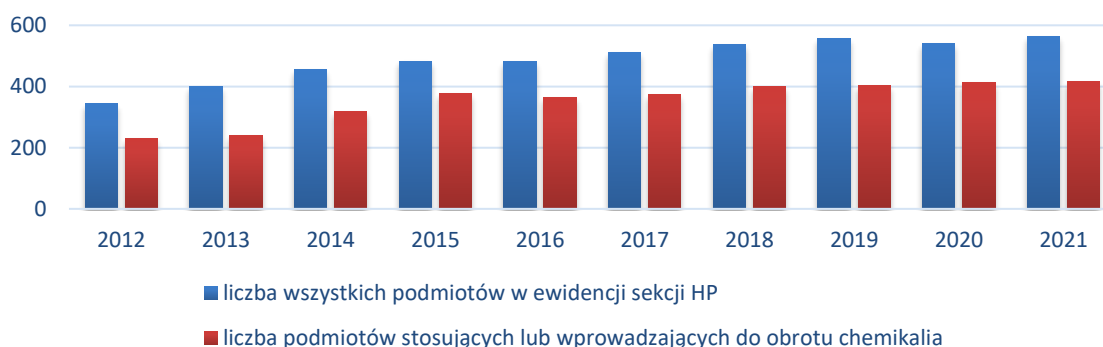
II. Nadzór nad chemikaliami

Działania pracowników sekcji HP, w zakresie nadzoru nad chemikaliami, skoncentrowane są w celu zapewnienia mieszkańcom (konsumentom) dostępu do produktów bezpiecznych i właściwie oznakowanych, stosowanych przez nich w gospodarstwach domowych, zakładach pracy i działalności zawodowej oraz w celu zapewnienia bezpieczeństwa środowiska naturalnego, m.in. poprzez nadzorowanie usuwania azbestu.

Pod nadzorem PPIS w Jaworznie znajduje się 417 podmiotów wprowadzających do obrotu oraz stosowania substancji i mieszanin chemicznych stwarzających zagrożenie dla zdrowia lub życia ludzi oraz środowiska naturalnego, w tym:

- **producentów** substancji chemicznych, m.in. TAURON Wytwarzanie S.A.;
- **importerów** substancji i gotowych produktów z krajów nie należących do Unii Europejskiej, m.in. TRADEX,
- **wytwórców** będących formulatorami mieszanin chemicznych, w tym produktów biobójczych i kosmetycznych, m.in. BEST-PEST S.J., TUBAN;
- **dystrybutorów** substancji chemicznych i ich mieszanin, w tym m.in.: DONAUCHEM Polska Sp. z o.o., hurtownie budowlane, markety wielobranżowe czy stacje paliw;
- **stosujących** w działalności zawodowej.

Liczba podmiotów stosujących i wprowadzających do obrotu chemikalia, będących pod nadzorem PPIS w Jaworznie, od kilku lat utrzymuje się na podobnym poziomie, co obrazuje wykres nr 9.

Wykres 9. Charakterystyka przedstawiająca liczbę podmiotów pod nadzorem sekcji Higieny Pracy, które w ramach prowadzonej działalności stosują bądź wprowadzają do obrotu chemikalia.

Działania kontrolne ukierunkowane są w szczególności na sprawdzanie składu produktów chemicznych, a co za tym idzie legalność pozostawiania w obrocie; sprawdzanie poprawności informacji o klasyfikacji zagrożeń jakie wywierają na ludzi i środowisko oraz zgodności oznakowania opakowań z obowiązującymi przepisami, w tym przepisami prawa unijnego.

Pod stałym nadzorem sekcji Higieny Pracy znajdują się podmioty gospodarcze z terenu miasta Jaworzna, które **wprowadzają do obrotu:**

- * **produkty biobójcze** - 82 podmioty, w tym 12 podmiotów zobowiązanych do uzyskania pozwolenia na obrót takimi produktami;

- * **prekursory narkotyków kategorii 3** - 12 podmiotów;

- * **detergenty.**

Ponadto, w 2021 roku sekcja Higieny Pracy przejęła nadzór nad **produktami kosmetycznymi** wprowadzanymi do obrotu i udostępnianymi na terytorium kraju.

W ewidencji PPIS w Jaworznie znajduje się 6 producentów produktów kosmetycznych.

W 2021 roku, z uwagi na utrzymujący się w kraju stan epidemii, ograniczono ilości kontroli.

Ocenie poddano głównie:

- *produkty biobójcze do dezynfekcji rąk i pomieszczeń stosowane w zakładach pracy, a wprowadzane do obrotu na terytorium wspólnoty europejskiej w związku z zagrożeniem wirusem SARS-CoV-2;

- * produkty kosmetyczne, co do których istniały obawy, że nie spełniają wymogów obowiązującego prawa.

W ramach bieżącego nadzoru nad chemikaliami wprowadzanymi na rynek przeprowadzono 25 kontroli, oceniając 53 produkty, z których 7 zakwestionowano, wydając tym samym decyzje mające na celu usunięcie stwierdzonych nieprawidłowości.

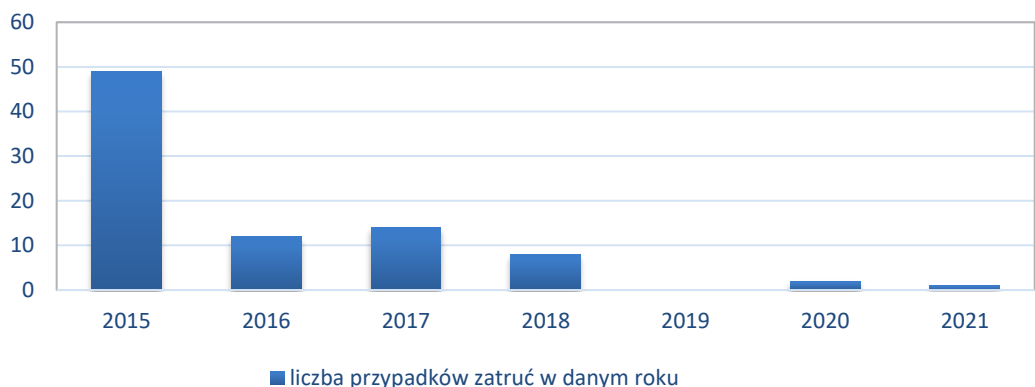
W ramach kontroli produktów stosowanych w zakładach pracy przeprowadzono 27 kontroli, tylko w jednym zakładzie stwierdzono nieprawidłowość i wydana została decyzja administracyjna nakazująca jej usunięcie.

III. Środki zastępcze, tzw. „dopalacze”

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Jaworznie, realizuje zadania w zakresie zmniejszenia zagrożeń zdrowia publicznego wywołanych działaniem środków zastępczych i nowych substancji psychoaktywnych, m.in. poprzez działania profilaktyczne przy pomocy „Zespołu pracowników ds. koordynowania nadzoru nad środkami zastępczymi” oraz nadzoruje przestrzeganie przepisów dotyczących zakazu wytwarzania i wprowadzania do obrotu środków zastępczych, tzw. „dopalaczy”, przy pomocy pracowników Sekcji Higieny Pracy.

Zespół pracowników ds. koordynowania nadzoru nad środkami zastępczymi, w związku z ogłoszeniem w kraju stanu epidemii wywołanej zakażeniami wirusem SARS-CoV-2, ograniczył swoje działania w obszarze edukacyjno-informacyjnym rezygnując z bezpośrednich spotkań w szkołach z nauczycielami, młodzieżą, czy rodzicami na rzecz zamieszczania postów dotyczących negatywnego wpływu „środków zastępczych” na stronach internetowych czy portalach społecznościowych oraz dystrybucji ulotek podczas zajęć sportowych w legalnie działających klubach.

PPIS w Jaworznie prowadzi **monitoring** przypadków **zatruc** środkami zastępczymi. Ilość ujawnionych w Jaworznie przypadków zatruc w latach 2015-2021 zobrazowano na wykresie 10.

Wykres 10. Liczba przypadków zatrucia środkami zastępczymi w Jaworznie, w latach 2015-2021.

PPIS w Jaworznie na bieżąco współpracuje z sygnatariuszami Porozumienia o współpracy w zakresie przeciwdziałania wprowadzaniu do obrotu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej środków zastępczych, zawartego pomiędzy Głównym Inspektorem Sanitarnym, Szefem Służby Celnej, Komendantem Głównym Policji i Głównym Inspektorem Farmaceutycznym. W 2021 roku na terenie miasta Jaworzno nie ujawniono stacjonarnego punktu sprzedaży środków zastępczych.

IV. Choroby zawodowe

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Jaworznie prowadzi również postępowania administracyjne w sprawie chorób zawodowych.

Zgodnie z obowiązującymi przepisami, **za chorobę zawodową uważa się chorobę, wymienioną w wykazie chorób zawodowych, jeżeli w wyniku oceny warunków pracy można stwierdzić bezspornie lub z wysokim prawdopodobieństwem, że została ona spowodowana działaniem czynników szkodliwych dla zdrowia występujących w środowisku pracy albo w związku ze sposobem wykonywania pracy.**

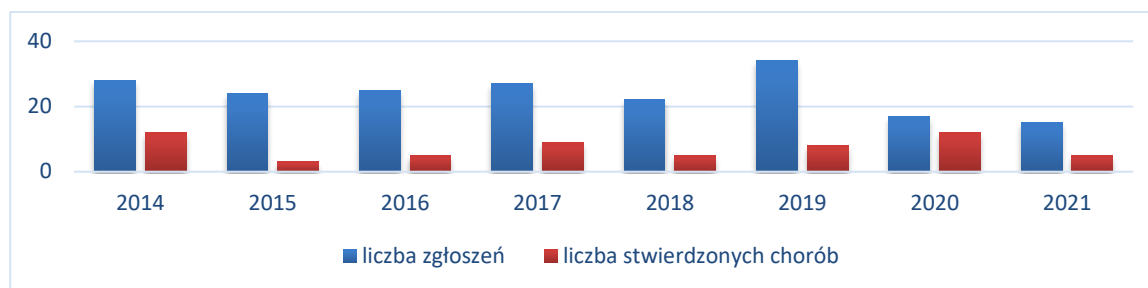
PPIS w Jaworznie, jest właściwym miejscowo do prowadzenia postępowań administracyjnych w sprawie podejrzenia choroby zawodowej u pracowników lub byłych pracowników, według miejsca, w którym praca jest lub była wykonywana, gdy dokumentacja dotycząca narażenia zawodowego jest gromadzona w tym miejscu, a w przypadku braku takiej możliwości – według miejsca, na terenie którego było ostatnie narażenie zawodowe.

Urzędowy wykaz chorób zawodowych obejmuje 26 pozycji.

Na przestrzeni ostatnich lat, PPIS w Jaworznie stwierdził choroby zawodowe z pozycji:

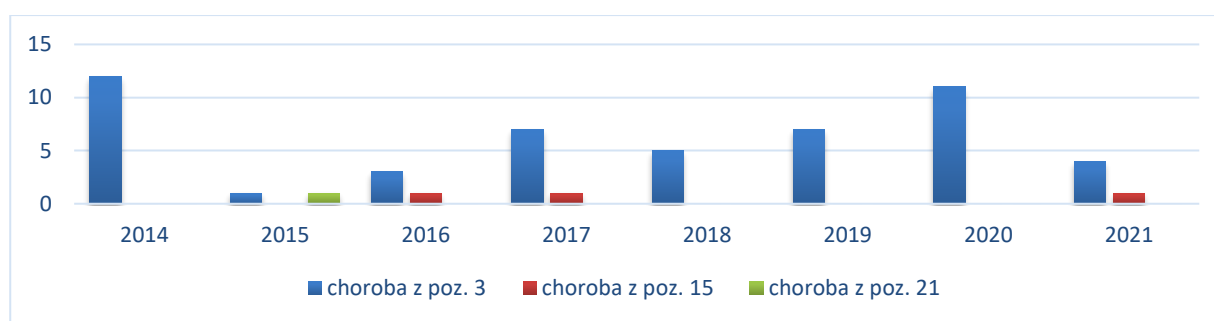
- 3) pylice płuc, w tym m.in.: górników kopalń węgla;
- 4) choroby opłucnej lub osierdzia wywołane pyłem azbestu;
- 7) zewnątrzpoходne alergiczne zapalenie pęcherzyków płucnych;
- 12) alergiczny nieżyt nosa;
- 15) przewlekłe choroby narządu głosu spowodowane nadmiernym wysiłkiem głosowym, trwającym co najmniej 15 lat;
- 18) choroby skóry, w tym m.in.: kontaktowe zapalenie skóry z podrażnienia;
- 21) obustronny trwały odbiorczy ubytek słuchu typu ślimakowego lub czuciowo-nerwowego spowodowany hałasem.

Na wykresie 11 przedstawiono analizę ilości zgłoszeń o podejrzeniu choroby zawodowej, złożonych do PPIS w Jaworznie wraz z ilością stwierdzonych przypadków chorób zawodowych w danym roku kalendarzowym.

Wykres 11. Analiza ilości stwierdzonych chorób zawodowych do ilości złożonych zgłoszeń w latach 2014-2021.

Na wykresie 12 przedstawiono charakterystykę stwierdzanych przez PPIS w Jaworznie chorób zawodowych w latach 2014-2021, według pozycji z wykazu chorób zawodowych.

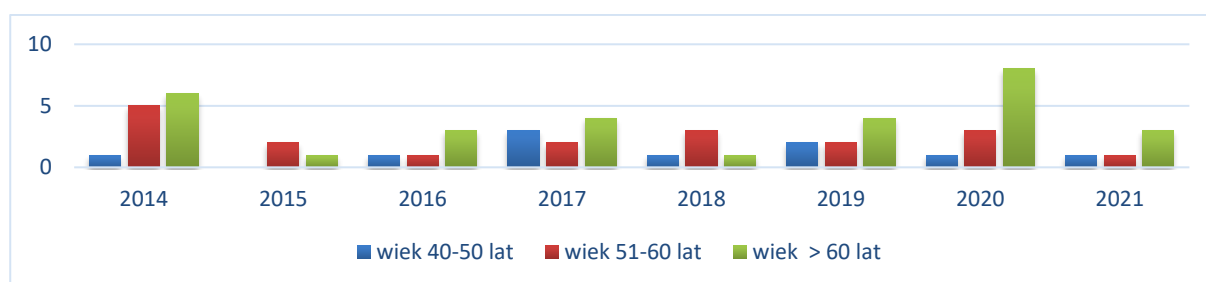

Wykres 12. Analiza stwierdzonych chorób zawodowych według pozycji w wykazie w latach 2014-2021.

W 2021 roku Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Jaworznie **przewodził 42 postępowania administracyjne w sprawie podejrzenia choroby zawodowej**, z czego 15 wszczął na podstawie zgłoszeń otrzymanych w roku bieżącym. Zakończył 27 postępowań wydając decyzje administracyjne, w tym: 5 decyzji o stwierdzeniu choroby zawodowej oraz 22 decyzje o braku podstaw do stwierdzenia choroby zawodowej.

U osób ubiegających się o rozpoznanie choroby zawodowej, którym wydano decyzje o braku podstaw do jej stwierdzenia, nie wykryto schorzenia ujętego w wykazie chorób zawodowych bądź nie stwierdzono narażenia na dany czynnik chorobotwórczy w środowisku pracy.

Poniżej przedstawiono analizę obrazującą wiek osób, u których Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Jaworznie stwierdził choroby zawodowe w latach 2014-2021.

Wykres 13. Analiza obrazująca wiek osób, u których została stwierdzona choroba zawodowa.

W 2021 roku, najwięcej chorób zawodowych stwierdzono u osób powyżej 60 roku życia, które zawodowo były narażone na pył kamiennie-węglowy w podziemnych zakładach górniczych.

V. Podsumowanie

Sekcja Higieny Pracy PSSE w Jaworznie nadzoruje ponad 550 podmiotów gospodarczych z terenu miasta Jaworzna. Kontrole prowadzone są głównie w zakresie nadzoru nad warunkami pracy oraz wprowadzania do obrotu chemikaliów, w tym produktów biobójczych, detergentów, prekursorów narkotyków, środków zastępczych czy produktów kosmetycznych. Ponadto, prowadzone są postępowania administracyjne w sprawie chorób zawodowych.

W 2021 roku, z uwagi na ogłoszony w kraju stan epidemii wywołany zakażeniami wirusem SARS-CoV-2, ograniczono liczbę kontroli w ramach bieżącego nadzoru w zakładach pracy.

Analizując dane z przeprowadzonych czynności kontrolnych w 2021 roku, w zakresie:

a) ochrony pracownika przed szkodliwymi i uciążliwymi czynnikami środowiska pracy stwierdzono, że:

- od kilku lat, na stałym poziomie utrzymuje się liczba zakładów pracy z przekroczeniami norm hałasu oraz drgań mechanicznych, w których brak możliwości zlikwidowania przekroczeń wynika ze specyfiki stosowanych procesów technologicznych,
 - w 2021 roku, w jednym ze skontrolowanych zakładów, ujawniono **przekroczenie norm stężenia pyłów** przy produkcji materiałów budowlanych, które w drodze decyzji administracyjnej zostało zlikwidowane,
 - nie występują przekroczenia dopuszczalnych stężeń substancji chemicznych na stanowiskach pracy,
 - **uległa zwiększeniu liczba podmiotów**, w których występuje **narażenie na szkodliwe czynniki biologiczne** w środowisku pracy, co wynika bezpośrednio z faktu stwierdzenia zagrożenia wirusem SARS-CoV-2 (grupa 3 zagrożenia – materiał zakaźny);
 - **uległa zwiększeniu liczba podmiotów**, w których występuje **narażenie na czynniki o działaniu rakotwórczym** w środowisku pracy, co wynika bezpośrednio ze zmiany przepisów prawnych wprowadzających nowe procesy technologiczne, w których dochodzi do uwalniania substancji o działaniu rakotwórczym, a mianowicie: prace związane z narażeniem na pyły drewna oraz prace związane z narażeniem na frakcję respirabilną krzemionki krystalicznej powstającej w procesie pracy, **tym samym nastąpił wzrost liczby osób narażonych**,
 - stwierdzane nieprawidłowości w zakresie przestrzegania przepisów bhp na stanowiskach pracy wynikają głównie z niewłaściwego stanu higienicznego i technicznego pomieszczeń pracy i pomieszczeń higieniczno-sanitarnych;
- b) nadzoru nad wprowadzaniem i stosowaniem substancji i mieszanin chemicznych niebezpiecznych, w tym produktów biobójczych, zaobserwowano, że:
- co rocznie obserwuje się **wzrost liczby podmiotów gospodarczych** zobowiązanych do przestrzegania przepisów prawnych **związanych z wprowadzaniem do obrotu i stosowaniem chemikaliów**;
 - **wzrasta liczba importerów**, czy to substancji chemicznych, czy gotowych produktów;
 - na podobnym poziomie kształtuje się liczba podmiotów prowadzących wewnątrz wspólnotowy handel chemikaliami,

- stwierdzane nieprawidłowości dotyczyły głównie niewłaściwego oznakowania opakowań;
- c) zmniejszenia zagrożeń zdrowia publicznego wywołanych działaniem środków zastępczych i nowych substancji psychoaktywnych:
- nie ujawniono żadnego stacjonarnego punktu sprzedaży środków zastępczych,
 - **odnotowano tylko 1 przypadek zatrucia** nieznanymi substancjami chemicznymi, tzw. „dopalaczami”,
- d) stwierdzanych chorób zawodowych:
- zauważono, że w czasie ogłoszonego w kraju stanu epidemii zmalała liczba zgłoszeń podejrzenia choroby zawodowej,
 - **najczęściej stwierdzaną**, przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Jaworznie, **chorobą zawodową jest niezmiennie pylica płuc górników kopalń węgla** u osób zatrudnionych w podziemnych zakładach górniczych.

Sekcja Higieny Dzieci i Młodzieży

I. Stan sanitarny w szkołach i innych placówkach oświatowo – wychowawczych oraz w placówkach wypoczynku dla dzieci i młodzieży

W 2021 roku objętych nadzorem były 104 obiekty dla dzieci i młodzieży, w tym 94 placówki stałe:

- 8 żłobków, w tym 2 publiczne i 6 niepublicznych,
- 8 klubów malucha, w tym 8 niepublicznych,
- 27 przedszkoli, w tym 17 publicznych i 10 niepublicznych,
- 21 szkół podstawowych funkcjonujących samodzielnie, w tym 2 niepubliczne,
- 2 licea ogólnokształcące funkcjonujących samodzielnie, w tym 2 publiczne,
- 8 zespołów szkół, w skład których wchodziły: przedszkola, szkoły podstawowe, liceum ogólnokształcące, technika oraz branżowe szkoły I i II stopnia - publiczne,
- 12 placówek ognisk pracy pozaszkolnej (świetlice środowiskowe, dom kultury, Ognisko Wychowawcze, Ośrodek Rehabilitacyjno – Wychowawczy dla Dzieci Niepełnosprawnych) – publiczne,
- 1 Szkoła Policealna – niepubliczna,
- 1 Szkoła Muzyczna, - publiczna,
- 1 Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy - publiczny,
- 1 Centrum Szkolenia Zawodowego - publiczne,
- 1 Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza (Dom Dziecka),
- 3 placówki rekreacyjne – sale zabaw dla dzieci - niepubliczne,
- 10 obiektów wypoczynku letniego, wypoczynek zimowy ze względów epidemicznych w roku 2021 nie odbył się.

W nadzorowanych obiektach realizowano zadania Państwowej Inspekcji Sanitarnej w zakresie przestrzegania przepisów określających wymagania dotyczące higieny i stanu technicznego pomieszczeń oraz sprzętu używanego w przedszkolach, szkołach, placówkach pobytu dziennego, placówkach wypoczynku.

Przedmiotem czynności kontrolnych prowadzonych w zakładach nauczania i wychowania było:

- egzekwowanie bieżącej czystości i warunków do utrzymania higieny,
- egzekwowanie realizacji wytycznych dotyczących funkcjonowania obiektów nadzorowanych w okresie pandemii COVID-19 (kontrole dostosowania placówek do aktualnych wytycznych GIS, MEN i MZ dla szkół, przedszkoli, żłobków i klubów malucha, obiektów pobytu dziennego dla dzieci i młodzieży oraz obiektów wypoczynku),
- nadzorowanie stanu technicznego pomieszczeń i otoczenia,
- sprawdzanie przestrzegania przepisów dotyczących substancji i preparatów chemicznych,
- sprawdzanie przestrzegania przepisów dotyczących zakazu palenia tytoniu,
- ocena dostosowania mebli do wzrostu dzieci oraz higieniczna ocena rozkładów zajęć w wybranych obiektach.

Ogółem w 2021 roku przeprowadzono 84 kontrole, w tym 81 kontroli dotyczących szczególnego dostosowania placówek oświatowo-wychowawczych do aktualnych wytycznych GIS, MEN i MZ w okresie epidemii COVID-19.

Wydano 9 decyzji merytorycznych oraz 257 opinii sanitarnych w tym:

- 9 decyzji represyjnych,
- 0 decyzji prolongujących terminy realizacji zarządzeń,
- 0 decyzję zatwierdzającą nowy obiekt,
- 257 opinii dotyczących wprowadzenia nauczania hybrydowego lub zdalnego w placówkach szkolnych i przedszkolnych w okresie pandemii COVID-19 w 2021 r.

Przeprowadzono także 24 konsultacje dotyczące analizy i akceptacji wewnętrznych procedur bezpieczeństwa dla placówek oświatowo-wychowawczych na terenie miasta Jaworzna w okresie trwania epidemii COVID-19 w 2021 r.

Zarządzenia decyzji wydanej w 2021 roku dotyczyły:

- poprawy stanu technicznego budynków: doprowadzenia ścian, sufitów i powierzchni posadzki w salach zajęć i ciągach komunikacyjnych do należytego stanu sanitarno-higienicznego.

W całości zrealizowane zostały zarządzenia dwóch decyzji wydanych w 2018 r. W pozostałych przypadkach termin realizacji upływa w latach 2022 - 2023.

1. Nadzór nad placówkami oświatowo-wychowawczymi w okresie pandemii COVID-19

Przeprowadzono 81 kontroli dotyczących szczególnego dostosowania placówek oświatowo-wychowawczych do aktualnych wytycznych GIS, MEN i MZ w okresie epidemii COVID-19. W związku z wystąpieniem przypadków osób chorych wśród personelu i uczniów placówek wydano 157 opinii dotyczących wprowadzenia nauczania hybrydowego lub zdalnego w placówkach szkolnych i przedszkolnych w okresie pandemii COVID-19. Przeprowadzono także 24 konsultacje dotyczące analizy i akceptacji wewnętrznych procedur bezpieczeństwa dla placówek oświatowo-wychowawczych na terenie miasta Jaworzna w okresie trwania epidemii COVID-19 w 2021r. 81 kontroli sanitarnych przeprowadzonych od 1 stycznia do 31 grudnia 2021r. w placówkach szkolnych i przedszkolnych oraz żłobkach i klubach malucha na terenie miasta Jaworzna dotyczyły dostosowania tych obiektów do aktualnych wytycznych GIS, MEN

i MZ w sprawie organizacji zajęć w placówkach oświatowo wychowawczych w okresie pandemii COVID-19. Kontrole powyższe wykazały wysoki stopień przygotowania placówek do funkcjonowania w okresie pandemii COVID-19. We współpracy z Wydziałem Edukacji Urzędu Miasta w Jaworznie opracowane zostały szczegółowe Procedury dla placówek oświatowo-wychowawczych na terenie miasta Jaworzna oparte na Wytycznych GIS, MEN i MZ dla szkół i przedszkoli w okresie pandemii Covid-19. Dyrektorzy poszczególnych placówek aktualizowali na bieżąco oraz upowszechniali wewnętrzny regulamin i procedury funkcjonowania placówki w czasie pandemii, z uwzględnieniem specyfiki swojego obiektu. Kontrole wykazały, iż we wszystkich placówkach dostosowano obiekty do zaleceń i instrukcji zawartych w procedurach. Placówki oświatowo-wychowawcze posiadały również wystarczające zapasy odpowiednich środków do mycia i dezynfekcji powierzchni oraz do mycia i dezynfekcji rąk, powszechnie je stosowały i udostępniały personelowi, uczniom i rodzicom. Zapewniono taką organizację pracy i jej koordynację, która umożliwiła zachowanie dystansu między osobami przebywającymi na terenie szkoły i ograniczyła gromadzenie się uczniów na terenie szkoły. We wszystkich placówkach przygotowano również procedury wewnętrzne korzystania ze świetlicy szkolnej oraz z biblioteki szkolnej. Przy organizacji żywienia w kontrolowanych placówkach obok warunków higienicznych wymaganych przepisami prawa odnoszących się do funkcjonowania żywienia zbiorowego, wprowadzono dodatkowo zasady szczególnej ostrożności podczas przygotowywania, wydawania oraz spożywania posiłków w okresie trwania pandemii COVID-19. We wszystkich placówkach zapewniono odpowiednie pomieszczenia izolacji dla osób wykazujących objawy zakażenia oraz w przypadkach wystąpienia zachorowania bezzwłocznie kontaktowano się ze stacją sanitarno-epidemiologiczną w celu dokonania przez nią oceny ryzyka epidemiologicznego.

2.Stan sanitarny żłobków/klubów malucha

Ogółem przeprowadzono 12 kontroli sanitarnych. Stan sanitarno-higieniczny placówek określa się jako dobry. Własny teren rekreacyjny posiada 8 placówek. Dzieci z Klubu Dziecięcego „Alladyn” w Jaworznie, ul. Olszewskiego 40 mogą korzystać z placu zabaw i piaskownicy wspólnie z dziećmi z Niepublicznego Przedszkola „Alladyn”, mieszącego się pod tym samym adresem. Natomiast Żłobek „Zielone Wzgórze” w Jaworznie, ul. Insurekcji Kościuszkowskiej 58 posiada niewielki własny teren wokół placówki, dający możliwość werandowania i zabawy na świeżym powietrzu. Korzystają z niego również dzieci z Klubu Dziecięcego „Zielone Wzgórze” mieszczącego się pod tym samym adresem. Żłobek Miejski w Jaworznie, ul. 3-Maja 16 oraz Filia Żłobka Miejskiego w Jaworznie, ul. Towarowa 61 posiadają własne ogrodzone tereny rekreacyjne z możliwością werandowania i zabawy na świeżym powietrzu. Żłobek „Zielone Wzgórze Filia II” w Jaworznie, ul. Matejki 24H posiada własny wydzielony teren rekreacyjny z piaskownicą, znajdujący się kilkanaście metrów od obiektu. Żłobek „100 Bajek”, ul. Piłsudskiego 86 posiada także własny ogrodzony teren rekreacyjno-zabawowy z możliwością werandowania dzieci. Pozostałe żłobki i kluby dziecięce na nadzorowanym terenie nie dysponują własnym terenem wokół placówki. Dzieci korzystają z pobliskich miejskich placów zabaw i terenów zielonych.

We wszystkich placówkach zapewniono dla dzieci odpowiednie higieniczne warunki do spożywania posiłków. Wszystkie placówki korzystają z wyżywienia dostarczanego przez firmy cateringowe.

3. Stan sanitarny przedszkoli

Ogółem w przedszkolach przeprowadzono 22 kontrole sanitarne. Bieżący stan sanitarny tych placówek ocenia się pozytywnie. We wszystkich przedszkolach zapewnione są odpowiednie warunki do wypoczynku, higienicznego mycia rąk, przechowywania pościeli, odpowiednia temperatura pomieszczeń. W związku z zastrzeżeniami dotyczącymi stanu technicznego w 2021 roku wydano 3 decyzje represyjne (parkiety w salach zajęć dla dzieci, remont ścian i sufitów, wymiana stolarki drzwiowej).

4. Stan sanitarno-techniczny szkół

Ogółem w szkołach w 2021 r. przeprowadzono 22 kontrole sanitarne. Bieżący stan sanitarny i techniczny ocenia się pozytywnie. Wydano łącznie 5 decyzji represyjnych. **Poprawy stanu technicznego wymaga – 5 szkół:**

- Szkoła Podstawowa Nr 14,
- Szkoła Podstawowa Nr 19,
- Szkoła Podstawowa Nr 5,
- Szkoła Podstawowa Nr 13,
- Szkoła Podstawowa Nr 4.

Pozostały do wykonania zarządzenia dotyczące:

odnowienia zniszczonych ścian i sufitów poszczególnych pomieszczeń oraz doprowadzenia do należytego stanu technicznego powierzchni posadzki w salach zajęć i salach gimnastycznych, umieszczenia osłon na grzejnikach w salach klas I-III.

W wyniku prowadzonej działalności poprawę stanu sanitarno – technicznego uzyskano w 2 szkołach, w których doprowadzono do należytego stanu sanitarno-higienicznego ściany i sufit w korytarzach szkolnych i sali gimnastycznej (SP Nr 17, ul. Starowiejska 15), a także wyremontowano posadzki w salach zajęć oraz ściany i sufity na korytarzu i salach zajęć (SP Nr 8, ul. Spółdzielcza 9).

4.1 Urządzenia sanitarne w szkołach

Wszystkie obiekty nadzorowane spełniają standardy dostępności do urządzeń sanitarnych. Odpowiednią liczbę uczniów przypadających na 1 oczko ustępowe i/lub umywalkę stwierdzono we wszystkich skontrolowanych szkołach.

4.2 Żywnienie i dożywianie dzieci i młodzieży w szkołach

W roku 2021 prowadzono 19 kontroli sanitarnych obejmujących tematykę żywienia w stołówkach szkolnych. 17 skontrolowanych placówek prowadziło przygotowanie posiłków od surowca na miejscu w stołówce szkolnej, 2 placówki korzystały z żywienia w formie cateringu. Na ogólną liczbę **2455** wydawanych codziennie obiadów, finansowych przez MOPS, Parafię lub sponsorów prywatnych składało się **9** obiadów, co stanowi **0,4 %** ogólnej liczby wydawanych obiadów w 19 skontrolowanych szkołach. Codziennie wydawanych przez stołówki II śniadań było – 265.

Ponadto uczniowie mają możliwość zakupu kanapek, sałatek, owoców w punktach handlowych mieszczących się w szkołach.

4.3 Higieniczna ocena rozkładu zajęć

Ocenę rozkładów zajęć przeprowadzono w:

- **13 placówkach, w tym w 13 szkołach podstawowych funkcjonujących samodzielnie**, co stanowiło 45% ogólnej liczby szkół podstawowych funkcjonujących samodzielnie i w zespołach szkół.

W 2021 r. oceniane rozkłady były prawidłowe.

W porównaniu do 2020 r. sytuacja w/w zakresie nie uległa zmianie.

4.4 Ergonomia mebli edukacyjnych w szkołach

W roku 2021 dokonano oceny doboru mebli edukacyjnych do wzrostu uczniów. Badania ergonomii mebli zostały przeprowadzone w 6 placówkach. Ogółem skontrolowano 33 oddziały w 6 placówkach, gdzie oceniono 691 stanowisk, z których 0 (0%) było niezgodnych z Polską Normą. W 2020 roku nie przeprowadzono pomiarów mebli edukacyjnych. Podczas bieżących kontroli sanitarnych w placówkach oświatowych zwracano również uwagę na prawidłowe oznakowanie mebli, odpowiednie zestawienie mebli i ich stan techniczny oraz posiadanie przez nie certyfikatu. W porównaniu do roku 2020 widać, iż meble są prawidłowo oznakowane (kolorem lub numerem danej wysokości). Jednocześnie skontrolowano sytuację w zakresie posiadania przez placówki certyfikatów zgodności z Polską Normą na meble edukacyjne zakupione po 1997 roku. Na 17 skontrolowanych w tym zakresie szkół w 4 (23%) odsetek mebli edukacyjnych posiadających certyfikaty zgodności z Polską Normą wyniósł 100%, natomiast powyżej 50% mebli z certyfikatami stwierdzono w 13 szkołach (76%), zaś do 50% mebli z certyfikatami stwierdzono w 0 szkole (20%). W 0 szkołach stwierdzono meble edukacyjne nie posiadające certyfikatów zgodności z Polską Normą (0%). Zbyt mała próba badana w roku 2020 r. nie pozwala na realne porównanie z rokiem 2021 w zakresie posiadania przez przedszkola i szkoły mebli certyfikowanych. Wyposażenie użytkowane nadzorowanych obiektach szkolnych i przedszkolnych jest w dobrym stanie technicznym, a meble zakupione przed 1997 r. są systematycznie wymieniane na nowe, posiadające stosowne certyfikaty. Pod względem ilości certyfikowanych urządzeń i sprzętu sportowego stwierdzono, że na 17 badanych szkół w 3 (17,6%) odsetek urządzeń i sprzętu sportowego wynosi poniżej 25%, w 7 (43%) odsetek urządzeń i sprzętu sportowego wynosi do 50%, w 3 z nich (17,6%) odsetek urządzeń i sprzętu sportowego wynosi powyżej 50%, zaś w 4 szkołach (23,5%) odsetek urządzeń i sprzętu sportowego wynosi 100 %.

4.5. Miejsce na pozostawienie podręczników i przyborów szkolnych

Wszystkie skontrolowane obiekty szkolne zapewniają uczniom wyznaczone miejsce do pozostawiania podręczników i przyborów szkolnych (własne indywidualne szafki szatniowe, regały w sali zajęć).

4.6. Nadzór nad substancjami i preparatami chemicznymi w szkołach

W szkołach prowadzony był także nadzór nad przestrzeganiem przepisów wykonawczych do ustawy o substancjach i preparatach chemicznych. Placówki, które posiadały na stanie

substancje i mieszaniny chemiczne posiadają aktualny spis tych substancji oraz ich karty charakterystyk.

4.7. Sale gimnastyczne

Zastępczą salę gimnastyczną, bez zaplecza sanitarnego posiada 1 szkoła - Szkoła Podstawowa Nr 9. W 1 szkole warunki do prowadzenia zajęć WF są niewystarczające, pomimo posiadanej infrastruktury do prowadzenia zajęć WF (zajęcia odbywają się również na korytarzu):

- Zespół Szkolno-Przedszkolny Nr 1 (Szkoła Podstawowa Nr 1) Jaworzno, ul. Matejki 3.

4.8. Nadzór nad gabinetami profilaktyki zdrowotnej i pomocy przedlekarskiej w szkołach

Wszystkie gabinety wyposażone są w punkt poboru wody ciepłej i zimnej, mają zapewnione odpowiednie warunki do mycia rąk.

W szkolnych gabinetach nie wykonuje się szczepień ochronnych, badań lekarskich - są one przeprowadzane w rejonowych przychodniach lekarskich.

4.9. Pomiary natężenia oświetlenia sztucznego w szkołach

W roku 2021 pracownicy Oddziału Badań i Pomiarów na Stanowiskach Pracy w Laboratorium Wojewódzkiej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Katowicach, a także pracownicy akredytowanych laboratoriów powiatowych stacji sanitarno-epidemiologicznych prowadzili pomiary natężenia oświetlenia w salach zajęć w dwóch placówkach szkolnych:

- I LO im. T. Kościuszki w Jaworznie, ul. Licealna 3,
- II LO im. Cz. Miłosza w Jaworznie, ul. M. Skłodowskiej-Curie 6,

Oceną objęto zarówno sale lekcyjne, sale gimnastyczne oraz inne pomieszczenia dydaktyczne, a także trakty komunikacyjne szkół.

Wyniki pomiarów oświetlenia sztucznego przeprowadzonych w latach 2020 – 2021 przedstawiają się następująco:

Oświetlenie sztuczne

Rodzaje placówek	Oświetlenie sztuczne			
	Liczba skontrolowanych pomieszczeń		Liczba i procent pomieszczeń, w których stwierdzono oświetlenie niezgodne z normą	
	2020	2021	2020	2021
Przedszkola	0	0	0	0
Szkoły podstawowe	49	0	35 (71%)	0
Gimnazja	0	0	0	0
Zespoły szkół	0	0	0	0
Inne placówki (LO)	0	52	0	48 (92%)
Razem	49	52	35(71%)	48(92%)

5. Nadzór nad placówkami z pobytem dziennym i placówkami rekreacyjnymi

Ogółem w/w placówkach przeprowadzono 15 kontroli.

Bieżący nadzór wykazał 1 obiekt w złym stanie higieniczno-sanitarnym. W porównaniu z rokiem 2020 sytuacja higieniczna w obiektach z pobytem dziennym i placówkach rekreacyjnych nie uległa zmianie.

5.1 Nadzór nad placówkami wypoczynku zimowego i letniego dzieci i młodzieży

W okresie ferii letnich zorganizowano wypoczynek dla dzieci i młodzieży w formie półkolonii na 10 turnusach wypoczynkowych. Z wypoczynku zorganizowanego w miejscu zamieszkania skorzystało 279 dzieci. W 9 placówkach zapewnione było dożywianie. Ogółem w/w placówkach przeprowadzono 9 kontroli. We wszystkich placówkach zorganizowanego wypoczynku dla dzieci zapewnione były odpowiednie warunki sanitarno-higieniczne. Dzieci z placówek, w których nie zapewniono opieki medycznej mogły korzystać z opieki medycznej w przychodniach rejonowych.

II. Podsumowanie i wnioski

Stan sanitarny placówek nauczania i wychowania ocenia się pozytywnie. Stan techniczny placówek ulega systematycznej poprawie. Współpraca z samorządem terytorialnym układa się dobrze. W 2021 r. w całości zrealizowane zostały 2 decyzje wydanych przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Jaworznie, w tym 2 z 2018 r.

Nadzór nad placówkami oświatowo-wychowawczymi - 81 kontroli dotyczących szczególnego dostosowania placówek oświatowo-wychowawczych do aktualnych wytycznych GIS, MEN i MZ w okresie epidemii COVID-19.

Celem dalszej poprawy warunków sanitarnych w placówkach oświatowo-wychowawczych należy:

1. Systematycznie prowadzić bieżące i kapitalne remonty w obiektach.
2. Uwzględnić w planach wieloletnich dalszą poprawę warunków do prowadzenia zajęć wychowania fizycznego.
3. Doposażyć szkoły w meble edukacyjne z certyfikatem dostosowane do wzrostu dzieci.
4. Doposażyć szkolne sale chemiczne w odpowiedni sprzęt, certyfikowane meble do przechowywania chemikaliów oraz substancje chemiczne.

ZAPOBIEGAWCZY NADZÓR SANITARNY

Zakres działania pionu Zapobiegawczego Nadzoru Sanitarnego obejmuje zadania wynikające z Ustawy o Państwowej Inspekcji Sanitarnej. Należą do nich:

I. Opiniowanie projektów miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego dla dzielnic Jaworzna: „Centrum” „Wojska Polskiego - Północ”, „Pszczelnik I”, „Niedzieliska”, „Skalka - Wschód”, „Dąbrowa Narodowa III”.

W ubiegłym roku opiniowano zakres i stopień szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko dot. dokumentu „Miejscowy plan

zagospodarowania przestrzennego dla kolektora ogólnospławnego DN1800 LONTY” w Jaworznie. Inwestycja jest zgodna z polityką przestrzenną określoną w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego jako inwestycja celu publicznego o znaczeniu lokalnym.

Obszar Jaworzna objęty miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego nieznacznie wzrósł i w porównaniu z poprzednim rokiem wyniósł 68,1% terenu miasta.

W przypadku terenu, na którym nie ma aktualnego miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Urząd Miejski w Jaworznie występuje do PPIS o uzgodnienie warunków zabudowy i zagospodarowania terenu lub uzgodnienie lokalizacji inwestycji celu publicznego. W 2021r. Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny wydał 8 uzgodnień dla warunków zabudowy w formie pisma dla prywatnych inwestorów.

II. Zagadnienie polegające na uzgodnieniu przedsięwzięć na etapie decyzji o uwarunkowaniach środowiskowych

Pierwszym etapem na drodze postępowania w sprawie decyzji środowiskowej jest zajęcie stanowiska w formie opinii sanitarnej, w sprawie potrzeby przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko, a w przypadku stwierdzenia takiej potrzeby, co do zakresu raportu o oddziaływania na środowisko w 2021 roku zostało wydanych 7 opinii sanitarnych. Opinie o braku konieczności sporządzenia raportu wydane zostały dla następujących przedsięwzięć:

- rozbudowa autostrady A4 na odcinku woj. śląskiego - km 363+663,0 - 364+670,00,
- budowa instalacji do wylewania i obróbki łożysk ślizgowych w hali nr 1 na terenie Zakładów Remontowych Energetyki Katowice S.A. przy ul. Martyniaków 18 w Jaworznie,
- punkt selektywnego zbierania opakowań po środkach ochrony roślin w ramach Systemu Zbiórki Opakowań Kaucjonowanych przy ul. F. Chopina 94 w Jaworznie,
- instalacja produkcji wysokogatunkowego regranulatu tworzyw sztucznych z selektywnie zebranych odpadów tworzyw sztucznych przy ul. F. Chopina 94 w Jaworznie,
- przetwarzanie odpadów innych niż niebezpieczne przez EXIMPOL-RECYKLING Sp. z o.o. przy ul. Chopina 80 w Jaworznie.

Wydano opinie o konieczności sporządzenia raportu dla następujących przedsięwzięć:

- Punkt selektywnego zbierania odpadów przy ul. F. Chopina 94 w Jaworznie.
- Obiekt biurowy, produkcyjno-magazynowy przy ul. S. Lema.

Dla tych dwóch w/w inwestycji nałożono konieczność przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko z uwagi na bliskie sąsiedztwo mieszkalne. Jednakże dla pierwszej inwestycji Prezydent Miasta Jaworzna wydał postanowienie o braku potrzeby przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko, a dla obiektu biurowego, produkcyjno-magazynowego zostało umorzone przez Prezydenta postępowanie administracyjne.

Drugim etapem postępowania jest wydanie uzgodnienia przed wydaniem decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach dla realizacji planowanego przedsięwzięcia.

W 2021r. nie było postępowania dla inwestycji wymagających uzgodnienia przed wydaniem decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach dla realizacji planowanego przedsięwzięcia.

III. Uzgodnienia dokumentacji projektowej i koncepcji

W ramach zapobiegawczego nadzoru sanitarnego dokonano **uzgodnień dla 11 dokumentacji projektowych**, w zakresie wymagań higienicznych i zdrowotnych, w tym 2 opinie - uzgodnienia negatywne.

Uzgodnienia dotyczyły takich inwestycji, jak: sklepy spożywcze, modernizacja zakładu produkcyjnego cukierniczego, zmiana sposobu użytkowania pomieszczeń biurowych na pokoje gościnno-noclegowe przy działającej stadninie koni w Ciężkowicach, gabinety kosmetyczne, zmiana sposobu użytkowania budynku mieszkalnego na przedszkole niepubliczne dwuoddziałowe, budowa stacji CNG na Galmanach, budowa zespołu obiektów usługowych w zakresie obsługi samochodów (myjnie, diagnostyka samochodowa, wymiana opon, warsztat samochodowy) oraz budowa mokrej pompowni ścieków przy tłoczni ścieków Batory w Jaworznie. W przypadku opinii negatywnej uzgodnienie dotyczyło przedszkola, w którym nieprawidłowo zaprojektowano część kuchenną ze zmywalniami, pomieszczenia socjalne dla personelu oraz powierzchnia sali była zbyt mała do planowanej liczby dzieci, na której dzieci powinny mieć zapewnione leżakowanie.

IV. Uczestnictwo w dopuszczeniu do użytkowania obiektów

Uczestnictwo w dopuszczeniu do użytkowania obiektów i dokonywane odbiory w związku ze zmianą sposobu użytkowania obiektu lub jego części, w ramach działalności Zapobiegawczego Nadzoru Sanitarnego zostały przeprowadzone **57 kontroli, w tym 7 w trakcie budowy**.

W oparciu o art. 56 ustawy Prawo Budowlane dokonano odbioru **15 obiektów** i wydano stanowisko w formie opinii sanitarnej. W oparciu o art. 3 ustawy o Państwowej Inspekcji Sanitarnej dokonano odbioru i wydano **36 opinii sanitarnych** stwierdzających spełnienie wymagań sanitarno - higienicznych, w związku ze zmianą sposobu użytkowania części lub całych obiektów.

Wydano **35 opinii sanitarnych** stwierdzających spełnienie wymagań sanitarno-higienicznych, w związku ze zmianą sposobu użytkowania części lub całych obiektów (obiekty wykazane w poz. 38),

Obiekty, które podlegają nadzorowi bieżącemu były kontrolowane i dopuszczone do użytku przy współudziale nadzoru bieżącego poszczególnych sekcji. Kontrole dokonywane były w przypadkach innych, niż pozwolenie na budowę.

Dopuszczone do użytku obiekty to:

- **Obiekty żywnościowo-żywieniowe:** sklepy ogólnospożywcze (Dino, Biedronka, Warzywniak, sklep spożywczo-przemysłowy Mere), lokale gastronomiczne (bistro Bez pośpiechu, kuchnia przy istniejącej restauracji Karczma Borowa Chata), sala okolicznościowa z zapleczem (Gościniec Sosina), punkty gastronomiczne, sklepy mięsno-wędliniarskie, garmazeryjne.
- **Obiekty będące pod nadzorem higieny komunalnej** tj.: zakłady kosmetyczne, zakłady fryzjerskie, solarium, studio treningu personalnego.
- **Obiekty będące pod nadzorem epidemiologii** tj. gabinet fizjoterapii.
- Modernizowane przedszkole i zespół szkolno-przedszkolny oraz klub dziecięcy.

- Obiekty przemysłowe: zakład recyklingu odpadów z tworzyw sztucznych, hala produkcyjna JAGO-PRO, hala z częścią biurową VG-ORTH, przebudowa stacji paliw, oraz warsztat ślusarski,
- Obiekty związane z instalacją przyzakładowej oczyszczalni ścieków zakładu Garbarni (budynek techniczny do obsługi zbiornika biologii),
- Budynki mieszkalne wielorodzinne, szereg zabudowań jednorodzinnych,
- Obiekty przemysłowe: zakład recyklingu odpadów z tworzyw sztucznych, hala produkcyjna JAGO-PRO, hala z częścią biurową VG-ORTH, przebudowa stacji paliw, warsztat ślusarski, obiekty związane z instalacją przyzakładowej oczyszczalni ścieków zakładu Garbarni (budynek techniczny do obsługi zbiornika biologii).
- Przebudowa i modernizacja istniejących kuchni w przedszkolach.

W roku 2021 najczęściej otwieranymi obiektami przez mieszkańców Jaworzna były obiekty fryzjersko-kosmetyczne, które otwierali indywidualni przedsiębiorcy i tworzyli sobie stanowiska pracy. Były również zgłaszane do odbioru końcowego kuchnie w 5 placówkach przedszkolnych, które zostały całkowicie zmodernizowane, dostosowane do aktualnych przepisów sanitarnych i odebrane w oparciu o uzgodnioną dokumentację projektową.

W trakcie kontroli odbieranych obiektów zwracano uwagę na realizację obiektów zgodnie z uzgodnioną dokumentacją. Sprawdzano, czy są zagwarantowane odpowiednie warunki dla pracowników, warunki pracy, właściwe ciągi technologiczne w obiektach gastronomicznych, w placówkach przedszkolnych oraz czy stosowane materiały budowlane i wykończeniowe są właściwe pod względem wymagań higienicznych i zdrowotnych. Przy kontrolach obiektów zgłaszanych do odbioru, pracownicy Zapobiegawczego Nadzoru Sanitarnego spotykają się z brakiem zgodności wykonania inwestycji z dokumentacją projektową.

Zostało wydanych **61 decyzji płatniczych** za czynności związane z kontrolami do opinii sanitarnych dla nowo odbieranych obiektów i uzgodnieniami dokumentacji projektowej.

W działaniach związanych z COVID-19 udział brały 2 osoby z nadzoru zapobiegawczego.

V. Podsumowanie pracy Zapobiegawczego Nadzoru Sanitarnego za 2021r.

Z tabelarycznego zestawienia wynika, iż zmniejszyła się liczba uzgodnionych dokumentacji projektowych w 2021r. Większość dokumentacji projektowych, które były przedstawiane podczas odbiorów posiadała uzgodnienia pod względem sanitarno-higienicznym, dokonywane przez rzeczoznawców d/s. sanitarnohigienicznych.

Zadania ZNS	2020r.	2021r.
Uzgodnienia studium, zakres i stopień szczegółowości, miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego	8	8
Warunki zabudowy i zagospodarowania przestrzennego	2	8
Uzgadnianie dokumentacji projektowej	18	11
Konieczność sporządzenia i zakres raportu o oddziaływaniu na środowisko	11	7

Uzgodnienia przed decyzją środowiskową	0	0
Przeprowadzone kontrole	54	57
Odbiory nowopowstających obiektów	47	50
Inne pisma, opinie	129	154
Ogółem wydane stanowiska	168	188

Tabela z wykazem inwestycji realizowanych na poszczególnych etapach w 2021r.

lp.	Rodzaj obiektu	Liczba uzgodnień dot. uwarunkowań środowiskowych	Liczba uzgodnionych projektów	Liczba odbiorów ogółem	Liczba odbiorów dokonanych za pierwszym razem
1.	obiekty sportu i rekreacji, jak: stadiony, amfiteatry, skocznie i wyciągi narciarskie, kolejki linowe, odkryte baseny	0	0	0	0
2.	budynki sportu, rekreacji, jak: hale sportowe, widowiskowe, baseny kryte, boisko orlik	0	0	0	0
3.	budynki kultury: teatry, opery, kina, muzea, galerie sztuki, biblioteki, archiwa, domy kultury, sale koncert.	0	0	0	0
4.	szkoły nowe	0	0	0	0
5.	szkoły modernizowane lub przebudowywane (zaplecze sportowe, sala gimnastyczna)	0	0	0	0
6.	przedszkola nowe publiczne i niepubliczne	0	2	0	0
7.	przedszkola publiczne i niepubliczne - modernizowane lub przebudowywane	0	0	3	2
8.	punkty szkolne, przedszkolne	0	0	0	0
9.	cmentarze	0	0	0	0
10.	sale okolicznościowe (weselne)	0	0	1	1
11.	obiekty zamkniętej służby zdrowia i inne zakłady, w których są świadczone całodobowe świadczenia medyczne - nowe	0	0	0	0
12.	obiekty zamkniętej służby zdrowia i inne zakłady, w których są całodobowe świadczenia medyczne modernizowane lub przebudowane	0	0	0	0
13.	przychodnie	0	0	0	0
14.	prywatne gabinety lekarskie	0	0	0	0
15.	zakłady rehabilitacji, punkt rehabilitacji indywidualnej	0	0	1	1
16.	laboratoria diagnostyczne i mikrobiologiczne	0	0	0	0
17.	apteki i punkty apteczne	0	0	0	0
18.	żłobki, kluby malucha	0	0	1	1
19.	obiekty administracji publicznej	0	0	0	0
20.	budynki zakwaterowania turystycznego i rekreacyjnego	0	2	0	0

	tj.: hotele motele, pensjonaty, pokoje gościnne				
21.	budynki biurowe, biurowo-socjalne i konferencyjne	0	0	0	0
22.	zakłady fryzjerskie, kosmetyczne, odnowy biologicznej i studia tatuażu, fitness	0	2	13	12
23.	stołówki (w tym szkolne, przedszkolne modernizowane)	0	0	6	5
24.	restauracje (w tym modernizacja istniejących)	0	0	1	1
25.	bary szybkiej obsługi, pizzeria, catering, produkcja gastronomiczna ze sprzedażą	0	0	11	8
26.	centra handlowe	0	0	0	0
27.	obiekty handlowe i usługowe zw. z żywnością, cukiernie, suplementy	0	1	10	9
28.	pralnie	0	0	0	0
29.	zakłady protetyczne	0	0	0	0
30.	sklepy medyczne (w tym zielarsko-medyczne)	0	0	0	0
31.	laboratoria przemysłowe	0	0	0	0
32.	warsztaty rzemieślnicze, stacje obsługi pojazdów, salon samochodowy z serwisem	0	1	0	0
33.	obiekty przemysłowe, jak: budynki produkcyjne, produkcja kosmetyków i suplementów diety, hale usługowo-magazynowe, zakład cukierniczy	0	1	5	5
34.	stacje paliw i gazu LPG, CNG	0	1	1	1
35.	rzeźnie, rozbiór mięsa i przetwórstwo, zakłady przetwórstwa spożywczego	0	0	0	0
36.	inwestycje związane z gospodarką odpadami	0	0	0	0
37.	składowiska odpadów, działania naprawcze związane ze składowiskiem odpadów	0	0	0	0
38.	sieci kanalizacji, wodociąg.	0	0	0	0
39.	oczyszczalnie ścieków pompownie ścieków i stacje uzdatniania wody	0	1	0	0
40.	inwestycje drogowe, kolejowe	0	0	0	0
41.	obiekty handlowe nie związane z żywnością	0	0	1	1
42.	inwestycje związane z energetyką (pompownie)	0	0	0	0
43.	budynki wielorodzinne, jednorodzinne, garaże	0	0	2	2
44.	Inwestycje drogowe	0	0	0	0
45.	inwestycje związane z górnictwem (kopalnia)	0	0	0	0
46.	usługi oświatowe - szkoły dla dorosłych	0	0	1	1

OŚWIATA ZDROWOTNA

I. Zakres działań

Działania w zakresie oświaty zdrowotnej i promocji zdrowia w 2021 roku wynikały z założeń Narodowego Programu Zdrowia, wytycznych Głównego Inspektora Sanitarnego i Śląskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego oraz sytuacji epidemiologicznej. Podejmowane przedsięwzięcia prozdrowotne miały na celu zapobieganie chorobom zakaźnym oraz kształtowanie wśród społeczeństwa właściwych postaw i zachowań prozdrowotnych. W 2021 roku w zakresie oświaty zdrowotnej inicjowane, organizowane i koordynowane były następujące programy oraz akcje prozdrowotne:

II. Programy edukacyjne

1. Program edukacyjny pt. „Trzymaj Formę!”

Celem tego programu edukacyjnego jest zwiększenie świadomości dotyczącej wpływu żywienia i aktywności fizycznej na zdrowie. Program adresowany jest do uczniów klas V-VI szkół podstawowych oraz ich rodziców i opiekunów.

W roku szkolnym 2020/2021 w programie wzięło udział 15z 22 szkół podstawowych. Edukacją objęto 3464 osób w tym 2164 uczniów i 1237 rodziców.

2. Krajowy Program Zwalczenia AIDS i Zapobiegania Zakażeniom HIV

Zasadnicze działania: W roku 2021 w ramach działań przeprowadzono lekcje edukujące w 4 szkołach ponadpodstawowych mające na celu podniesienie poziomu wiedzy młodzieży na temat profilaktyki zakażeń wirusem HIV i choroby AIDS, w tym dróg zakażenia. W akcji wzięło udział 180 dzieci. W ramach działań przeprowadzono konkurs dla dzieci klas ponadpodstawowych, w którym uczestniczyło 17 uczniów.

W ramach Europejskiego Tygodnia Testowania oraz Światowego dnia HIV/AIDS zamieszczano posty na stronie internetowej i mediach społecznościowych (Facebook, Instagram i Twitter). Liczba odbiorców tych działań to 32 osób.

3. Program edukacyjny „Ars, czyli jak dbać o miłość?”

Program „Ars, czyli jak dbać o miłość” dotyczy profilaktyki używania substancji psychoaktywnych i jest adresowany do uczniów szkół ponadpodstawowych.

Celem głównym programu jest ograniczenie niekorzystnych następstw zdrowotnych, prokreacyjnych i społecznych związanych z używaniem i nadużywaniem substancji psychoaktywnych przez młodzież wchodzącą w dorosłe życie.

Cele szczegółowe programu:

- zwiększenie u uczestników programu umiejętności i postaw pomocnych w unikaniu używania substancji psychoaktywnych, zwłaszcza umiejętności spostrzegania zagrożeń i asertywnego stawiania granic,
- zwiększenie u uczestników programu wiedzy o konsekwencjach używania substancji psychoaktywnych dla życia rodzinnego i zdrowia prokreacyjnego, i w tym kontekście zmniejszenie wpływu mitów na temat dobroczynnego działania alkoholu na organizm kobiet w ciąży, które utrzymują się w świadomości społecznej.

W roku szkolnym 2020/2021 program realizowało 6 z 12 szkół ponadpodstawowych. Edukacją objęto 153 uczniów oraz 100 rodziców.

4. Projekt KIK/68 „Profilaktyczny program w zakresie przeciwdziałania uzależnieniu od alkoholu, tytoniu i innych środków psychoaktywnych” w tym kampania społeczna „Nie pozwól odlecieć swojemu szczęściu”

W ramach Profilaktycznego programu w zakresie przeciwdziałania uzależnieniu od alkoholu, tytoniu i innych substancji psychoaktywnych realizowano kampanię społeczną pod hasłem „Nie pozwól odlecieć swojemu szczęściu”, celem której jest zwiększenie wiedzy na temat skutków zdrowotnych używania substancji psychoaktywnych, a także ograniczenie ich stosowania. Główną grupą docelową kampanii są kobiety w wieku prokreacyjnym, ciężarne oraz ich rodziny i bliscy. W ramach realizacji kampanii zorganizowano 9 wystaw materiałów edukacyjno - informacyjnych , odbiorcy to ok. 2312 osób.

5. Program profilaktyczny „Smak życia, czyli debata o dopalaczach”

Jest to program profilaktyki uniwersalnej bazujący na metodach aktywizujących, adresowany do młodzieży w wieku 13-15 lat.. Celem programu jest dostarczenie młodym ludziom podstawowych informacji na temat „dopalaczy” i zagrożeń wynikających z ich używania, a w konsekwencji zwiększenia ostrożności i zmniejszenia otwartości na kontakty z tymi produktami. W roku szkolnym 2020/2021 w programie wzięło udział 13 szkół. Edukacją objęto 838 uczniów i 400 rodziców.

6. Program edukacji antytytoniowej „Bieg po zdrowie”

Głównym celem programu jest opóźnienie lub zapobiegnięcie inicjacji tytoniowej wśród dzieci i młodzieży, pokazanie atrakcyjności życia w środowisku wolnym od dymu tytoniowego, zwiększanie wiedzy i umiejętności uczniów na temat zdrowia w kontekście szkodliwości palenia papierosów. Grupą docelową do której skierowany jest nowy program, są dzieci w IV klasie szkoły podstawowej (grupa wiekowa 9-10 lat). W roku szkolnym 2020/2021 program realizowało 10 placówek. Edukacją objęto 381 uczniów oraz 150 rodziców.

7. Program „Klub Zdrowego Przedszkolaka”

- program o zasięgu wojewódzkim

Celem głównym programu jest wspieranie prawidłowego rozwoju dzieci i młodzieży poprzez odżywianie i propagowanie aktywności fizycznej. Zajęcia dla dzieci prowadzone są przez nauczycieli przedszkolnych i poruszają następujące zagadnienia:

- prawidłowe odżywianie – ph., „Żywnie na wagę zdrowia”
- aktywność fizyczna – ph., „Żywnie na wagę zdrowia”
- higiena rąk/profilaktyka chorób zakaźnych – ph., „Szkoła czystych rąk”
- promieniowanie słoneczne – ph., „Brązowo, ale czy zdrowo?”
- rodzaje dymów oraz ich unikanie (szczególnie papierosowego) – ph., „Czyste powietrze wokół nas”.

W ramach programu przeprowadzono szkolenia koordynatorów szkolnych programu, w których uczestniczyło 19 osób. W roku szkolnym 2020/2021 wojewódzki projekt ph. „Klub Zdrowego Przedszkolaka” działaniami objął 1731 dzieci w wieku przedszkolnym oraz 1552 rodziców i opiekunów.

8. Program profilaktyki WZW B i C „Podstępne WZW”

- program o zasięgu wojewódzkim

Celem programu jest wzrost wiedzy uczniów szkół ponadpodstawowych na temat zagrożeń wynikających z zakażeń HBV i HCV oraz sposobów ich zapobiegania. Adresatami programu są uczniowie szkół ponadpodstawowych.

W roku szkolnym 2020/2021 program realizowany był w 10 placówkach. Edukacją objęto 1230 uczniów. O programie poinformowano 300 rodziców.

9. Program „Wybierz Życie - Pierwszy Krok”

- program o zasięgu wojewódzkim

Celem programu jest zmniejszenie występowania i umieralności na raka szyjki macicy. Adresatami programu są uczniowie I klas szkół ponadpodstawowych, rodzice i opiekunowie uczniów oraz kadra pedagogiczna. W roku szkolnym 2020/2021 w programie wzięło udział 5 szkół. Edukacją objęto 512 uczniów i 400 rodziców.

10. „Czyste Powietrze wokół nas”

Program adresowany jest do dzieci 5- i 6-letnich uczęszczających do przedszkoli oraz ich rodziców i opiekunów. Jego głównym celem jest wzrost kompetencji rodziców w zakresie ochrony dzieci przed ekspozycją na dym tytoniowy oraz zwiększenie umiejętności dzieci w zakresie radzenia sobie w sytuacjach, gdy przebywają w zadymionych pomieszczeniach lub, gdy dorośli palą przy nich tytoń. W roku szkolnym 2020/2021 program realizowany był w 18 przedszkolach z udziałem 1731 dzieci. Liczba rodziców objętych edukacją to 1000 osób.

11. „Skąd się biorą produkty ekologiczne?”

Program skierowany jest do placówek wychowania przedszkolnego. Celem programu jest zwiększanie świadomości i wiedzy na temat rolnictwa ekologicznego oraz budowanie właściwych nawyków żywieniowych u dzieci przedszkolnych.

Główne założenie programu:

- zrozumienie czym jest rolnictwo i produkty ekologiczne
- kształtowanie umiejętności wyboru produktów ekologicznych
- propagowanie zdrowego stylu życia
- zwiększanie wiedzy i świadomości przedszkolaków o nawykach higieniczno-zdrowotnych.

W roku szkolnym 2020/2021 program realizowany był w 10 przedszkolach. Edukacją objęto 250 dzieci, 250 rodziców oraz 10 koordynatorów.

12. Światowy Dzień Zdrowia – 7 kwietnia

W 2021 roku przebiegał pod hasłem WHO: „Budowanie sprawiedliwszego i zdrowszego świata dla wszystkich”. W roku 2021 w ramach Światowego Dnia Zdrowia zamieszczono informacje o akcji na stronie facebook PSSE Jaworzno, łączna liczba odbiorców to 14 osób.

13. Akcja wojewódzka Dopalacze – Wypalacze „groźne narkotyki”

Celem podjętych działań jest profilaktyka uzależnień i przeciwdziałanie rozprzestrzenianiu psychoaktywnych środków zastępczych w środowisku młodzieży oraz zwrócenie uwagi na

problemy zdrowotne wynikające z korzystania z dopalaczy jako kluczowego zagrożenia dla zdrowia dzieci i młodzieży. W ramach realizacji akcji podjęto następujące działania: zorganizowano akcję informacyjno-edukacyjną, zamieszczono informacje o akcji na stronie facebook PSSE Jaworzno oraz przeprowadzono dystrybucję materiałów do 11 oddziałów szkolnych. Łącznie działaniami objęto 4213 osób.

14. „Brązowo, ale czy zdrowo?”

Celem akcji jest kształtowanie postaw i zachowań społeczeństwa związanych z bezpieczeństwem korzystania z promieni słonecznych w okresie letnim. W ramach realizacji zorganizowano zajęcia edukacyjne oraz zamieszczono post z plakatem oraz informacją o bezpiecznym opalaniu na stronie facebook PSSE Jaworzno.

Działaniami objęto łącznie 106 osób.

15. Akcja „Znamie! Znam je?”

Celem akcji jest budowanie świadomości czerniaka oraz odpowiedzialnych zachowań i prozdrowotnych postaw wśród młodzieży oraz upowszechnienie wiedzy o czerniaku – nowotworze złośliwym skóry.

Adresatami działań są uczniowie szkół ponadpodstawowych.
zasadnicze działania:

- przedstawienie oferty dyrektorom szkół ponadpodstawowych
- narady z koordynatorami
- dystrybucja materiałów edukacyjnych;

W roku szkolnym 2020/2021 akcja edukacyjna prowadzona była w 10 placówkach. Edukacją objęto 1226 uczniów oraz 545 rodziców.

16. Akcja informacyjna „Zaszczep w sobie chęć szczepienia” oraz „#SzczepimySię”

Celem interwencji jest podniesienie poziomu wiedzy społeczeństwa na temat znaczenia szczepień w profilaktyce chorób zakaźnych, wzrost świadomości dotyczącej korzyści wynikających ze szczepień ochronnych, zwiększenie liczby osób poddających się szczepieniom profilaktycznym (obowiązkowym i zalecanym). Grupą docelową jest ogół społeczeństwa ze szczególnym uwzględnieniem: rodziców dzieci w wieku 0-3 oraz dzieci przedszkolnych, studentów uczelni wyższych, osób starszych, osób podróżujących. W ramach realizacji akcji zorganizowano 2 narady, 1 punkt informacyjno-edukacyjny, 20 wystaw materiałów informacyjno-edukacyjnych, rozsyłanie ulotek w wersji elektronicznej oraz zamieszczano informację na stronie internetowej oraz mediach społecznościowych. Działaniami objęto 13 154 osób.

17. Europejski Dzień Wiedzy o Antybiotykach

Celem akcji jest promowanie wiedzy na temat odpowiedzialnego stosowania antybiotyków oraz zwiększenie świadomości, jakim zagrożeniem dla zdrowia każdego z nas jest zjawisko antybiotykooporności. Narastanie tego zjawiska to w dużej mierze skutek niewłaściwego stosowania i nadużywania antybiotyków. W roku 2021 zorganizowano stoisko informacyjno – edukacyjne, wystawy materiałów edukacyjnych oraz zamieszczano posty informacyjne

w mediach społecznościowych oraz stronie internetowej. Łączna liczba odbiorców akcji to 1860.

18. Bezpieczeństwo dzieci podczas wypoczynku letniego oraz zimowego

W ramach akcji „Bezpieczne Wakacje” przeprowadzono pogadanki na temat bezpiecznych zachowań dzieci i młodzieży podczas wypoczynku letniego, ponadto rozesłano plakaty w formie elektronicznej do 57 placówek oraz rozdyskrebowano materiały edukacyjne do 4 placówek oświatowo – wychowawczych. Działaniami objęto 991 osób. Podczas wypoczynku zimowego z powodu stanu epidemii działania przeprowadzono w mediach społecznościowych zamieszczając posty informacyjne. Łączna ilość odbiorców to 58.

19. Profilaktyka zatruc grzybami (bezpieczne grzybobranie)

Akcja edukacyjna dotycząca grzyboznawstwa i zatruc grzybami. W ramach realizacji akcji przeprowadzono pogadankę oraz zamieszczono posty na facebooku PSSE Jaworzno dot. dekalogu grzybiarza, jak przygotować się do grzybobrania itp. Łącznie działaniami objęto 429 osób.

20. Profilaktyka wad postawy p. „Lekki tornister”

Wojewódzka akcja skierowana do uczniów szkół podstawowych a zwłaszcza klas I-III.

Cele interwencji:

- podniesienie poziomu wiedzy dzieci, rodziców i opiekunów na temat profilaktyki chorób układu ruchu,
- zwrócenie uwagi na wciąż istniejący problem przeciążonych plecaków i tornistrów uczniów,
- konsekwentne zmniejszanie przeciążenia noszonych przez dzieci bagaży, dbanie o właściwą postawę ciała.

W ramach realizacji rozesłano plakaty w formie elektronicznej do placówek, przeprowadzono dystrybucję materiałów edukacyjnych do placówek szkolnych oraz zamieszczano posty informacyjno – edukacyjne w mediach społecznościowych. Działaniami objęto 7733 osób.

21. Akcja informacyjno-edukacyjna „Koronawirus. Przestrzegaj podstawowych zasad bezpieczeństwa i higieny”

Wojewódzka akcja która miała na celu przypomnienie społeczeństwu, jak ważne jest przestrzeganie podstawowych zasad higieny i bezpieczeństwa w ograniczaniu rozprzestrzeniania się zakażeń wirusem SARS- CoV-2 w trakcie trwania epidemii. W ramach akcji zamieszczano posty informacyjno – edukacyjne w mediach społecznościowych oraz stronie internetowej, rozsyłano ulotki w formie elektronicznej, przeprowadzono dystrybucję materiałów edukacyjnych do placówek oświatowych i przychodni oraz rozwieszano plakaty. Łącznie działaniami objęto 8 704 osób.

22. Akcja informacyjno – edukacyjna pt. „Wirusochrona”

Wojewódzka akcja mająca na celu promocję przestrzegania podstawowych zasad higieny osobistej wśród najmłodszych uczniów w celu zapobiegania chorobom zakaźnym przenoszonym drogą kropelkową ze szczególnym uwzględnieniem profilaktyki koronawirusa

i grypy, w tym: budowanie i wyrabianie wśród dzieci potrzeby i nawyków dbania o higienę rąk, nauczanie dzieci prawidłowego mycia rąk. Dodatkowym celem akcji jest:

- zachęcenie i zwrócenie uwagi na rolę szczepień ochronnych jako najskuteczniejszej formy zapobiegania rozprzestrzenianiu się wielu chorób zakaźnych;
- zachęcenie dzieci do codziennej aktywności fizycznej i zdrowego odżywiania.

W roku 2021 w ramach akcji zorganizowano szkolenie indywidualne oraz w formie online dla 13 szkolnych koordynatorów, przeprowadzono dystrybucję materiałów edukacyjnych do 12 placówek oświatowych, zamieszczano informację na stronie internetowej oraz mediach społecznościowych oraz przeprowadzono konkurs na teledysk do piosenki pt. „Mydło i woda –tak się zaczyna Wirusoochrona”, w którym wzięło udział 1 przedszkole. Akcja dotarła do 10 898 odbiorców.

III. Podsumowanie

- wizytacje placówek nauczania i wychowania
- szkolenia organizowane przez PSSE
- narady z instytucjami i organizacjami

Współpraca nawiązana przez PSSE Jaworzno w zakresie działalności oświatowo-zdrowotnej i promocji zdrowia, z innymi jednostkami i instytucjami na terenie powiatu:

- Biuro Promocji i Informacji UM Jaworzno,
- Miejskie Centrum Kultury i Sportu,
- Ośrodek Interwencji Kryzysowej,
- Szkoły Podstawowe oraz Szkoły Ponadpodstawowe,
- Przedszkola,
- Zakłady Opieki Zdrowotnej,
- Środowiskowy Hufiec Pracy,
- SP ZOZ Szpital Wielospecjalistyczny w Jaworznie,
- Miejska Biblioteka Publiczna w Jaworznie,
- Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej,
- Komenda Miejska Policji w Jaworznie,
- Lokalne mass media.